

Ajoneuvokauppaa ja maahantuontia harjoittavat yritykset

Harmaan talouden riskit ajoneuvokaupassa

Selvitys 2/2020

Julkaisun nimi:

Ajoneuvokauppaa ja maahantuontia harjoittavat yritykset –
Harmaan talouden riskit ajoneuvokaupassa

Tekijät:

Suvi Kamunen, Sini Hurmerinta

Julkaisija: Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Julkaistu: 25.2.2020

Julkaisutapa: Sähköinen (PDF)

Julkisuus: Julkinen

Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010) 13 § ja JulkL
(621/1999) 5:3 §:n 2 k

Lisätietoja medialle:

Johtaja Janne Marttinen, puh. 029 512 6066

Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 029 512 6070

Muut yhteydenotot htsy@vero.fi tai harmaatalous.fi -sivusto

Velvoitteidenhoitoselvityksen voi pyytää ilmiöselvityksessä kuvatun ryhmän perusteella. (Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010) 5:3 §)

Tiivistelmä

Selvityksessä annetaan yleiskuva ajoneuvokauppaa ja ajoneuvojen maahantuontia harjoittavien yritysten rekisteröinti- ja veroilmoitustiedoista sekä alaan liittyvistä harmaan talouden riskeistä.

Ajoneuvokaupan alalla on tapahtunut muutosta, kun käytettyjen ajoneuvojen maahantuonti on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina. Toimialan yritysten lukumäärän ja liikevaihdon kasvun perusteella lisääntynyt maahantuonti ei ole vähentänyt suomalaisten autoliikkeiden myyntimääriä. Kuitenkin suurilla, pääasiassa uusia ajoneuvoja maahantuovilla yrityksillä taloudellinen tilanne on hiukan heikentynyt vuonna 2018.

Pimeä myynti on autokaupan alalla yleinen veronvälttämistapa. Toimialalla havaittiin olevan suuri joukko elinkeinonharjoittajia, joiden tulos oli hyvin pieni tai negatiivinen, ja osakeyhtiöitä, joista tulonjako ulos yrityksistä oli hyvin vähäistä. Jos yritystoimintaa harjoittava henkilö ei saa yrityksestä tuloa, voi se joissain tapauksissa viitata siihen, että henkilö kattaa osan omista kuluistaan pimeillä tuloilla.

Riskiä pimeästi harjoitettavasta autokaupasta havaittiin olevan myös useilla autoveroilmoituksia antavilla yksityishenkilöillä. Autoveroilmoitus annetaan maahantuotaessa ajoneuvo. Suurien ilmoitusmäärien perusteella joukko yksityishenkilöitä saattaa harjoittaa tosiasiasa elinkeinotoimintaa ilmoittamatta myyntituloja kuitenkaan Verohallinnolle. Myös Internetissä autoja myyvistä yrityksistä pieni osa ei ollut rekisteröitynyt Verohallinnon rekistereihin tai antanut veroilmoituksia. Nämä yritykset näytetään siten Verohallinnon suuntaan toimimattomina, vaikka tosiasiasa myyvät autoja.

EU:sta yhteisöostojen tehneiden ja niistä kokonaan ilmoittamatta jättäneiden yritysten määrä on kasvanut. Lisäksi toimialalla oli runsaasti yrityksiä, jotka olivat ilmoittaneet Verohallinnolle EU-ostojen vähemmän kuin yhteisömyyjät olivat ilmoittaneet myyneensä niille. Ilmoittamatta jätetyt EU-ostot voivat kertoa riskistä, että yritys väärinkäyttää marginaaliverotusmenettelyä veronvälttämistarkoituksessa. Valmistuneiden verotarkastusten perusteella marginaaliverotusmenettelyn väärinkäyttäminen on yksi yleisimmistä harmaan talouden tekemuodoista autokaupassa.

Harmaan talouden riskinä voidaan pitää myös suurta määrää arvonlisäverollisia toimialan yrityksiä, jotka eivät ole useina vuosina ilmoittaneet lainkaan myyntituloja. Myyntiä ilmoittamattomien arvonlisäverollisten yritysten määrä on ollut kasvussa. Kun yritys tästä huolimatta on Verohallinnon rekistereissä, näyttäytyy se asiakkaille ja yhteistyökumppaneille toimivana ja luotettavana. Kun Verohallinnolle ilmoitettu liiketoiminta päättyy, nopea rekistereistä poisto voi pienentää riskiä toiminnan jatkumisesta pimeästi.

Avainsanat: Ajoneuvokauppa; Ajoneuvojen maahantuonti; Harmaa talous

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Selvityksen tarkoitus	3
3	Selvitettävät asiat	3
4	Harmaa talous ajoneuvokaupassa	4
4.1	Myyntitoimintaan liittyvät harmaan talouden tekotavat.....	4
4.1.1	Pimeä myynti	4
4.1.2	Perusteettomat kulut ja pimeät palkat.....	5
4.2	Arvonlisäveron välttäminen ajoneuvojen maahantuonnissa.....	5
4.2.1	Yksinkertainen petosmalli.....	5
4.2.2	Yksityishenkilön käyttäminen bulvaanina.....	5
4.2.3	Ketjupetos	5
4.2.4	Marginaaliveropetos	6
4.2.5	Marginaaliveropetos etäbulvaania käyttäen.....	6
4.2.6	Marginaaliveropetos väliomistajaa käyttäen	6
4.2.7	Verollisen oston muuntaminen marginaaliverolliseksi.....	7
5	Tarkasteltavan yritysjoukon määrittely	8
5.1	Autoveroilmoitus.....	8
5.2	Esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitus.....	9
5.3	Yritysasiakkaiden menettelyt veroilmoittamisessa	9
5.4	Autoverotustiedoista saatu aineisto	10
5.4.1	Aineistoon liittyvät rajoitteet.....	11
5.4.2	Autoveroilmoitukset.....	11
5.4.3	Esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitukset	12
5.5	Internetissä ajoneuvokauppaa harjoittavat toimijat	12
5.6	Toimialan yritykset.....	12
5.7	Tarkasteltavien joukkojen päällekkäisyys	13
6	Kohdejoukon kuvaus	14
6.1	VIES-tietojen ja yritysten antamien EU-ostotietojen vertailu	14
6.1.1	Toimialan yritykset	14
6.2	Yritysten oikeudellinen muoto.....	20
6.3	Toimiala	21
6.4	Yritysten toiminta rekisteritietojen perusteella.....	22
6.4.1	Toimialan yritykset	23
6.4.2	Internetistä poimittu yritysjoukko	24
6.4.3	Autoveroilmoituksia antaneet yritykset	25
6.5	Toiminnan laajuus	25
6.5.1	Autoveroilmoitusten määrät.....	25
6.5.2	Liikevaihto	27
6.5.3	Arvonlisäveroilmoitukset.....	33
6.5.3.2	<i>Esittelyajoneuvoilmoituksia antaneet yritykset</i>	37

6.6	Toiminnan kannattavuus	37
6.7	Velvoitteiden hoito	39
6.7.1	Verovelat ja ulosottovelat	39
6.7.2	Ilmoituspuutteet.....	41
6.8	Henkilöiden antamat autoveroilmoitukset	41
7	Yritysten taustalla olevat henkilöt.....	44
7.1	Liiketoimintakielto	44
7.2	Yrityksistä jaettava tulo.....	45
8	Verotarkastuksissa havaitut harmaan talouden tekotavat	48
8.1	Harmaan talouden tarkastuksiksi luokitellut verotarkastukset	48
8.2	Havainnot verotarkastuksista.....	49
8.2.1	Puuttuva myynti.....	49
8.2.2	Ostojen virheet.....	49
8.2.3	Yhteisöostot	49
8.2.4	Kirjanpidon puutteet, vastuuhenkilöt ja rekisteritiedot	50
8.2.5	Esimerkkejä tarkastuksilla tehdyistä havainnoista	50
9	Johtopäätökset.....	52
10	Lähteet	56
11	Lista kuvioista ja taulukoista.....	58

1 Johdanto

Autokauppaa pidetään harmaalle taloudelle alttiina toimialana. Verohallinnon valvontatoimissa harmaata taloutta on yleisimmin paljastunut kuljetus-, rakennus-, siivous-, ravintola- ja konsultointialoilla sekä autokaupassa (Verohallinto, 2019). Ajoneuvojen maahantuonti on myös arvonlisäveropetoksille herkkä ala, koska arvonlisäverokäsittelyssä käytetyillä ja uusilla ajoneuvoilla on merkittävä ero.

Ajoneuvojen yhteisöhankintoihin liittyvä harmaa talous ei ole uusi asia. Jo vuonna 2004 havaittiin enenevässä määrin tapauksia, joissa saksalaisten autokauppioiden suomalaiselle yritykselle ilmoittamat yhteisömyynnit eivät täsmänneet suomalaisen yrityksen ilmoittamiin hankintoihin. Useissa tapauksissa suomalainen yritys ei ilmoittanut hankintoja lainkaan. Autokaupassa havaittiinkin olevan harkittua veropetostoimintaa. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010) Vuonna 2006 tehdyssä selvityksessä havaittiin autoalan yritysten ilmoittamien yhteisöhankintojen olleen noin 35 % pienemmät kuin niille ilmoitetut yhteisömyynnit. Arvonlisäveron maksamatta jättämisen arvioitiin lähes kaksinkertaistavan käytetyn auton myynnistä saatavan katteen, joka vääristää kilpailuasetelmaa rehellisesti toimivien ja petoksellisesti toimivien autojen maahantuojien välillä. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

Vuonna 2006 käynnistetyssä eri viranomaisten yhteisessä valvontahankkeessa kartoitettiin vuosina 2004 - 2005 toimineet käytettyjen autojen maahantuojat ja jälleenmyyjät. Yritysten yhteenlaskettu verovelka oli noin 5,5 miljoonaa euroa. Yritykset olivat ilmoittaneet autojen ja moottoripyörien hankinnoistaan vain puolet. Arvonlisäveroa havaittiin kierrettävän yleisesti yhteisötavarana tuotujen autojen kaupassa. Monien uusien autoalan maahantuontiyritysten toiminnassa havaittiin vakavia veroepäselvyyksiä, ja useiden yritysten vastuuhenkilöillä oli talousrikostausta. Tehostetulla valvonnalla ajoneuvojen maahantuontiyritysten veroilmoituskäyttäytymistä saatiin parannettua huomattavasti, mutta sillä ei ollut kuitenkaan vaikutusta verokertymään. Tämä saattoi johtua uusien veronkiertotapojen käyttöönotosta. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

Käytettyjen autojen maahantuontiin liittyvää laskennallista harmaan talouden määrää arvioitiin myös eduskunnan talousvaliokunnan julkaisussa vuonna 2010. Tuolloin vältetyn arvonlisäveron määräksi vuosilta 2003 - 2008 arvioitiin 165 miljoonaa euroa ja petollisesta menettelystä saadun kokonaishyödyn määräksi arvioitiin 339 miljoonaa euroa. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

Viime vuosina käytettyjen autojen maahantuonti on kasvanut runsaasti. Vuosi 2018 oli ennätysvuosi käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin määrässä. Tuolloin käytettyjä ajoneuvoja tuotiin Suomeen yli 53 000 kpl, kun vuonna 2017 määrä oli noin 42 000 kpl. Määrät ovat kasvaneet edelleen vuonna 2019. (Traficom, 2019)

Pääasiassa käytettyjen autojen maahantuontia on lisännyt autojen tuonti Ruotsista. Sieltä tuotujen autojen määrä lähes kaksinkertaistui vuonna 2018 (Traficom, 2019). Maahantuonnin määrään on voinut vaikuttaa uusien autojen myynnin kasvu Ruotsissa, joka on johtanut käytettyjen autojen ylitarjontaan ja hintojen laskuun. Lisäksi maahantuontiin ovat vaikuttaneet

Ruotsin läheinen sijainti ja kurssin arvo. (Taloustaito, 2019) Vuonna 2019 käytettyjen autojen maahantuonti on nousemassa jälleen uuteen ennätykseen, ja vastaavasti uusien autojen maahantuonti on vähentynyt (Teknavi, 2019). Uusia ajoneuvoja on vuonna 2019 maahan tuotu kuitenkin vastaavassa määrin kuin vuonna 2015 (Traficom, 2019).

Käytettyjen autojen maahantuonnin lisääntyessä ajoneuvokaupan alalla on tapahtunut muutosta. Ala on myös aiempina vuosina tehtyjen selvitysten perusteella riskitoimiala harmaalle taloudelle. Siten ajoneuvojen kauppa ja maahantuonti ovat ajankohtaisia aiheita ja toimintaa harjoittavista yrityksistä ja niihin liittyvistä harmaan talouden riskeistä tarvitaan lisää tietoa.

2 Selvityksen tarkoitus

Selvityksen tavoitteena on muodostaa kuva ajoneuvokauppaa ja ajoneuvojen maahantuontia harjoittavista yrityksistä, yritysten velvoitteiden hoidon tasosta ja alalla havaituista harmaan talouden ilmiöistä.

Ajoneuvojen maahantuojia pyrittiin löytämään etsimällä toimialan yritykset, joista on saatavissa tietoja EU-tavaraostoista, ja yritykset, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia.

Selvityksessä tuotettua tietoa on mahdollista käyttää pohjatietona mahdollisessa jatkotutkimuksessa, kun halutaan tutkia syvemmin jotain tiettyä ajoneuvokauppaan liittyvää harmaan talouden ilmiötä, tutkia jonkun ilmiön laajuutta tai etsiä riskijoukkoja alan yrityksistä.

3 Selvitettävät asiat

Selvitykseen valittiin yrityksiä, jotka toimialatiedon perusteella harjoittavat moottoriajoneuvojen kauppaa. Näistä yrityksistä etsittiin yritysten kokoa, ikää ja rekisteröintiasemaa koskevat tiedot, ja taloutta ja velvoitteiden hoitoa kuvaavat tiedot, joista saatiin yleiskuva alalla olevista yrityksistä. Velvoitteiden hoidon tasoa ja taloutta kuvaavien tietojen haku tehtiin viiden vuoden ajalta.

Internetistä saatavien tietojen perusteella koottiin joukko toiminnassa olevista autokauppaisista.

- Löytyykö joukosta yrityksiä, jotka eivät ilmoita Verohallinnolle toiminnastaan?

Autoverotuksesta pyydettiin tiedot yrityksistä ja henkilöistä, jotka ovat antaneet kalenterivuoden aikana ≥ 5 autoveroilmoitusta tai esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitusta.

- Miten autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet ja käteisasiakkaat poikkeavat toisistaan?
- Onko joukossa henkilöitä, jotka tuovat maahan runsaasti ajoneuvoja, mutta eivät ilmoita elinkeinotoiminnasta Verohallinnolle?

Selvityksessä tarkasteltiin toimialan yrityksiä ja autoveroilmoituksia antaneita yrityksiä.

- Onko havaittavissa riskiä harmaan talouden harjoittamisesta?
- Voidaanko havaita lisääntyneen käytettyjen autojen maahantuonnin vaikuttaneen yritysten liiketoimintaan?

Lisäksi tarkasteltiin yritysten yhteisöostoja ja niiden ilmoittamista.

- Onko joukossa yrityksiä, jotka eivät ilmoita yhteisöostojaan?

Selvityksessä haluttiin kertoa alalla havaituista harmaan talouden tekotavoista.

- Millaisia autokauppaan ja autojen maahantuontiin liittyviä harmaan talouden tekotapoja on havaittu suoritetuissa verotarkastuksissa?

4 Harmaa talous ajoneuvokaupassa

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan ajoneuvokaupan alalla mahdollisista harmaan talouden tekotavoista. Tekotapoja on kuitenkin yhtä monta kuin tekijöitä, ja yritykset ovat erilaisia. Siten kaikista mahdollisista tekotavoista ei ole pystytty tässä selvityksessä kertomaan.

4.1 Myyntitoimintaan liittyvät harmaan talouden tekotavat

4.1.1 Pimeä myynti

Ajoneuvokaupassa, kuten muullakin kaupan alalla, on mahdollista harjoittaa harmaata taloutta jättämällä Verohallinnolle ilmoittamatta osa myynnistä tai koko myynnin määrää. 1990-luvulla tehdyissä selvityksissä ja kyselytutkimuksissa esiin nousivat käytettyjen autojen, auto-osien ja moottoriajoneuvojen korjaukseen liittyvä piilotalous. Kaupan vuoden 1997 kyselytutkimuksissa piilotalouden arvioitiin olevan varsinaisessa autokaupassa kymmenen prosenttia. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

Asian selvittämisen vaikeuttamiseksi voidaan myynnin kätkemisessä käyttää bulvaaneja, joiden nimiin ajoneuvo rekisteröidään. Siten vältetään ajoneuvon rekisteröinti ajoneuvomyyjän nimiin, ja myynti jätetään kirjaamatta myyjän kirjanpitoon. Ajoneuvomyyjä voi myös muutoin välttää nimensä näkymistä ajoneuvon omistajatiedoissa esimerkiksi ostamalla auton yksityishenkilöltä siten, että kauppakirjaan ei täytetä ostajatietoa. Auto myydään eteenpäin, ja myyjätiedoksi jää rekistereihin alkuperäinen auton omistaja. Myynnistä ei välttämättä anneta kuittia, jossa näkyisi yrityksen nimi tai y-tunnus. Kun yrityksen nimi ei näy missään vaiheessa ajoneuvon omistajana, on tapahtumien selvittäminen jälkikäteen vaikeampaa. Käyttämällä käteistä rahaa myös rahan liikkeiden jäljittäminen vaikeutuu.

Ajoneuvokauppaa voidaan harjoittaa yksityishenkilönä pitämättä kirjanpitoa ja ilmoittamatta toimintaa veroilmoituksilla, vaikka toiminta täyttäisi elinkeinotoiminnan tunnusmerkit. Elinkeinoiminnan tunnusmerkkejä voivat olla ansiotarkoituksessa tapahtuva, jatkuva, ulospäin suuntautuva ja itsenäinen toiminta, johon sisältyy tavanomainen yrittäjäriski. Jos myytävät tavarat tai palvelut kilpailevat muiden vastaavien yleisillä markkinoilla esiintyvien hyödykkeiden kanssa, myynnin katsotaan pääsääntöisesti tapahtuvan liiketoiminnan muodossa. (Vaasan hovioikeus, 2017) (Itä-Suomen hovioikeus, 2018)

Harmaata taloutta harjoitettaessa kirjanpidon laatiminen voidaan laiminlyödä täysin. Tapahtumien selvittämisen vaikeuttamiseksi voidaan käyttää kuittiyhtiöitä ja bulvaaneja tai pyrkiä sekoittamaan, kuka on ostanut ajoneuvon, kuka sen myy eteenpäin tai kenelle ajoneuvon kauppahinta maksetaan. Toiminnassa voidaan käyttää lyhyen elinkaaren yhtiöitä, joissa tahallisesti jätetään ilmoittamatta toimintaa veroilmoituksilla. Tällaiset yritykset voivat myös antaa veroilmoituksia, mutta maksuveloitteet jätetään tahallisesti maksamatta. Toimintaa jatketaan uudella yhtiöllä sen jälkeen, kun viranomaiset ovat kiinnostuneet edellisen yrityksen toiminnasta ja toiminta vanhalla yhtiöllä vaikeutuu.

Kun ajoneuvoja myydään yksityishenkilöille, on toimiminen ilman rekistereissä olevaa yritystä täysin mahdollista, koska yksityishenkilö ei välttämättä tarkasta myyjän rekisteröintitilannetta.

Tällöin asiakas ei havaitse harmaata taloutta, ja toiminnasta kiinni jäämisen riski on pienempi.

4.1.2 Perusteettomat kulut ja pimeät palkat

Ajoneuvokaupassa kuten muussakin liiketoiminnassa voidaan harjoittaa harmaata taloutta tekemällä perusteettomia vähennyksiä elinkeinotoiminnan tulosta. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi viemällä kirjanpitoon perusteettomia kuluja tai tekaistuja laskuja. Yrityksen rahoista voidaan maksaa osakkaan tai vastuuhenkilön henkilökohtaisia elantomenoja ja nämä saataan kirjata yrityksen kuluiksi. Myös niin sanottuja pimeitä palkkoja voidaan maksaa eri keinoin. Edellä mainituilla tavoilla voidaan perusteetta saada elinkeinotoiminnan veron määrä pienemmäksi, tilitettävien arvonlisäverojen määrä pienemmäksi tai negatiiviseksi, tai työnantajamaksujen määrä pienemmäksi.

Käytettyjen autojen kaupassa vaihtoautohyvitys, eli vanhan auton ottaminen vaihdossa on tyypillistä. Vaihtoautosta hyvitetään siitä myynnissä vaivattomasti saatava summa. Vaihtoauton arvo voidaan merkitä virheellisesti kirjanpitoon liian suureksi, jolloin pystytään pienentämään myyntikatteen määrää lisäämällä kulujen määrää. Tällöin myydystä autosta ei jää juurikaan katetta, josta arvonlisäveroa pitäisi suorittaa. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

4.2 Arvonlisäveron välttäminen ajoneuvojen maahantuonnissa

Ajoneuvojen maahantuonnissa harmaan talouden tekotavat ovat usein erilaisia tapoja välttää tai pienentää maksettavan arvonlisäveron määrää. Myytäessä ajoneuvo eteenpäin kuluttajasiakkaalle saadaan kilpailuetua alhaisemmalla myyntihinnalla tai korkeammalla katteella, kun kate muodostuu ilmoittamatta tai maksamatta jätetystä arvonlisäverosta.

4.2.1 Yksinkertainen petosmalli

Yhteisö Hankinnan tehnyt yritys voi harjoittaa harmaata taloutta yksinkertaisimmillaan jättämällä veloitteet hoitamatta. Yritys voi jättää tekemättä ilmoitukset Verohallinnolle tai antaa ne vääränsisältöisinä, tai se voi jättää tahallisesti verot maksamatta. Arvonlisäverollinen auto voidaan ostaa yhdestä EU-maasta verotta, ja myydä toiseen EU-maahan suoraan kuluttajalle maksamatta myynnin arvonlisäveroa.

4.2.2 Yksityishenkilön käyttäminen bulvaanina

Ajoneuvon maahantuonti voidaan järjestää myös siten, että yksityishenkilö käy hakemassa käytetyn auton ulkomailta ja toimittaa auton suomalaiselle automyyjälle, joka myy auton eteenpäin. Autoa ei rekisteröidä missään vaiheessa automyyjän nimiin, eikä auton hankintaa tai myyntiä viedä automyyjän kirjanpitoon. Automyyjä maksaa henkilölle palkkion auton hankimisesta.

4.2.3 Ketjupetos

Veronvälttäminen voidaan tehdä viranomaisille vaikeammin selvittettäväksi monimutkaistamalla liiketapahtumien ketjua useampaa yritystä käyttäen. Yhteisö Hankinnan tehnyt yritys voi

siirtää auton edelleen seuraavalle yritykselle ennen sen myyntiä lopulliselle ostajalle. Arvonlisäveron maksua vältetään yritysketjussa siten, että myynti jätetään jossain ketjun vaiheessa ilmoittamatta tai maksamatta.

Välissä oleva yritys toimii usein vain lyhyen aikaa, ja se voidaan perustaa vain siihen tarkoitukseen, että saadaan tehtyä verottomia yhteisöhankintoja. Yritysten ketjussa oleva yritys voi olla perustettu myös toiseen yhteisömaahan. Siten kauppatahtumien selvittäminen jälkikäteen viranomaisten toimesta edelleen vaikeutuu, kun esimerkiksi kauppakirjoja ei saada nähtäväksi. (Hirvonen;Lith;& Walden, 2010)

4.2.4 Marginaaliveropetos

Autokauppa on alana erityisen herkkä arvonlisäveropetoksille marginaaliverotuksen hyväksikäyttömahdollisuuden vuoksi (Juanpere, 2019). Marginaaliverotuksessa myynnin arvonlisävero lasketaan myytävän tuotteen katteesta. Myytäessä auto eteenpäin marginaaliverolla sen sijaan, että se myytäisiin normaalisti arvonlisäverollisena, muodostuu myynnin arvonlisävero pienemmäksi.

Seuraavassa on esimerkki marginaaliverotuksen väärinkäyttötapauksesta yhteisökaupassa:

Autoja maahantuova autokauppias syyllistyi törkeään veropetokseen muuntaessaan autojen verostatusta arvonlisäverollisesta marginaaliverolliseksi. Autokauppias toi autoja Saksasta Suomeen. Autokauppias käsitteli ostot kirjanpidossaan marginaaliverollisina, ja myi autot eteenpäin marginaaliverolla, vaikka 56 auton ostolaskulla ei ollut merkintää marginaaliverotuksen käyttämisestä. Ostot olisi pitänyt kirjata yhteisöhankinnoiksi, ja myynnin arvonlisävero olisi pitänyt muodostua koko myyntihinnasta eikä vain myyntikatteesta. Toimiessaan näin autokauppiaan myynnin arvonlisäveron määrä muodostui 111 902,00 euroa liian vähäiseksi. (Helsingin hovioikeus, 2014)

4.2.5 Marginaaliveropetos etäbulvaania käyttäen

Yhteisömyyjä voi ilmoittaa ajoneuvon myynnin kolmannessa maassa olevalle yritykselle, joka toimii niin sanottuna etäbulvaanina. Tuolloin yhteisömyyjän antamat yhteisömyyntitiedot kohdistuvat tuohon kolmannessa maassa olevaan yritykseen. Ajoneuvo tuodaan kuitenkin Suomessa olevalle ostajalle eli suomalaiselle ajoneuvokauppiaille. Etäbulvaani ei ilmoita yhteisömyyntiä, jolloin viranomaiset eivät saa tietoa suomalaiselle yritykselle tapahtuneesta myynnistä. Näin tieto myynnin verollisuudesta katoaa. Suomessa oleva ostaja käsittelee ajoneuvon oston ja myynnin marginaaliverollisena, jolloin maksettavan arvonlisäveron määrä pienenee. Omistusketjun selvittäminen jälkikäteen on haastavaa, koska etäbulvaanilta ei saada ajoneuvon alkuperäisiä kauppakirjoja edes toisen maan viranomaisille tehdyn virka-apupyynnön avulla.

4.2.6 Marginaaliveropetos väliomistajaa käyttäen

Arvonlisäverollinen ajoneuvo voidaan keinotekoisesti muuntaa marginaaliverolliseksi siten, että yhteisöostaja tekevä yritys myy ajoneuvon näennäisesti yksityishenkilölle. Tämän jälkeen ajoneuvo myydään heti eteenpäin. Näin ajoneuvo saadaan marginaaliverolliseksi ja tilitettävän arvonlisäveron määrä saadaan pienemmäksi.

4.2.7 Verollisen oston muuntaminen marginaaliverolliseksi

Ajoneuvon voi ostaa yhteisömyyjältä yrityksen sijaan henkilö, joka myy ajoneuvon edelleen autoliikkeelle. Näin voidaan toimia siinä tarkoituksessa, että saadaan ajoneuvo muutettua marginaaliverolliseksi, ja maksettavan arvonlisäveron määrä saadaan pienemmäksi. Auto-liike voi hakea autojen siirtoluvat ja antaa autoveroilmoitukset. Kauppakirjojen mukaan auto on kuitenkin ostettu yksityishenkilöltä. Samalta yksityishenkilöltä voi olla useita ostoja, ja autot ovat henkilön hallussa vain lyhyen aikaa. Henkilö voi olla myös lähipiiriä, tai esimerkiksi yrityksen osakas.

Todellista arvonlisäverollista ostoa yhteisömyyjältä on vaikea selvittää jälkikäteen, koska yhteisömyyjän nimi ei tule esille mistään. Yhteisömyyjä ei anna EU-kaupan yhteenvetoilmoituksella ilmoitusta myynnistä yksityishenkilölle, koska tuolloin kyseessä ei ole yhteisömyynti. Ajoneuvoja maahantuotaessa ei Suomessa viranomaisten toimesta kerätä rekisteröinti- tai autoverotusvaiheessa omistajaketjutietoa. Siten arvonlisäverollisen ajoneuvon muuntaminen marginaaliverolliseksi on haasteellista selvittää, kun toimintaa tarkastellaan jälkikäteen.

5 Tarkasteltavan yritysjoukon määrittely

Selvitykseen otettiin tarkasteltavaksi yritykset, jotka toimialan perusteella harjoittavat moottoriajoneuvojen kauppaa. Rekistereihin merkitty toimialatieto ei kuitenkaan usein vastaa yrityksen todellista toimintaa. Lisäksi haasteena on, että ajoneuvokauppaa voidaan harjoittaa myös yksityishenkilönä tai yrityksellä, joka ei ilmoita viranomaisille toiminnastaan.

Jotta löydettäisiin yrityksiä, joiden voidaan havaita todella toimivan autokauppiaina, Internetistä sivustolta nettiauto.com koottiin yritykset, jotka myivät sivustolla ajoneuvoja. Nimiin yhdistettiin y-tunnukset ja henkilötunnukset yritystietojärjestelmästä ja Verohallinnon rekistereistä.

Koska selvityksen tavoitteena oli tarkastella maahantuontia harjoittavia toimijoita, tätä joukkoa etsittiin selvittämällä, mitkä yritykset ja yksityishenkilöt ovat antaneet autoveroilmoituksia.

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan tarkemmin kaikista selvityksessä tarkastelluista yritysjoukoista.

5.1 Autoveroilmoitus

Autoverotus siirtyi 1.1.2017 Tullilta Verohallinnon suoritettavaksi. Ajoneuvojen maahantuoja asioi kuitenkin edelleen Tullin kanssa antamalla tulliselvityksen, mikäli hän tuo ajoneuvon EU:n ulkopuolelta.

Autoveroa on maksettava kun

- ajoneuvo tuodaan ulkomailta ja rekisteröidään Suomeen
- ajoneuvo ostetaan rekisteröimättömänä Suomesta ja rekisteröidään se ensimmäisen kerran Suomeen
- ajoneuvo otetaan käyttöön Suomessa, jos sen käyttö ei ole autoverotonta (Verohallinto, 2019).

Autovero koskee kaikkia Suomessa ensimmäistä kertaa rekisteröitäviä tai käyttöönotettavia henkilö- ja pakettiautoja ja linja-autoja, joiden oma massa on alle 1 875 kg, moottoripyöriä ja muita L-luokan ajoneuvoja kuten esimerkiksi mönkijöitä (Verohallinto, 2019). Autoveroilmoitusta ei tehdä kaikista ajoneuvoista kuten esimerkiksi kuorma-autoista. Autoverotuksessa verovelvollinen on se, jonka nimiin ajoneuvo merkitään rekisteröitäessä se ensimmäistä kertaa Suomessa.

Jos ajoneuvo tuodaan EU/Eta-alueelta Suomeen, on siitä annettava käyttöönottoilmoitus, jos ajoneuvoa halutaan käyttää Suomessa ennen sen rekisteröintiä. Autoveroilmoitus on annettava viiden päivän kuluessa käyttöönottoilmoituksesta.

Suomeen rekisteröitävää autoa voi käyttää jo ennen autoveron maksamista. Tuolloin ajoneuvolla on oltava siirtolupa tai Eta-alueen voimassa oleva rekisteröinti. (Verohallinto, 2019) Siirtolupa on väliaikaista siirtoa tai käyttöä varten myönnetty lupa, jota voi hakea rekisteröintejä tekevilta katsastustoimipaikoilta tai tietyiltä Tullin toimipaikoilta. Autovero maksetaan ennen

ajoneuvon lopullista rekisteröintiä. Tällä varmistetaan, että kaikista Suomen rekisterissä olevista ajoneuvoista on maksettu autovero. Poikkeuksen tähän menettelyyn tekevät ainoastaan tietyt väliaikaisen verottoman käytön tilanteet ja rekisteröidyt asiamiehet. Autoverotuksen rekisteröidyistä asiamiehistä kerrotaan tarkemmin kappaleessa 5.3.

5.2 Esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitus

Ajoneuvon maahantuontia, valmistusta tai myyntiä harjoittava yritys voi tehdä myös esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoituksen ennen esittelykäytön aloittamista.

Suomessa myytäväksi tarkoitettua ajoneuvoa voidaan käyttää väliaikaisesti veroa maksamatta ajoneuvojen maahantuontia, valmistusta tai myyntiä harjoittavan yrityksen liiketoiminnassa:

- enintään 9 kuukauden ajan
- lyhytaikaiseen, asiakasta kohden enintään 3 vuorokauden pituiseen myyntitarkoituksessa tapahtuvaan koeajoon tai esittelyyn
- edellyttäen, että ajoneuvosta on annettu ennen käytön aloittamista Verohallinnolle ilmoitus.

Käyttöönottoilmoitukseen perustuva käyttöoikeus edellyttää ajoneuvon voimassa olevaa rekisteröintiä. Jos ajoneuvon ETA-valtion rekisteröinti päättyy käyttöoikeuden muutoin ollessa voimassa, voidaan ajoneuvon hankkia siirtolupa katsastusasemalta. Siirtolupa voidaan antaa Verohallinnon vahvistamassa käyttöönottoilmoituksessa olevaan viimeiseen käyttöpäivään asti. Käyttöönottoilmoitukseen perustuva käyttöoikeus edellyttää siirtolupaa myös, mikäli ajoneuvo on rekisteröimätön tai rekisteröity ETA-alueen ulkopuolelle. (Verohallinto, 2019)

5.3 Yritysassiakkaiden menettelyt veroilmoittamisessa

Yritys, joka maahantuo ajoneuvoja myyntiä varten, voi toimia autoverotuksessa joko rekisteröitynä asiamiehenä tai käteisasiakkaana. Yritysassiakkaiden menettelyt veroilmoittamisessa ja veron maksamisessa eroavat sen mukaan, onko yritys autoverotuksen rekisteröity asiamies vai ei.

Verohallinto voi hyväksyä säännöllistä liiketoimintaa harjoittavan ajoneuvojen maahantuojan tai valmistajan autoverotuksen rekisteröidyksi asiamieheksi autoverolain 39 §:n perusteella. Rekisteröidyn asiamiehen on oltava luotettava ja asiantunteva. Jos rekisteröity asiamies on laiminlyönyt verojen suorittamisen tai veroilmoitusten tekemisen, voi Verohallinto peruuttaa rekisteröinnin.

Rekisteröity asiamies:

- voi rekisteröidä ajoneuvon ajoneuvorekisteriin (Traficom) ennen autoveroilmoituksen antamista ja verojen maksamista
- voi lähettää veroilmoituksen Verohallinnolle konekielisenä XML-sanomana
- voi antaa autoveroilmoituksen viimeistään 10 päivän kuluessa sen ilmoitusjakson päättymisestä, jona ajoneuvo on otettu käyttöön tai rekisteröity

- voi maksaa autoverot kolmella koontilaskulla kuukaudessa
- joutuu asettamaan vakuuden verosaatavan turvaamiseksi
- voi hakeutua Traficomien ennakoilmoittajaksi. (Verohallinto, 2019)

Yritysassiakasta, joka ei ole rekisteröity asiamies, koskee sama ohjeistus ja menettely autoveroilmoittamisessa ja maksamisessa kuin henkilöasiakkaita: (Verohallinto, 2019)

1. Jos ajoneuvoa halutaan käyttää Suomessa ennen sen rekisteröintiä, on ennen ajoneuvon käyttöä tehtävä käyttöönottoilmoitus.
2. Autoveroilmoitus on tehtävä 5 päivän kuluessa käyttöönottoilmoituksen antamisesta. Autoveroilmoitus voidaan antaa, kun ajoneuvo on Suomessa.
3. Maksetaan autovero.
4. Ajoneuvo viedään rekisteröintikatsastukseen ja se rekisteröidään katsastuskonttorilla. Rekisteröintikatsastus voidaan aloittaa jo ennen autoveroilmoituksen tekemistä. Jos kyseessä on esimerkiksi ETA-alueen ulkopuolelta tuotu tai alennettuun veroon oikeutettu ajoneuvo, on se rekisteröintikatsastettava ennen kuin Verohallinto voi tehdä verotuspäätöksen.

5.4 Autoverotustiedoista saatu aineisto

Selvitystä laadittaessa oli käytössä tietoja autoveroilmoituksia antaneista yrityksistä ja henkilöistä. Autovero- ja esittelyajoneuvoilmoitustiedoista pyrittiin kokoamaan yritysjoukkoa, joka harjoittaa ajoneuvojen maahantuontia. Aineisto jakautuu kolmeen osaan:

1. rekisteröityjen asiamiesten antamat autoveroilmoitukset
2. käteisasiakkaiden antamat autoveroilmoitukset
3. esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitukset.

Selvitystä tehtäessä autovero- ja esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitustiedot pyydettiin yrityksistä ja henkilöistä, jotka ovat antaneet vähintään viisi ilmoitusta yhden kalenterivuoden aikana. Tiedot pyydettiin vuosilta 2014 - 2019, ja vuodelta 2019 saatiin tiedot niiden poimintahetkeen saakka.

Tiedot pyydettiin ainoastaan niiltä vuosilta, joilta viiden ilmoituksen raja tuli täyteen. Selvitystä varten haluttiin asettaa raja autoveroilmoitusten määrään, jotta voitiin osittain rajata joukosta pois yrityksiä, jotka ovat tuoneet ajoneuvoja satunnaisesti oman liiketoimintansa käyttöön. Yksityishenkilö taas voi tuoda omaan käyttöönsä ajoneuvoja ulkomailta, ja kyseessä ei ole tuolloin liiketoiminta. Kuitenkin, jos henkilö tuo useita ajoneuvoja, on mahdollista, että tuodut ajoneuvot on tarkoitettu myytäväksi eteenpäin, ja toiminta täyttää tosiasiasa liiketoiminnan tunnusmerkit. Yksityishenkilö voi myös toimia jonkun ajoneuvokauppaa harjoittavan yrityksen bulvaanina, ja toiminnan taustalla voi olla tarve piilottaa yrityksen nimi autoverotukseen annettavista tiedoista tai tarve muuntaa arvonlisäverollinen myynti keinotekoisesti marginaaliverolliseksi myynniksi.

Autoveroilmoitukseen liittyy useita eri päivämääriä, ja siten oli tarpeen määritellä, miten aineistossa autoveroilmoitukset kohdistuvat tiettyyn kalenterivuoteen. Kalenterivuosi määritettiin autoveroilmoituksen antopäivän mukaan, koska ajateltiin, että se on lähimpänä itse maahantuontitapahtumaa ja sitä, että ajoneuvo päätty myyntiin.

5.4.1 Aineistoon liittyvät rajoitteet

Yritys tai henkilö voi tuoda ajoneuvoja maahan asiakkaiden toimeksiannosta, ja autoveroilmoitus annetaan toimeksi antaneen asiakkaan nimissä. Tuolloin auton maahantuoneen yrityksen tai henkilön nimeä ei missään vaiheessa rekisteröidä ajoneuvon omistajaksi. Nimi ei tuolloin esiinny autoveroilmoituksella. Myös erilaisia bulvaanijärjestelyjä käyttäen autoveroilmoitukset voidaan antaa muulla kuin ajoneuvon maahantuoneen yrityksen nimellä. Tällaisissa tapauksissa auton maahantuojan tiedot eivät ole löydettävissä aineistosta, jota tähän selvitykseen on saatu.

Autoveroilmoitustietojen perusteellakaan ei pystytä löytämään kaikkia yrityksiä, jotka harjoittavat ajoneuvojen maahantuontia. Näin ollen selvityksessä ei välttämättä pystytty löytämään kaikkia ajoneuvojen maahantuontia harjoittavia yrityksiä tai henkilöitä, jotka harjoittavat ajoneuvojen maahantuontia siten, että siitä muodostuu liiketoimintaa.

5.4.2 Autoveroilmoitukset

Autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet ovat rajattu y-tunnusjoukko. Aineistossa, joka saatiin autoverotuksesta, otettiin tarkasteltavaksi autoveroilmoituksia 133 yritykseltä. Virolaisella yritystunnuksella annetut ilmoitukset rajattiin aineistosta pois.

Autoverotuksen niin sanottuja käteisasiakkaita ovat yksityishenkilöt sekä kaikki yritykset, jotka eivät ole rekisteröityjä asiamiehiä. Kaupunkien, kuntien ja suurlähetystöjen ilmoitukset sekä neljällä virolaisella yritystunnuksella tehdyt ilmoitukset rajattiin pois joukosta. Osa autoverotuksen käteisasiakkaina ilmoituksia antaneista yrityksistä oli antanut ilmoituksia myös rekisteröityinä asiamiehinä. Joukkojen päällekkäisyyden poistamiseksi rekisteröidyt asiamiehet rajattiin pois käteisasiakkaiden joukosta. Selvityksessä tarkasteltuja autoverotuksen käteisasiakkaita oli 641. Lisäksi autoveroilmoituksia oli 108:lta henkilöltä, jolla ei ollut y-tunnusta.

Autoveroilmoituksilta saatiin seuraavat tiedot:

- verovelvollisen nimi
- verovelvollisen asiakastunnus (y-tunnus tai henkilötunnus)
- rekisteröidyn asiamiehen nimi
- ilmoittajan asiakastunnus (y-tunnus tai henkilötunnus)
- ilmoittajan nimi
- ajoneuvon verotusarvo
- kannettava autoveron määrä
- tapahtuman vireilletulopäivä
- tapahtuman veropäivä
- päätöksen muodostamispäivä
- hakemusasian päätöspäivä.

5.4.3 Esittelyajoneuvon käyttöönottoilmoitukset

Esittelyajoneuvojen käyttöönottoilmoituksia pyydettiin yrityksistä, jotka ovat antaneet ilmoituksia yhden kalenterivuoden ajalla viisi tai useampia. Tällaisia yrityksiä oli 732. Pyydetyltä aikaväliltä saatiin esittelyajoneuvojen käyttöönottoilmoituksista seuraavat tiedot:

- ilmoittajan tunnus (y-tunnus, henkilötunnus tai syntymäaika)
- ilmoittajan nimi
- voimassaolon alkamispäivä
- voimassaolon päättymispäivä
- esittelytapahtuman vireilletulopäivä
- esittelytapahtuman päätöspäivä.

5.5 Internetissä ajoneuvokauppaa harjoittavat toimijat

Ajoneuvokauppaa harjoittavan yrityksen toimialaksi voi olla rekisteröity jokin muu toimiala kuin moottoriajoneuvojen kauppa. Kun kyse on harmaasta taloudesta, on myös mahdollista, että vaikka yritys ei ole Verohallinnon rekistereissä tai se ei veroilmoituksillaan ilmoita toimintaa, se kuitenkin tosiasiansa toimii. Tämä on mahdollista erityisesti kaupan alalla, jossa myydään yksityishenkilöille tavaraa, kuten ajoneuvoja. Tällöin asiakkaat eivät välttämättä tarkasta, onko myyjä ennakkoperintä-, työnantaja- tai arvonlisäverovelvollisten rekisterissä.

Selvitystä varten Internet-sivustolta nettiauto.com kerättiin autoja myyvien yritysten nimet ja etsittiin näiden y-tunnukset. Näin saatiin lista yrityksistä, jotka tietojen hakuhetkellä toimivat ja harjoittivat ajoneuvojen kauppaa. Tällaisia yrityksiä oli yhteensä 1 359.

Yritykset etsittiin nettiauto.com:sta 12.3.2019. Joukosta poistettiin yritykset, joilla oli vain yksi satunnainen ajoneuvo myynnissä, ja jotka eivät löydettyjen tietojen perusteella harjoita ajoneuvokauppaa vaan olivat myymässä oman liiketoiminnan käytössä ollutta ajoneuvoa.

Löydetyssä yritysjoukossa on yrityksiä myös muilta toimialoilta kuin moottoriajoneuvojen kaupan alalta. Joukossa on suuria toimijoita ja sekä autoverotuksen käteisasiakkaita, että rekisteröityjä asiamiehiä. Siten nettiauto.com:sta poimittua yritysjoukkoa tarkastellaan ainoastaan siitä näkökulmasta, oliko joukossa toimijoita, jotka eivät ole lainkaan ilmoittaneet toiminnastaan Verohallinnolle.

5.6 Toimialan yritykset

Selvitykseen otettiin tarkasteltavaksi yritysjoukko, joka toimialaluokituksen mukaan harjoittaa moottoriajoneuvojen kauppaa. Tähän joukkoon valittiin toimiala moottoriajoneuvojen kauppa (451), ja siitä otettiin mukaan seuraavat alatoimialaluokat:

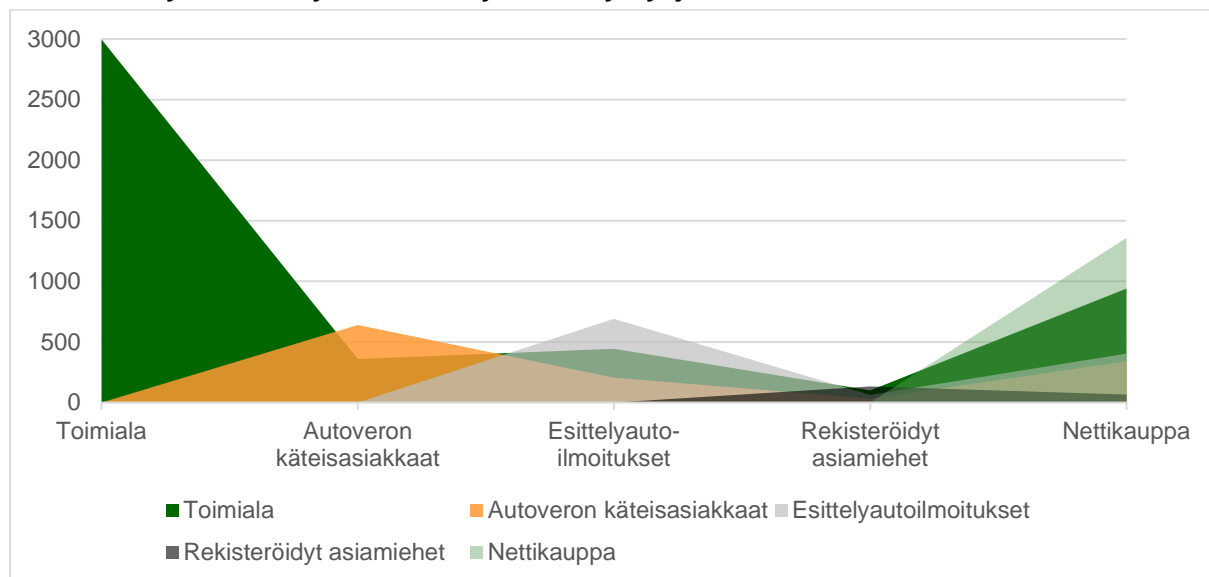
45111	Henkilöautojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen tukkukauppa
45112	Henkilöautojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vähittäiskauppa
45191	Kuorma-autojen ja muiden raskaiden moottoriajoneuvojen tukkukauppa ja
45192	Matkailuvaunujen ja muualla luokittelemattomien moottoriajoneuvojen vähittäiskauppa.

Tarkasteltavasta yritysjoukosta rajattiin pois yritykset, jotka eivät olleet aikavälillä 1.1.2014 - 19.3.2019 missään vaiheessa ennakkoperintärekisterissä, arvonlisäverovelvollisten rekisterissä tai työnantajarekisterissä. Mikäli yritys ei tarkastellulla aikavälillä ollut missään Verohallinnon rekisterissä, yrityksen arvioitiin olevan niin sanottu lepäävä eli toimimaton yritys. Valituilla toimialoilla oli yrityksiä yhteensä 2 997.

5.7 Tarkasteltavien joukkojen päällekkäisyys

Selvityksessä pyrittiin löytämään yrityksiä, jotka harjoittavat autokauppaa tai autojen maa- hantuontia. Tämän vuoksi mukaan tarkasteluun otettiin toimialan perusteella moottoriajoneu- vojen myyntiä harjoittavat yritykset ja autoveroilmoituksia antaneet yritykset. Tehtäessä vertailuja eri yritysryhmien välillä, on huomioitava, että vertailtavat joukot ovat osittain pääl- lekkäisiä. Eri yrityksiä oli kaikissa tarkasteltavissa joukoissa yhteensä lähes 3 800.

Kuvio 1. Yritysten esiintyminen selvityksen eri yritysryhmissä

Myös ajallisen muutoksen tarkastelu aiheutti yritysryhmissä päällekkäisyyttä; Autoveroilmoi- tuksia antaneista yrityksistä osa vaihtoi kesken tarkastelukauden asiakasroolinsa käteis- asiakkaasta rekisteröidyksi asiamieheksi. Joissain tapauksissa myös rekisteröity asiamies saattoi siirtyä käteisasiakkaaksi. Aineistoa analysoitaessa jouduttiin valitsemaan yritykselle näissä tapauksissa vain toinen autoverotuksen asiakkuusmuoto. Sen seurauksena käteisasi- akkaista 15 yritystä tarkasteltiin rekisteröitynä asiamiehenä, koska tarkastelujakson aikana yritys oli pääasiassa rekisteröidyn asiamiehen roolissa.

6 Kohdejoukon kuvaus

Kappaleessa kohdejoukon kuvaus käydään läpi tarkasteltavaksi valittujen yritysryhmien perustietoja, eli oikeudellista muotoa ja toimialajakaumaa. Lisäksi kerrotaan yrityksen toiminnasta ja toiminnan laajuudesta. Yritysryhmiä verrataan toisiinsa. Lisäksi tarkastellaan yritysryhmien sisällä tapahtunutta ajallista muutosta.

6.1 VIES-tietojen ja yritysten antamien EU-ostotietojen vertailu

VIES-tiedot ovat ulkomaisten myyjien ilmoittamia tietoja EU-myyneistä. Ne ovat tavara- ja palvelukaupan valvontatietoja, joita eri EU-jäsenmaissa olevat arvonlisäverovelvolliset yritykset välittävät VIES-järjestelmän kautta (VIES = Value Added Tax Information Exchange System). (Verohallinto, 2019)

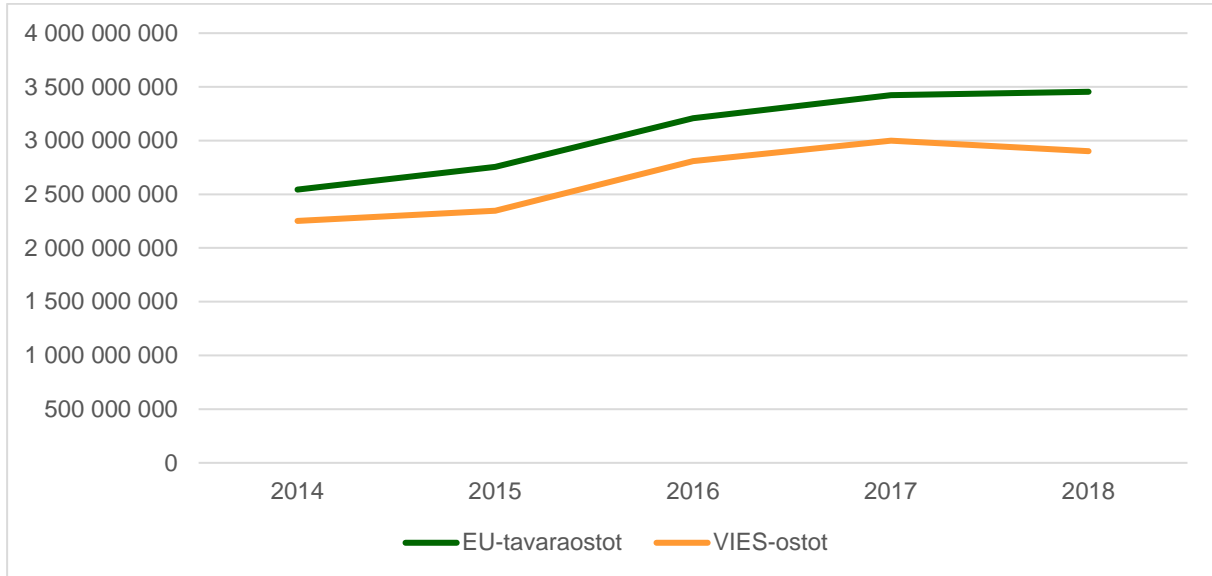
Mikäli yrityksellä on VIES-tietoja EU-tavaraostoista, ja se toimii moottoriajoneuvokaupan toimialalla tai antaa runsaasti autoveroilmoituksia, on mahdollista, että yritys harjoittaa uusien tai muutoin arvonlisäverollisten ajoneuvojen maahantuontia. Nämä yritykset voivat maahantuoda myös käytettyjä ajoneuvoja.

Moottoriajoneuvojen myynnin alalla toimivien yritysten yhteisöostoihin liittyy verokantojen väärinkäyttömahdollisuus, koska käytettyjen ajoneuvojen kaupassa voidaan käyttää marginaaliverotusta. Yritykset voivat ostaa arvonlisäverollisia ajoneuvoja yhteisön alueelta ja kirjata ne kirjanpitoonsa virheellisesti marginaalivero-ostoiksi. Tällä menettelyllä saadaan tavaraa eteenpäin myydessä myynnin arvonlisäveron määrä pienemmäksi, tai tuote saadaan myytyä edullisemmin.

Jos petollista menettelyä ei kätketä eri ostajaväliportaiden taakse ja yhteisömyyjä ei ole mukana järjestelyssä, voi petollinen menettely näkyä ristiriitana yrityksen itsensä ilmoittamissa EU-tavaraostoissa ja yhteisömyyjän antamissa VIES-tiedoissa. Ero myynti- ja ostotiedoissa voi johtua myös virheistä ilmoittamisesta tai eri ajankohtina tehdyistä ilmoituksista, jolloin myyjän ja ostajan antamat tiedot voivat kohdistua eri vuosille. Mikäli toisessa EU-maassa sijaitseva myyjäyritys on mukana harmaan talouden toiminnassa ja esimerkiksi samojen henkilöiden vaikutuspiirissä, voi myyjä jättää antamatta ilmoituksen yhteisömyynnistä. Myyjä voi ilmoittaa myynnin myös väärälle alv-tunnisteelle tahallisesti tai tahattomasti. Tällöin tieto myynnistä ei yhdisty ostajayritykseen.

6.1.1 Toimialan yritykset

Seuraavassa kuviossa esitetään, miten yritysten itsensä ilmoittamat EU-tavaraostojen määrät ja yhteisömyyjien ilmoittamat VIES-tiedot ovat ajallisesti muuttuneet.

Kuvio 2. Toimialan EU-tavaraostot ja VIES-ostot euroissa vuosina 2014 - 2018

Toimialan yritysten ilmoittamat yhteisöostojen määrät ovat jatkuvasti kasvaneet; lähes 36 % vuodesta 2014 vuoteen 2018. Vuonna 2018 EU-tavaraostojen määrä on pysynyt samalla tasolla vuoteen 2017 verrattuna.

Seuraavassa taulukossa esitetään, kuinka suuria eroja yhteisömyyntitiedoissa ja yritysten ilmoittamissa EU-tavaraostomäärissä on ollut.

Taulukko 1. Toimialan yritykset luokiteltu vuosittain ilmoitettujen EU-tavaraostojen ja VIES-tietojen euromääräisen eron mukaan

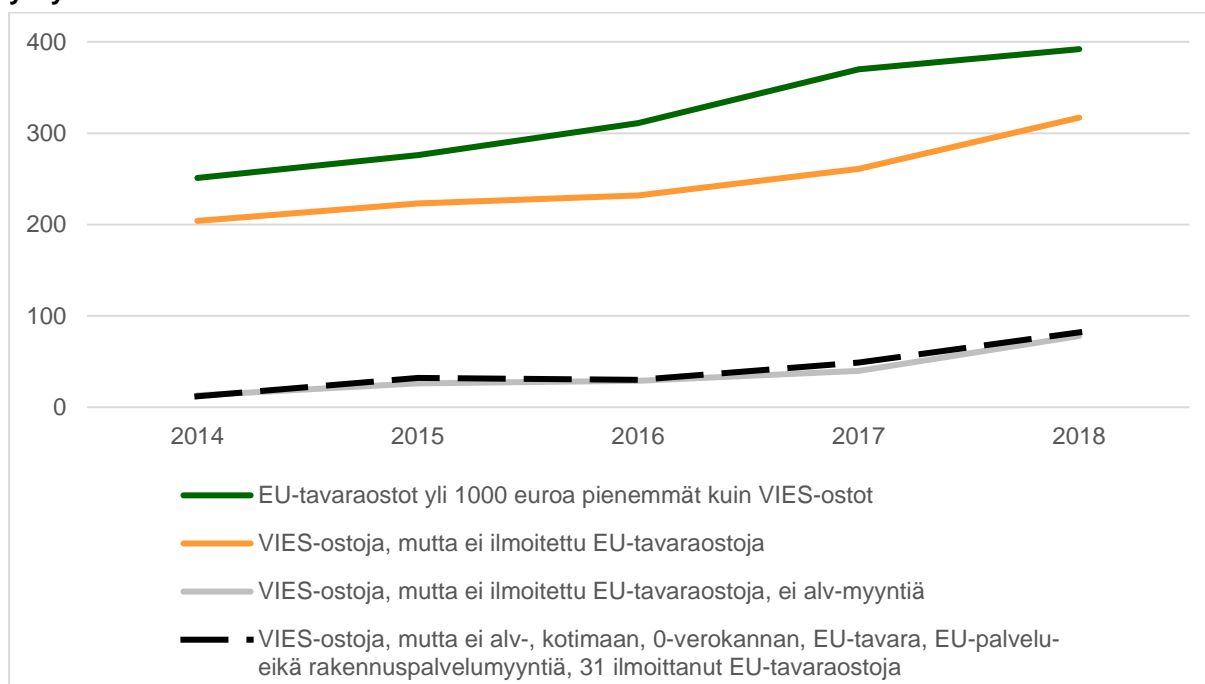
Tavaraostot EU - VIES-tavaraostot, erotus €	Yrityksiä, kpl				
	2014	2015	2016	2017	2018
- 1 milj - (- 10 milj) €	3	3	4	9	6
- 100 t € - (-1 milj) €	27	20	37	44	53
-10 000 - (-100 000) €	110	117	136	165	169
-1 000 - (-10 000) €	111	136	134	152	166
-1 - (-1 000) €	228	240	260	267	328
Tasan	54	57	47	53	54
1 - 1 000 €	201	207	237	226	220
1 000 - 10 000 €	124	166	152	183	184
10 000 - 100 000 €	110	119	160	158	152
100 000 - 1 milj €	36	36	36	34	58
1 milj - 10 milj €	12	15	7	19	14
> 10 milj. €	7	9	10	9	11
Ei ilmoituksia	1 974	1 872	1 777	1 678	1 582
Yhteensä	2 997	2 997	2 997	2 997	2 997

Yritysten, jotka ovat tehneet EU-tavaraostoja enemmän kuin ovat niitä arvonlisäveron veroilmoituksillaan ilmoittaneet, määrä on kasvanut. Prosentuaalinen osuus on pysynyt kuitenkin melko samana. Ajoneuvokaupan alalla ero voi kertoa marginaaliverotusmenettelyn väärinkäyttöriskistä. VIES-tietojen ja yritysten itse ilmoittamien EU-tavaraostojen välillä on vuositasolla melko suuret erot. Joukossa oli myös pieni määrä yrityksiä, joiden omat ilmoitukset olivat useina perättäisinä vuosina pienemmät kuin VIES-tietojen mukaiset euromäärät.

Yhä useampi yritys on tehnyt EU-tavaraostoja. Yritysten lukumäärä on kasvanut vuodesta 2014 vuoteen 2019 lähes puolella. On mahdollista, että yhä useampi toimialan yritys harjoittaa uusien ajoneuvojen maahantuontia.

Seuraavassa kuviossa esitetään vuositasolla sellaisten yritysten lukumäärä, jotka ovat ilmoittaneet EU-tavaraostoja vähemmän kuin yhteisömyyjät ovat ilmoittaneet myyntejä. Lisäksi kuviossa näkyy moniko yritys ei ole ilmoittanut EU-tavaraostoja, vaikka niitä yhteisömyyjien ilmoitusten perusteella on ollut, ja/tai ei ole ilmoittanut arvonlisäverollista myyntiä.

Kuvio 3. Toimialan VIES-ostojen vertailu EU-tavaraostoihin ja arvonlisäverollisiin myynteihin, yritysten lukumäärät vuosittain

Kuviosta voidaan havaita, että yhä useampi yritys ilmoittaa itse vähemmän EU-tavaraostoja, kuin yhteisömyyjät ovat ilmoittaneet myyntejä. Vuonna 2018 lukumäärä on lähes 30 % ilmoituksia antaneista yrityksistä. Myös sellaisten yritysten määrä, jotka eivät ilmoita lainkaan EU-tavaraostoja, vaikka niitä yhteisökauppätietojen mukaan on ollut, on kasvanut runsaasti vuodesta 2014.

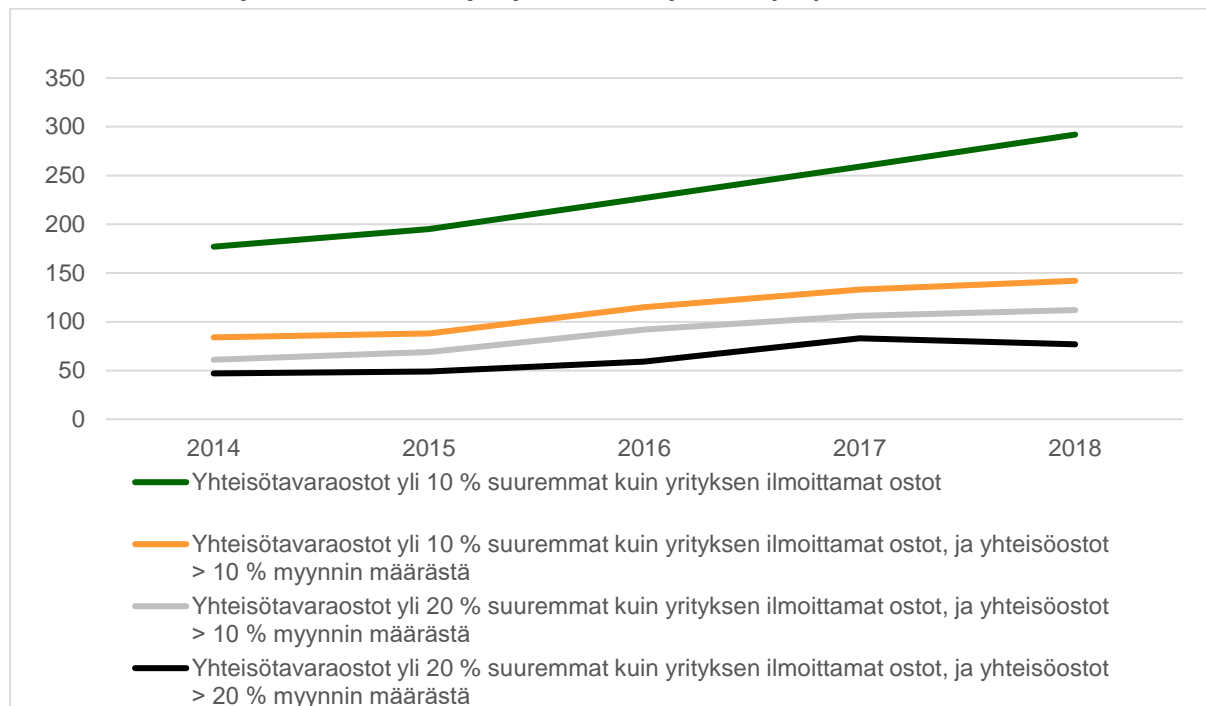
Osa toimialan yrityksistä ei rekisteritietojen mukaan ole ollut enää arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, kun yhteisömyyjä on antanut tietoja tavaramyynteistä. Yhteisömyyjän tulee tarkastaa ostajan arvonlisäverotunnisteen voimassaolo, mutta ilmoittaminen tunnisteelle, joka ei ole voimassa, on silti mahdollista. Tämä antaa mahdollisuuksia väärinkäyttää arvonlisäverojärjestelmää, kun myyjä myy verottomasti ostajalle, joka ei ole arvonlisäverovelvollinen eikä siten ilmoita maksettavaa veroa. Tällaisten yritysten lukumäärä ei ole suuri; vuosittain alle 20, mutta myyntejä tällaisille yrityksille ei tulisi olla lainkaan.

Jos VIES-tietojen mukainen EU-tavaraostojen määrä on suurempi kuin yritysten itsensä ilmoittamat EU-tavaraostot, on mahdollista, että yritys ei anna arvonlisäveroilmoitusta EU-ostosta, ilmoittaa oston verollisena ostona, tai kirjaa oston marginaaliverolliseksi ostoksi. Eroa voi syntyä myös myytäessä ajoneuvoja pimeästi. Tällöin ei kaikissa tapauksissa edes ajoneuvon ostoa viedä kirjanpitoon tai ilmoiteta. Yrityksen arvonlisäverotunnistetta voidaan myös käyttää väärin ja ostaa verottomasti tavaraa yksityishenkilöiden, kuten yrityksen omistajan käyttöön.

Eroa VIES-tiedoissa ja yrityksen itse ilmoittamissa EU-tavaraostomäärissä tarkasteltiin myös suhteessa yritysten arvonlisäveroilmoitusten perusteella lasketun laskennallisen myynnin määrään. Pienellä määrällä yrityksiä yhteisöostot olivat yli 10 % yrityksen ilmoittamia EU-tavaraostoja suuremmat, ja samanaikaisesti yhteisöostojen suhde laskennalliseen arvonlisäverolliseen myyntiin oli yli 10 %. Seuraavassa kuviossa esitetään tällaisten yritysten määrät

vuositasolla. Yritysten, joilla ilmoitustietojen välinen ero suhteessa yhteisöostojen määrään oli kohtuullisen suuri ja yhteisöostojen määrä suhteessa myynnin määrään ei ole ollut täysin merkityksetön, määrä on tasaisesti kasvanut vuoden 2015 jälkeen.

Kuvio 4. Ilmoitettujen EU-tavaraostojen ja VIES-ostojen ero, yritysten lukumäärät vuosittain

Seuraavissa taulukoissa näytetään vuosittaiset liikevaihto- ja EU-tavaraostotiedot yrityksistä, jotka harjoittavat ajoneuvojen maahantuontia, ja yrityksistä, jotka ilmoitustietojen perusteella eivät harjoita ajoneuvojen maahantuontia (ei autoveroilmoituksia eikä VIES-tietoja EU-tavaraostoista). Myös yrityksillä, joilla ei ole VIES-tietoja yhteisöostoista, on voinut omien ilmoitusten mukaan olla pienessä määrin EU-tavaraostoja.

Taulukoissa esitetään myös arvonlisäveroilmoitusten perusteella laskettu laskennallinen kotimaan myynti. Kyseistä lukua tarkasteltaessa on otettava huomioon, että marginaaliveromyynnit huomattavasti pienentävät myynnin arvonlisäveron määrää. Koska arvonlisäveron veroilmoituksilla ei eritellä myynnin arvonlisäverosta marginaaliverotusmenettelyn alaisia myyntejä ja yleisen verokannan alaisia myyntejä, eikä ilmoiteta marginaaliveroa käytettäessä myyntien määriä, todellista myynnin määrää ei pystytä laskemaan. Laskennallinen arvonlisäverollinen myynti kertoo lähinnä määrästä, josta myynnin arvonlisäveroa on ilmoitettu.

Taulukko 2. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla ei ole VIES-tietoa eikä annettuja autoveroilmoituksia

	2014	2015	2016	2017	2018
Yrityksiä	1 664	1 548	1 474	1 348	1 215
Alv-myynti, milj. €	231,2	191,9	144,1	194,0	120,9
Liikevaihto, milj. €	398,0	351,0	286,6	321,5	249,4
EU-tavaraostot, €	195 869	288 892	490 670	185 151	395 062
Alv-myyntiin keskiarvo*, €	281 930	243 899	171 598	231 552	150 245
Liikevaihton keskiarvo*, €	501 209	449 480	349 504	389 265	276 482

*Keskiarvo on laskettu niistä yrityksistä, joista tieto on saatavilla.

Yritykset, jotka eivät ole antaneet autoveroilmoituksia, ja joille yhteisömyyjät eivät ole ilmoittaneet myyntejä, ovat lukumääräisesti suurin joukko, mutta liikevaihtotietojen perusteella pieniä yrityksiä.

Taulukko 3. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla on VIES-tietoja ja annettuja autoveroilmoituksia

	2014	2015	2016	2017	2018
Yrityksiä	114	149	180	226	272
Alv-myynti, milj. €	3 979	4 239	5 247	5 962	6 646
Liikevaihto, milj. €	4 698	5 138	6 600	7 254	8 401
EU-tavaraostot milj. €	2 102	2 292	2 672	2 909	2 982
VIES-ostot milj. €	1 832	1 913	2 287	2 501	2 439
VIES-ostojen koko suhteessa EU-tavaraostoihin	87 %	83 %	86 %	86 %	82 %
Alv-myyntin keskiarvo*, milj. €	34,9	28,5	29,3	26,5	24,7
Liikevaihdon keskiarvo*, milj. €	41,2	34,7	38,1	32,8	32,3

*Keskiarvo on laskettu niistä yrityksistä, joista tieto on saatavilla.

Yrityksillä, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia ja tehneet yhteisöostoja, keskimääräinen liikevaihto on ollut suuri; 30 ja 40 miljoonan euron välillä. Luku on kuitenkin pienentynyt vuodesta 2014 vuoteen 2018 samalla kun kokonaisliikevaihto ja yritysmäärä ovat kasvaneet. Uusien ajoneuvojen maahantuontia on voinut tulla harjoittamaan uusia yrityksiä, joilla liikevaihto on pienempi. Tässä joukossa olevat yritykset harjoittavat myös käytettyjen ajoneuvojen maahantuontia, joten myös käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin kasvu voi näkyä siten, että yritysmäärä on tässä joukossa kasvanut. Näin varmasti onkin, sillä laskennallisen arvonlisäveron suhde liikevaihtoon on tässä joukossa hiukan laskenut.

Taulukko 4. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla ei ole VIES-tietoja, mutta on annettuja autoveroilmoituksia

	2014	2015	2016	2017	2018
Yrityksiä	8	12	17	22	11
Alv-myynti, milj. €	0,7	2,3	4,6	3,5	2,8
Liikevaihto, milj. €	3,1	6,9	24,2	13,0	9,0
EU-tavaraostot	7 750	138 583	23 614	86 631	28 973
Alv-myyntin keskiarvo*, €	98 031	225 468	330 987	185 023	284 880
Liikevaihdon keskiarvo*, €	447 912	688 832	1 424 190	651 286	1 125 013

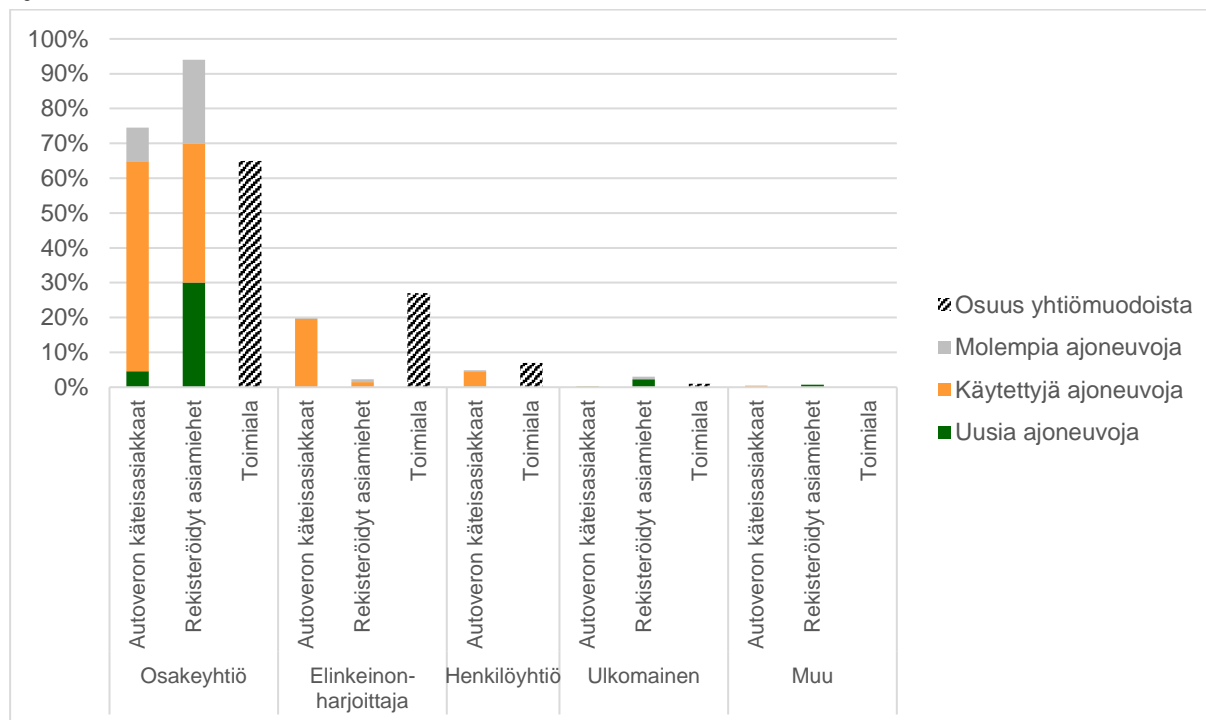
*Keskiarvo on laskettu niistä yrityksistä, joista tieto on saatavilla.

Yritykset, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia, mutta joista yhteisömyyjät eivät ole antaneet yhteisömyyntitietoja, tuovat todennäköisesti maahan käytettyjä ajoneuvoja. Lukumääräisesti yrityksiä on vähän. Yritykset ovat liikevaihtomääriltään hiukan suurempia kuin yritykset, jotka eivät ole antaneet autoveroilmoituksia. Laskennallisen alv-myyntin suhde liikevaihtoon on myös pienempi, mikä voi kertoa juuri siitä, että yritykset harjoittavat pääasiassa marginaaliverollista käytettyjen ajoneuvojen kauppaa.

6.2 Yritysten oikeudellinen muoto

Seuraavassa kuviossa esitetään autoverotuksen eri asiakasryhmien ja toimialan yritysten jakautuminen oikeudellisen muodon mukaan.

Kuvio 5. Ajoneuvoveroilmoittajien sekä toimialan yritysten jakautuminen oikeudellisen muodon mukaan, ilmoituksen tehneet eroteltuna uusien ja käytettyjen ajoneuvojen ilmoitusten mukaan, ajalla 2014 - 8/2019, %

Rekisteröidyt asiamiehet ovat pääosin osakeyhtiöitä. Autoverotuksen käteisasiakkaista huomattavasti suurempi osuus on elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä. Tämä kertoo siitä, että rekisteröidyt asiamiehet ovat suurempia toimijoita, jotka harjoittavat volyymiltaan suurempaa ajoneuvojen maahantuontia.

Autoverotuksen käteisasiakkaat ja rekisteröidyt asiamiehet on jaoteltu lisäksi sen mukaan, ovatko ne antaneet autoveroilmoituksia käytetyistä vai uusista ajoneuvoista. Rekisteröidyt asiamiehet tuovat yleisemmin maahan uusia ajoneuvoja, mutta myös käytettyjen ajoneuvojen maahantuojien osuus on suuri. Käteisasiakkaista sen sijaan suurin osa yrityksistä on käytettyjen ajoneuvojen maahantuojia.

Toimialalla elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden osuus on suhteellisesti suurempi kuin autoveroilmoituksia antaneissa yrityksissä. Alalla on pieniä toimijoita, jotka eivät harjoita ajoneuvojen maahantuontia. Maahantuontia harjoittavat yritykset ovat suurempia ja toimivan todennäköisemmin osakeyhtiömuodossa kuin vain autojen myyntiä harjoittavat yritykset.

6.3 Toimiala

Seuraavassa taulukossa esitetään yritysten jakautuminen toimialojen mukaan.

Taulukko 5. Yritysjoukkojen jakautuminen toimialoihin yrityksittäin

Toimialaluokka	Toimiala	Autoverotuksen käteisasiakas	Rekisteröity asiamies
00 Tuntematon			
01-03 Maatalous		0,3 %	
05-09 Kaivostoiminta			
10-33 Teollisuus		1,7 %	3,8 %
35 Energia			
36-39 Ympäristö		0,2 %	
41-43 Rakentaminen		4,6 %	
45-47 Kauppa	100,0 %	77,7 %	94,7 %
45111 Henkilöautojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen tukkukauppa	12,0 %	4,9 %	23,8 %
45112 Henkilöautojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vähittäiskauppa	80,2 %	50,7 %	56,3 %
45191 Kuorma-autojen ja muiden raskaiden moottoriajoneuvojen tukkukauppa	4,1 %	1,6 %	1,6 %
45192 Kuorma-autojen ja muiden raskaiden moottoriajoneuvojen tukkukauppa	3,7 %	2,7 %	0,8 %
49-53 Kuljetus		2,4 %	
55-56 Majoitus ja ravin		0,2 %	0,8 %
58-63 Informaatio		0,6 %	
64-66 Rahoitus		0,6 %	
68 Kiinteistö		1,3 %	
69-75 Ammatti ja tiede		3,0 %	
77-82 Hallinto ja tuki		5,4 %	
84 Julkinen			
85 Koulutus		0,3 %	
86-88 Terveys ja sosiaa		0,5 %	
90-93 Taide ja viihde		0,3 %	0,8 %
94-96 Muut palvelut		0,8 %	
97-99 Muut		0,2 %	
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Toimialan mukaan luokiteltujen organisaatioiden lukumäärät ja osuudet luokittain, poimintahetken tieto, sekä toimivat että toimimattomat yritykset

Ajoneuvoverotuksen rekisteröidyistä asiamiehistä pääosa, lähes 95 % toimii kaupan alalla. Autoverotuksen käteisasiakkaiden toimialat sen sijaan vaihtelevat enemmän. Kuljetusalan yritykset saattavat tuoda ajoneuvoja runsaasti myös omaan käyttöön. Toimialajoukossa on hiukan yllättäviä toimialoja, kuten hallinto ja tuki. Tässä joukossa on kuitenkin useita ajoneuvojen vuokrausta harjoittavia yrityksiä. Tuohon käyttöön ajoneuvojen maahantuonti on luontevaa.

Autoveroilmoituksia antaneissa käteisasiakkaissa on useita rakentamisen alalla olevia yrityksiä (29 kpl). Lähes kaikki näistä rakennusalan yrityksistä ovat ilmoittaneet jossain vaiheessa arvonlisäverollista myyntiä (27 kpl), ja 85 % yrityksistä on ilmoittanut EU-tavaraostoja. Pääosa yrityksistä on ilmoittanut tehneensä rakennuspalvelumyyntejä tai -ostoja tai romumyynnejä tai -ostoja. Rakennusalan yritykset voivat tuoda ajoneuvoja omaan käyttöönsä, mutta on

myös mahdollista, että rakennusliike harjoittaa myös ajoneuvojen maahantuontia ja myyntiä. Joukossa on myös muutama yritys, jotka eivät ole tehneet juurikaan arvonlisäverollisia myyn-
tejä, mutta toisaalta eivät ole myöskään ilmoittaneet palkanmaksuja. Kun yritys on pieni ns.
yhden miehen yritys, ei rakennusalan liiketoiminnassa tarvittavien autojen määrä ole suuri.
On mahdollista, että jotkut yritykset tuovat autoja yrittäjän omaan käyttöön, tai myyvät niitä
pimeästi ilmoittamatta myyntiä tai myynnin arvonlisäveroa.

6.4 Yritysten toiminta rekisteritietojen perusteella

Yritys luokiteltiin rekisteritietojen perusteella toimivaksi, jos se oli ennakkoperintä-, työnan-
taja- tai arvonlisäverovelvollisten rekisterissä. Mikäli yritys oli poistunut kaikista Verohallinnon
rekistereistä vuosien 2014 - 2019 aikana, luokiteltiin se toimimattomaksi. Yritykset, jotka eivät
olleet vielä Verohallinnon rekistereissä, tai jotka oli poistettu rekistereistä ennen tarkastelta-
vaa aikajaksoa, eivät sisällyneet lainkaan tarkasteltavaan yritysjoukkoon.

Poimintahetkellä suhteellisesti eniten uusia yrityksiä oli selvityksessä tarkasteltavana olevien
moottoriajoneuvojen kaupan toimialan yritysten joukossa. Autoverotuksen rekisteröidyt asia-
miehet olivat huomattavan paljon pidempään toimineita yrityksiä kuin autoverotuksen käteis-
asiakkaat tai toimialan yritykset.

Taulukko 6. Yritysten toiminta-aikaluokittelu, 2019

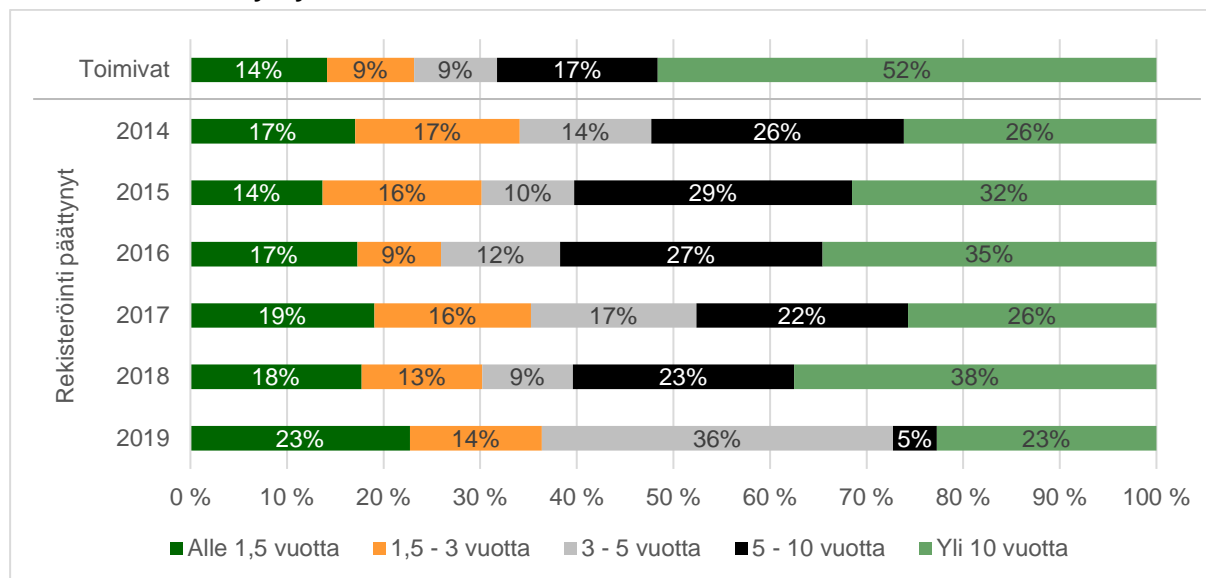
Toiminta-aika vuotta	Toimiala	Autoveron käteisasiakkaat	Rekisteröidyt asiamiehet
Ei tietoa	0,0 %	0,5 %	0,8 %
Alle 1,5	14,6 %	6,6 %	
1,5 - 3	9,8 %	10,2 %	3,8 %
3 - 5	9,4 %	12,8 %	7,5 %
5 - 10	17,8 %	20,9 %	17,3 %
Yli 10	48,3 %	49,1 %	70,7 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Toiminta-ajan mukaan luokiteltujen organisaatioiden osuudet luokittain, poimintahetken tieto, sekä toimivat että toimimattomat yritykset

6.4.1 Toimialan yritykset

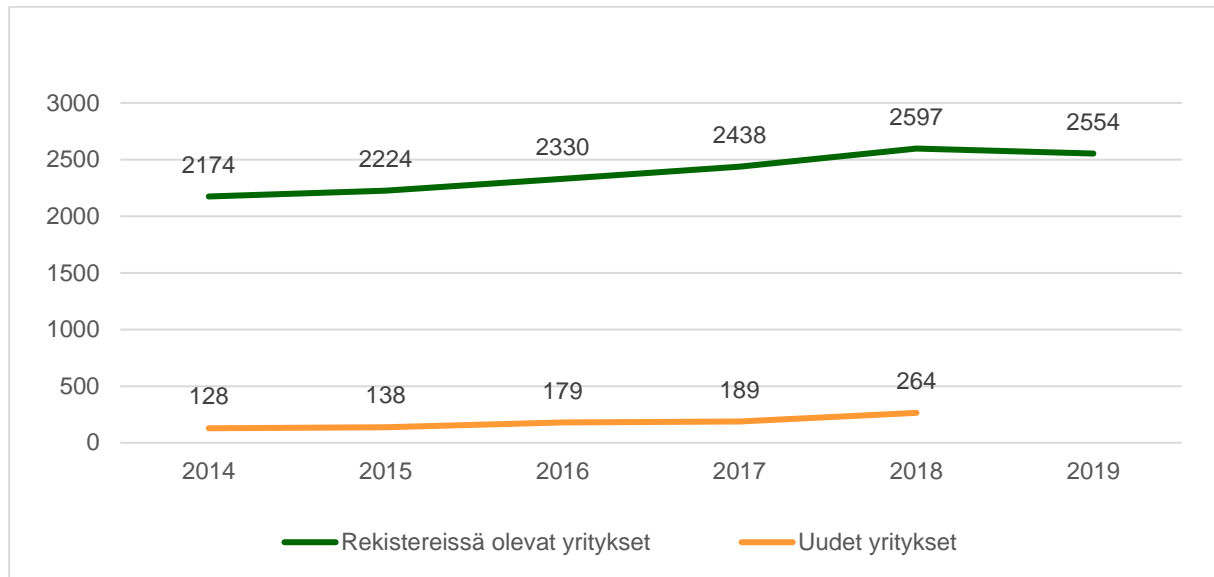
Tietojen poimintahetkellä 19.3.2019 toimialalla oli yli 2 500 toimivaa yritystä. Seuraavassa kuviossa näytetään toimivien ja toimintansa vuosina 2014 - 2019 päättäneiden yritysten jakautuminen eri toiminta-aikaluokkiin.

Kuvio 6. Toimialan yritysten osuudet toiminta-aikaluokissa

Vuoden 2019 tiedot eivät ole koko kalenterivuodelta, koska tiedot on haettu kesken vuotta. Alkuvuodesta 2019 nuoret yritykset ovat päättäneet toimintansa suhteellisesti suuremmalla prosenttiosuudella kuin aiempina vuosina. Kaikkina vuosina hiukan alle 20 % toimintansa päättäneistä yrityksistä on toiminut alle puolitoista vuotta, mikä on hyvin lyhyt yrityksen elinkaari. Yli puolet lopettaneista yrityksistä on kuitenkin ollut toiminnassa yli viisi vuotta.

Verrattaessa toimivien yritysten toiminta-ajan pituutta ja yritysten elinkaarta toimintansa päättäneiden yritysten joukkoon on nähtävissä, että nuorilla yrityksillä on suurempi riski yritystoiminnan päättymiseen. Yritysten lyhyt elinkaari voi kertoa myös harmaan talouden riskistä, kun yrityksen verojen maksut jätetään tahallisesti hoitamatta. Tuolloin yritys voi velkaantua ja se poistetaan Verohallinnon rekistereistä lyhyen toiminta-ajan jälkeen.

Kuvio 7. Verohallinnon rekisteritietojen mukaan toimivat toimialan yritykset vuosittain

Verohallinnon rekistereissä olevien toimialan yritysten määrä on ollut kasvussa. Joukossa on runsaasti yrityksiä, jotka ovat jossain Verohallinnon rekisterissä, mutta yrityksestä ei ole kuitenkaan tietoa liikevaihdon määrästä tai elinkeinotoiminnan tuloksesta.

6.4.2 Internetistä poimittu yritysjoukko

Selvitystä tehtäessä haluttiin nähdä, toimiiko autokauppiaina yrityksiä, jotka eivät ilmoita toiminnastaan mitään Verohallinnolle. Tätä varten tarvittiin tietoon aidosti toimivia yrityksiä, joista pystyttäisiin katsomaan, miten ne ilmoittavat toiminnastaan. Yritysjoukko koottiin keräämällä Internetistä yritykset, joilla oli nettiauto.com:ssa myynnissä ajoneuvoja.

Yritysjoukon poimintahetkellä rekisteritietojen perusteella toimimattomia yrityksiä löydettiin, vaikka osuus olikin hyvin pieni; noin 1 % koko joukosta (14 kpl). Noin 95 % yrityksistä ilmoitti vuodelle 2018 arvonlisäveron veroilmoituksilla jotain myyntiä. Reilulla 1 %:lla yrityksistä toiminta oli alkanut tai jo päättynyt ennen vuotta 2018. Näihin yrityksiin saattoi liittyä riski siitä, että ne eivät ole ilmoittaneet Verohallinnolle harjoittamastaan myyntitoiminnasta vuodelta 2018, vaikka nettiauto.com:ssa olevien myynti-ilmoitusten perusteella olivat edelleen vuonna 2019 toiminnassa. On myös mahdollista, että osalla vuonna 2018 aloittaneista yrityksistä myyntiä on ehtinyt kertyä, ja se on kuitenkin jätetty ilmoittamatta.

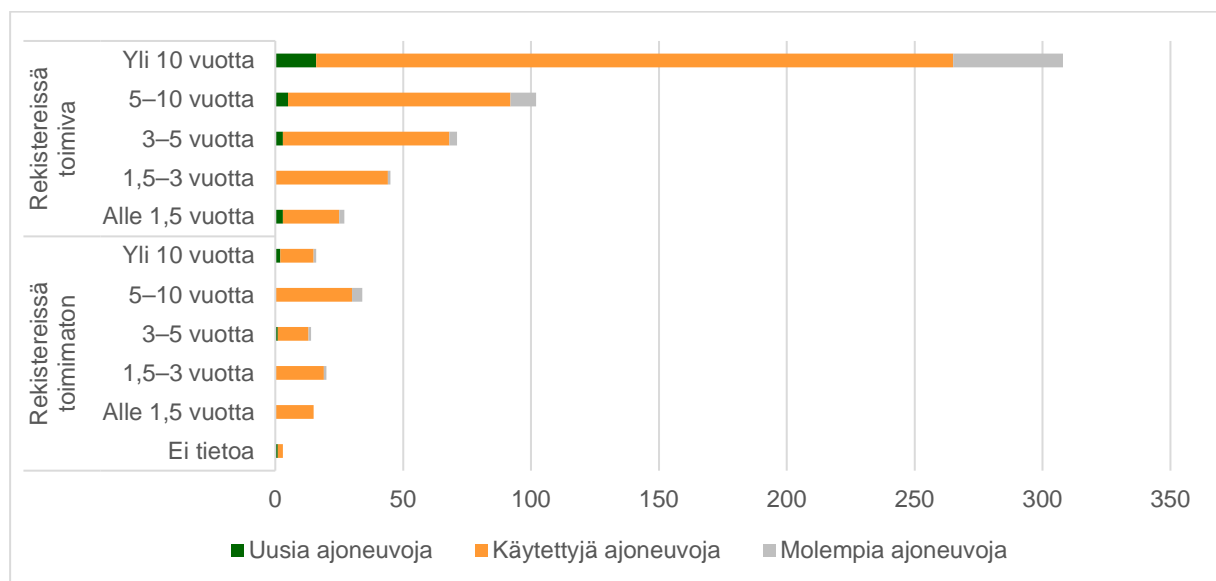
Kun edellä mainitut yritykset lasketaan yhteen, hiukan yli 2 %:ssa nettiauto.com:ssa ajoneuvoja myyneistä yrityksistä saattoi olla riski siitä, että ne ovat myyneet autoja ilmoittamatta liiketoiminnastaan mitään Verohallinnolle. Tässä määrässä eivät ole mukana ne yritykset, jotka ovat pieneltäkään osin ilmoittaneet liiketoiminnastaan, mutta ovat saattaneet jättää osan ilmoittamatta.

6.4.3 Autoveroilmoituksia antaneet yritykset

Autoverotuksen rekisteröidyissä asiamiehissä oli 11 yritystä (8 %), jotka rekisteritietojen perusteella olivat toimimattomia tai lakanneita. Yritys voi siten jäädä joksikin aikaa autoverotuksen rekisteröidyksi asiamieheksi, vaikka ei olisikaan enää toiminnassa. Toimintansa päättäneistä yrityksistä kahdeksan oli poistunut rekistereistä jo ennen vuotta 2019. Vain yksi yrityksistä oli antanut autoveroilmoituksia vielä toiminnan lopettamisen jälkeen.

Seuraavassa kuvassa esitetään, kuinka pitkään edelleen toimivat ja toimintansa päättäneet autoverotuksen käteisasiakkaat ovat olleet toiminnassa tietojen poimintahetkellä.

Kuvio 8. Autoverotuksen käteisasiakkaiden jakautuminen toiminta-aikaluokkiin rekisterissä toimivuuden mukaan

Suurin osa autoverotuksen käteisasiakkaista on ollut toiminnassa jo todella pitkään. Yritysten toiminta on loppunut yleisimmin lyhyen toiminta-ajan, ensimmäisten 3 vuoden aikana. Tarkasteltaessa edellä olevaa kuvaa, voidaan havaita, että lyhyen elinkaaren yritysten osuus toimintansa päättäneistä yrityksistä on suuri. Edelleen toiminnassa olevista yrityksistä uusien yritysten osuus on huomattavan paljon pienempi.

6.5 Toiminnan laajuus

Toiminnan laajuutta voidaan kuvata tilinpäätöstiedoista saatavilla tuloslaskelman liikevaihdolla, taseen loppusummalla tai palkansaajien ja maksettujen palkkojen määrällä. Tässä selvityksessä on tarkasteltu myös yritysten antamien autoveroilmoitusten määriä.

6.5.1 Autoveroilmoitusten määrät

Seuraavassa taulukossa esitetään autoverotuksesta tähän selvitykseen saatujen ilmoitustietojen määrät vuosittain. Autoveroilmoituksia on tosiasiaa tehty enemmän kuin taulukossa on esitetty, koska tähän selvitykseen on tarkasteltavaksi otettu vain ilmoittajat, jotka ovat vuositasolla antaneet vähintään viisi ilmoitusta. Toisaalta autoverotuksen käteisasiakkaissa myös ilmoittajia on siten enemmän kuin tässä selvityksessä on otettu tarkastelun alle.

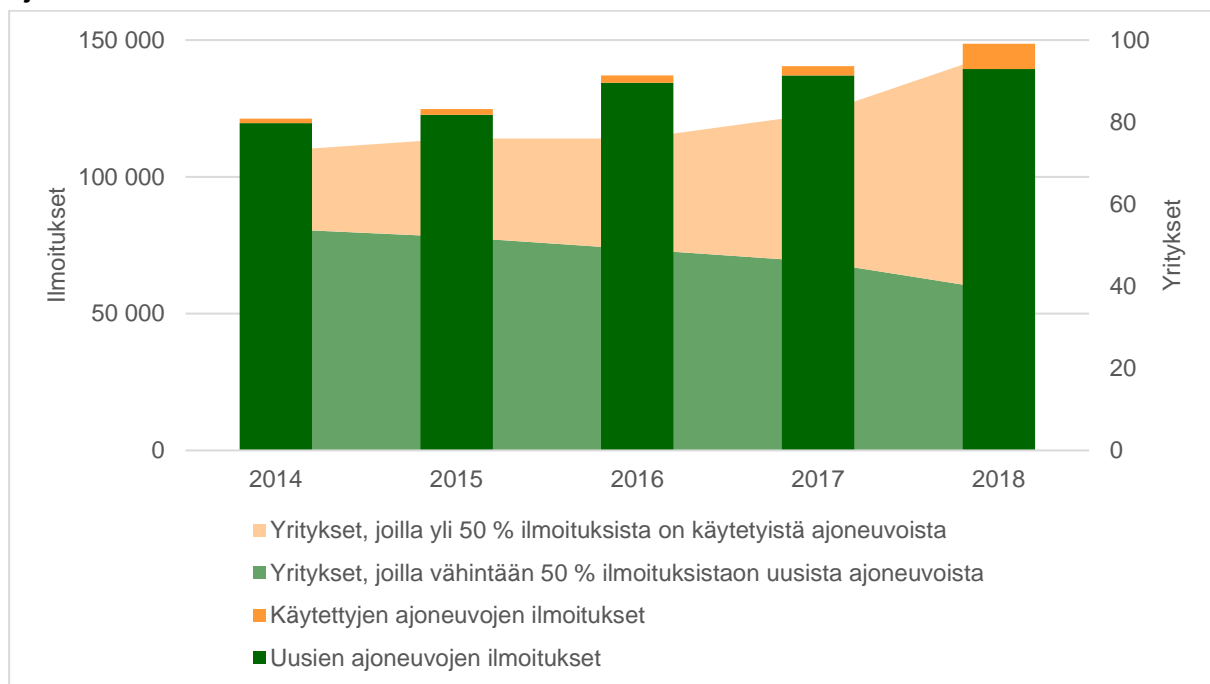
Rekisteröityjen asiamiesten autoveroilmoitusten määrät ovat huomattavasti suuremmat käteisasiakkaiden autoveroilmoituksiin verrattuna, vaikka ilmoittajien määrä on pienempi. Annettujen autoveroilmoitusten määrät kertovat siitä, että rekisteröidyt asiamiehet ovat keskimäärin huomattavasti suurempia yrityksiä, joiden toiminnan volyyymi on suuri ja toiminta keskittyy ajoneuvojen maahantuontiin.

Taulukko 7. Kaikkien vähintään 5 ilmoitusta vuodessa tehneiden autoveroilmoitukset vuosittain

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (23.8. asti)	Yhteensä
Autoveron käteisasiakkaat	2 225	2 970	4 154	5 228	6 355	3 121	24 053
Esittelyautoilmoitukset	3 188	3 520	4 265	7 055	11 742	7 948	37 718
Rekisteröidyt asiamiehet	121 234	124 783	137 026	140 436	148 661	91 607	763 747

Seuraavassa kuviossa esitetään rekisteröityjen asiamiesten jakautuminen uusista ja käytetyistä ajoneuvoista ilmoituksia antaneisiin yrityksiin.

Kuvio 9. Rekisteröityjen asiamiesten ilmoitukset* uusista, käytetyistä tai molemmista ajoneuvoista sekä jako yrityksiin, jotka ovat antaneet ilmoituksia pääasiassa uusista tai käytetyistä ajoneuvoista vuosittain.

* Mukana vain ilmoitukset, jotka on annettu rekisteröityneenä asiamiehenä.

Kuviosta on havaittavissa, että pääasiassa käytetyistä ajoneuvoista ilmoituksia antaneiden rekisteröityjen asiamiesten määrä on yli kolminkertaistunut vuodesta 2014. Samanaikaisesti yritykset, jotka ovat antaneet ilmoituksia pääasiassa uusista ajoneuvoista ovat vähentyneet huomattavasti. Ilmoituksissa on nähtävissä lisääntynyt käytettyjen ajoneuvojen maahantuonti, vaikka pelkästään käytetyistä ajoneuvoista ilmoituksia antavien yritysten määrä on edelleenkin vähäinen.

Uusista ajoneuvoista ilmoituksia antavat rekisteröidyt asiamiehet ovat kasvaneet entistä suuremmiksi ilmoitusmäärissään. Käytetyistä ajoneuvoista ilmoituksia antavien yritysten ilmoitusmäärät ovat yritystä kohden huomattavan paljon pienempiä, mutta myös tässä ryhmässä

keskimääräinen ilmoitusmäärä yritystä kohden on kasvanut merkittävästi vuonna 2018. Joukossa on neljä yritystä, jotka ovat ilmoitustietojen perusteella siirtyneet pääasiallisesta uusien ajoneuvojen maahantuonnista enemmän käytettyjen ajoneuvojen maahantuontiin. Käytettyjen ajoneuvojen ilmoittajista yksikään ei ole siirtynyt uusien ajoneuvojen ilmoittajaksi.

6.5.2 Liikevaihto

Käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin lisääntyessä on ajateltu, että koska autoja ostetaan ulkomailta sen sijaan, että niitä ostettaisiin kotimaisista autoliikkeistä vähentää se autoliikkeiden myyntiä, ja tuontiautoihin käytetty raha on pois Suomen markkinoilta. Suomalaisten tuomat käytetyt ajoneuvot ovat keskimäärin arvokkaita, hinnaltaan noin 23 000 euroa, ja maahantuonti Ruotsista on kasvanut edelleen myös vuoden 2019 aikana. Autoalan arvion mukaan vuonna 2018 suomalaiset ostivat käytettyjä ajoneuvoja ulkomailta noin 800 miljoonalla eurolla. Autoala työllistää ihmisiä, ja tuonnin on pelätty vaikuttavaan negatiivisesti myös tähän. (Kesko, 2019) Kiristynyt taloudellinen tilanne yrityksissä voi myös lisätä harmaan talouden harjoittamisen houkuttelevuutta.

Seuraavassa taulukossa esitetään yritysten jakautuminen eri liikevaihtoluokkiin.

Taulukko 8. Yritysten ja liikevaihdon osuudet eri liikevaihtoluokissa sekä uusien, käytettyjen ja molempien ilmoitusten perusteella jaettuna vuonna 2018

Liikevaihtoluokka	Toimialan yritykset		Autoveron käteisasiakkaat		Rekisteröidyt asiamiehet	
	Yritysten osuus	Liikevaihdon osuus	Yritysten osuus	Liikevaihdon osuus	Yritysten osuus	Liikevaihdon osuus
Ei tietoa liikevaihdosta	27,4 %		16,2 %		11,3 %	
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			1,0 %		33,3 %	
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			20,2 %		6,7 %	
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			1,0 %		6,7 %	
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			77,9 %		53,3 %	
Alle 40 000 €	18,3 %	0,0 %	5,3 %	0,0 %	1,5 %	0,0 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>						
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			14,7 %	13,1 %		
<i>Molempia ajoneuvoja</i>						
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			85,3 %	86,9 %	100,0 %	100,0 %
40 000 - 100 000 €	9,6 %	0,1 %	5,1 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>						
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			36,4 %	37,8 %		
<i>Molempia ajoneuvoja</i>						
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			63,6 %	62,2 %		
100 000 - 400 000 €	17,0 %	0,6 %	19,7 %	0,7 %	3,0 %	0,0 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			0,8 %	0,7 %		
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			57,9 %	61,6 %	25,0 %	28,4 %
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			0,8 %	1,3 %		
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			40,5 %	36,4 %	75,0 %	71,6 %
400 000 - 1 milj. €	10,8 %	1,1 %	20,7 %	2,2 %	4,5 %	0,0 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			2,3 %	2,1 %		
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			53,4 %	53,8 %	50,0 %	53,3 %
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			3,0 %	3,6 %		
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			41,4 %	40,5 %	50,0 %	46,7 %
1 - 2 milj. €	6,1 %	1,3 %	14,0 %	2,9 %	7,5 %	0,1 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			3,3 %	3,3 %	10,0 %	9,0 %
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			55,6 %	57,2 %	60,0 %	59,6 %
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			2,2 %	2,6 %		
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			38,9 %	36,9 %	30,0 %	31,5 %
2 - 10 milj. €	6,5 %	4,3 %	12,8 %	7,7 %	27,8 %	1,3 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			12,2 %	13,2 %	21,6 %	21,7 %
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			40,2 %	41,6 %	48,6 %	50,8 %
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			13,4 %	16,0 %	5,4 %	6,2 %
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			34,1 %	29,2 %	24,3 %	21,4 %
Yli 10 milj. €	4,4 %	92,5 %	6,1 %	86,4 %	44,4 %	98,6 %
<i>Uusia ajoneuvoja</i>			12,8 %	43,4 %	32,2 %	23,4 %
<i>Käytettyjä ajoneuvoja</i>			35,9 %	13,3 %	33,9 %	15,6 %
<i>Molempia ajoneuvoja</i>			7,7 %	1,6 %	20,3 %	17,3 %
<i>Ei ilmoituksia 2018</i>			43,6 %	41,7 %	13,6 %	43,8 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Toimialan yrityksissä on suhteellisesti suurin osuus pieniä toimijoita. Autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet ovat liikevaihdoltaan suurimpia toimijoita. Toimialan sisällä yritykset, joista ei ole autoveroilmoitustietoa, sijoittuvat muihin toimialan yrityksiin verrattuna hiukan pienempiin liikevaihtoluokkiin. Tästä on pääteltävissä, että ajoneuvojen maahantuontia harjoittavat

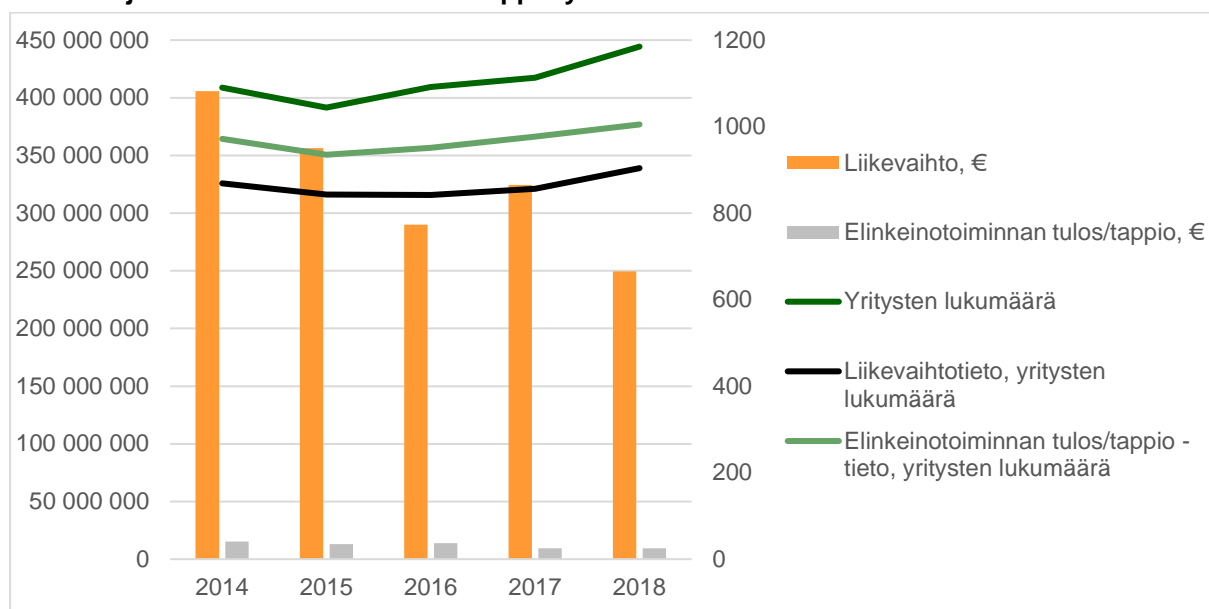
yritykset ovat liikevaihdoltaan keskimäärin suurempia, kuin pelkkää ajoneuvojen kauppaa harjoittavat yritykset. Eri ryhmät menevät osittain päällekkäin, ja siten myös toimialalla euro-määräinen liikevaihtokertymä painottuu liikevaihdoltaan suuriin yrityksiin.

Käytettyjen ajoneuvojen maahantuoijat ovat liikevaihdoltaan keskimäärin pienempiä kuin uusien ajoneuvojen maahantuoijat. Jako on selkeä rekisteröidyissä asiamiehissä, mutta autoveroituksen käteisasiakkaissa ero on vielä suurempi.

6.5.2.1 Toimialan yritykset

Seuraavassa kuviossa näytetään liikevaihto ja elinkeinotoiminnan tulos sellaisista toimialan yrityksistä, jotka eivät VIES-tietojen mukaan ole tehneet EU-tavaraostoja, eivätkä ole antaneet autoveroilmoituksia. Nämä yritykset eivät siten todennäköisesti harjoita ajoneuvojen maahantuontia.

Kuvio 10. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevat yritykset, jotka eivät ole tehneet autoveroilmoituksia (esittelyautoilmoituksia ei ole huomioitu) ja joilla ei ole VIES-tietoja. Yritysten liikevaihto ja elinkeinotoiminnan tulos/tappio yhteensä vuosittain.

Yritysten, jotka eivät ilmoitustietojen perusteella harjoita ajoneuvojen maahantuontia, lukumäärä on ollut kasvussa vuoden 2015 jälkeen. Lukumäärän kasvusta huolimatta erityisesti liikevaihdon määrä on laskenut, ja myös elinkeinotoiminnan tulos on ollut hienoisessa laskussa.

Seuraavassa taulukossa esitetään liikevaihtoluokittelu toimialan yrityksistä, joista ei ole autoveroilmoitustietoja. Autoveroilmoittajia todennäköisemmin nämä yritykset eivät harjoita ajoneuvojen maahantuontia. Lukumääräisesti tällaisia yrityksiä on noin 88 % toimialan yrityksistä. Koko toimialan yritysten liikevaihdosta nämä yritykset kattavat kuitenkin vain noin 35 %.

Taulukko 9. Toimialan yritykset, joista ei ole autoveroilmoitustietoja, liikevaihtoluokittain vuonna 2018

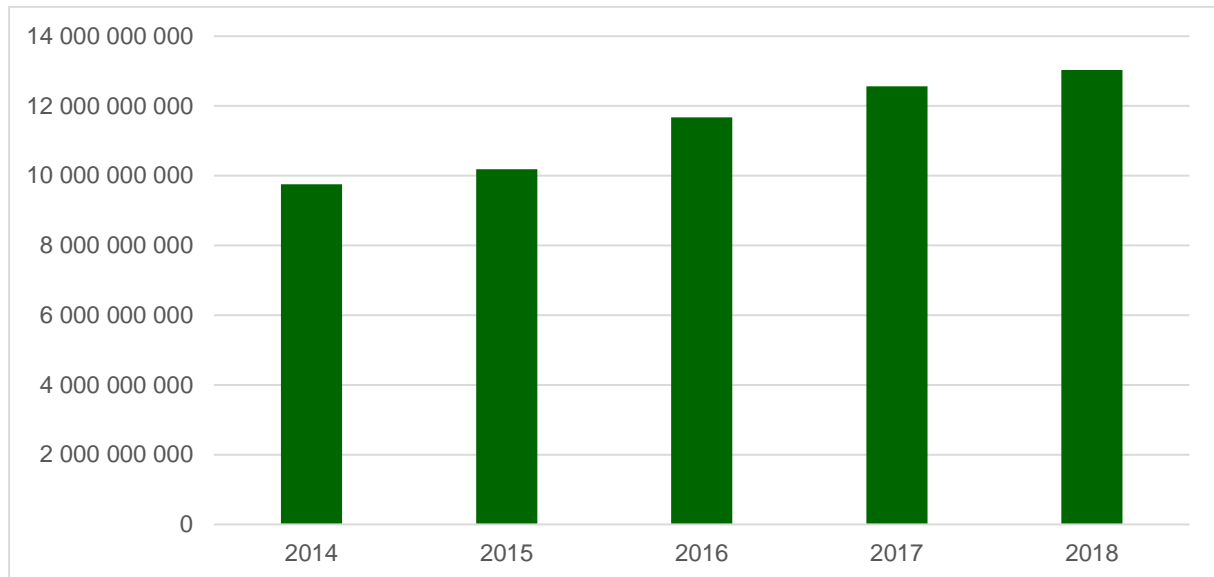
Liikevaihtoluokka	Lukumäärä	Osuus %	Euroa	Osuus %
Ei tietoa liikevaihdosta	684			
Ei tietoa liikevaihdosta, mutta myyntitietoja	124	6 %		
Alle 40 000 €	547	27 %	8 358 853	0 %
40 000 - 100 000 €	281	14 %	18 830 007	0 %
100 000 - 400 000 €	468	23 %	98 685 361	2 %
400 000 - 1 milj. €	268	13 %	171 495 318	4 %
1 - 2 milj. €	139	7 %	193 654 950	4 %
2 - 10 milj. €	133	7 %	550 343 574	12 %
Yli 10 milj. €	66	3 %	3 577 805 850	78 %
Yhteensä	2 026	100 %	4 619 173 912	100 %

Seuraavassa taulukossa on liikevaihtoluokittelu yrityksistä, joilla on autoveroilmoitustietoja:

Taulukko 10. Toimialan yritykset, joista on autoveroilmoitustietoja, liikevaihtoluokittain vuonna 2018

Liikevaihtoluokka,	Lukumäärä	Osuus %	Euroa	Osuus %
Ei tietoa liikevaihdosta	4			
Ei tietoa liikevaihdosta, mutta myyntitietoja	10	4 %		
Alle 40t€	1	0 %	30 806	0,0 %
40 - 100t€	6	2 %	390 637	0,0 %
100 - 400t€	41	15 %	10 617 654	0,1 %
400t - 1m€	55	20 %	38 834 273	0,5 %
1 - 2m€	43	15 %	61 498 968	0,7 %
2 - 10m€	61	22 %	271 672 524	3,2 %
Yli 10m€	65	23 %	8 028 188 030	95,4 %
Yhteensä	282	100 %	8 411 232 892	100 %

Toimialalla olevat yritykset, jotka harjoittavat ajoneuvojen maahantuontia, ovat muihin toimialan yrityksiin verrattuna keskimäärin suurempia yrityksiä. Yrityksistä, jotka eivät harjoita maahantuontia, pääosalla on liikevaihto alle 400 000 euroa. Autoveroilmoituksia antaneista yrityksistä taas suurimmalla osalla liikevaihto on yli miljoona euroa.

Kuvio 11. Toimialan* liikevaihto vuosittain

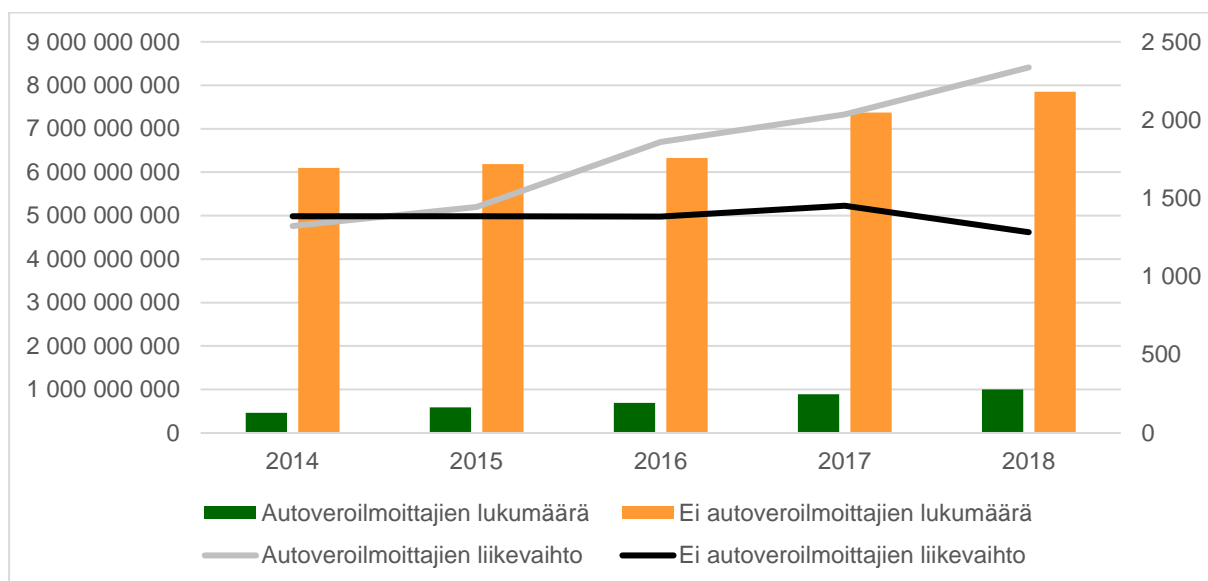
* Aineistosta poistettu vuodelta 2018 yhden yrityksen liikevaihto, joka ei ole linjassa yrityksen muihin vuosiin ja joka vääristää vuoden kokonaisliikevaihtoa noin 30 %.

Toimialalla olevien yritysten lukumäärä on kasvanut vuosien 2014 ja 2018 välillä. Liikevaihtoa ilmoittaneiden yritysten määrä on kasvanut noin 13 prosenttia vuodesta 2014. Myös toimialan yritysten keskimääräinen yritysکوhtainen liikevaihto ja koko toimialan yritysten liikevaihto on kasvanut tasaisesti.

Koko kaupan alan liikevaihto on kasvanut 4,7 % vuonna 2017 ja 3,6 % vuonna 2018 (Tilastokeskus, 2019). Toimialalla 45 (moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus) kasvua on ollut 3,7 % vuonna 2017 ja 3,5 % vuonna 2018. (Tilastokeskus, 2019). Siten tähän selvitykseen valituilla moottoriajoneuvojen kaupan toimialoilla liikevaihdon kasvun ei voida nähdä olleen hitaampaa muuhun kaupan alaan verrattuna.

Koko kaupan alalla liikevaihdon kasvu on hidastunut vuonna 2019. Aikavälillä 01 - 08/2019 liikevaihto on kasvanut edellisvuoden vastaavaan aikaväliin verrattuna 1,3 %. Toimialalla 45 on ollut laskua 0,7 %. Koko kaupan alan toimialoista se on ainoa, jolla liikevaihto on kääntynyt laskuun. (Tilastokeskus, 2019) Hidastumista on kuitenkin koko kaupan alalla.

Liikevaihdon kasvu tässä selvityksessä tarkastelluilla toimialoilla ei tue näkemystä, että lisääntynyt käytettyjen ajoneuvojen maahantuonti olisi heikentänyt tilannetta autokauppa-alalla. Sen sijaan alalle on tullut uusia toimijoita, koska yritysten määrä on kasvanut. Selvityksessä ei ole pystytty arvioimaan yleisen taloudellisen tilanteen vaikutusta toimialan liikevaihdon kasvuun, eikä sitä, onko käytettyjen autojen maahantuonnin kasvulla ollut negatiivinen vaikutus toimialaan ja verotulojen kertymään.

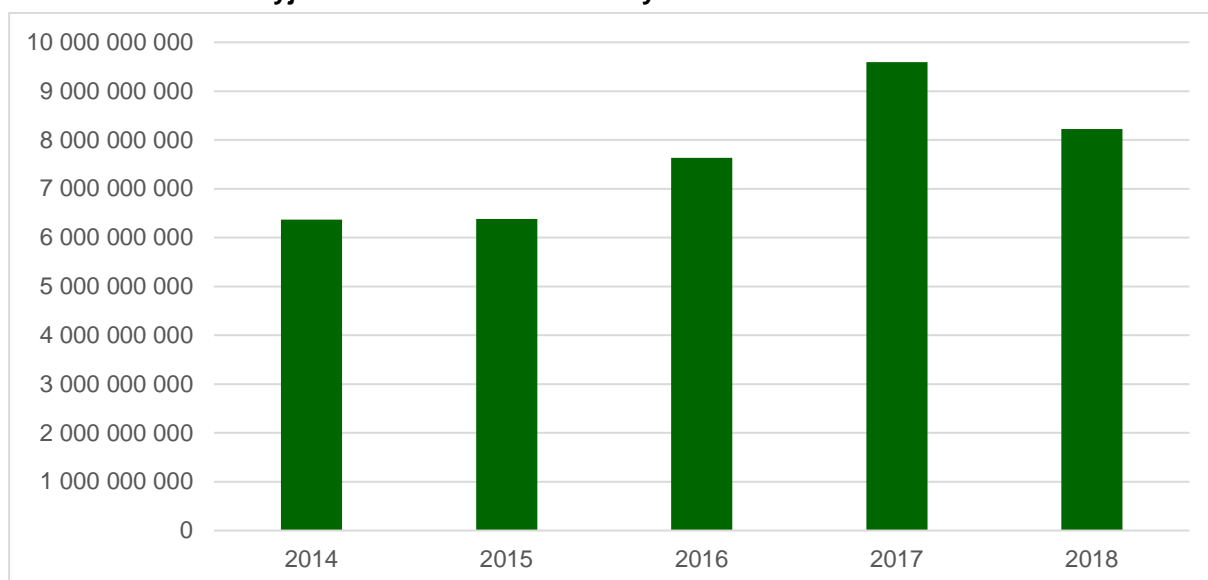
Kuvio 12. Toimialan yritysten* lukumäärä ja liikevaihto yhteensä vuosittain jaettuna autoveroilmoitusten mukaan

* Yrityksissä ei ole mukana niitä, joilla ei ole kyseisenä vuonna liikevaihtotietoa.

Edellisestä kuviosta on nähtävissä, että liikevaihdon kasvu keskittyy toimialan yrityksiin, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia. Autoveroilmoitusten antaminen on huomioitu vuosittain, ja yritysten määrä voikin siten vaihdella eri vuosien välillä.

6.5.2.2 Rekisteröidyt asiamiehet

Autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet painottuvat liikevaihdoltaan suuriin yli kahden miljoonan euron yrityksiin. Liikevaihdosta suurin osa tulee liikevaihdoltaan yli 10 miljoonan euron yrityksiltä.

Kuvio 13. Rekisteröityjen asiamiesten liikevaihto* yhteensä vuosittain

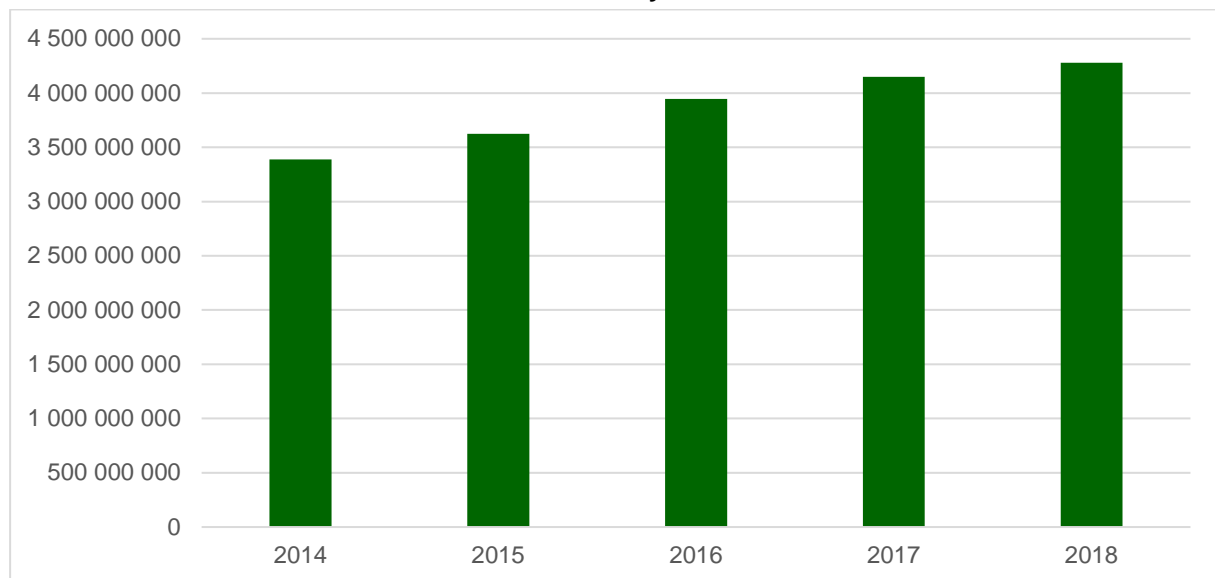
* Aineistosta poistettu vuodelta 2018 yhden yrityksen liikevaihto, joka ei ole linjassa yrityksen muihin vuosiin ja joka vääristää vuoden kokonaisliikevaihtoa yli 40 %.

Suurimmassa liikevaihtoluokassa olevista yrityksistä pääasiassa uusista ajoneuvoista ilmoituksia antaneet yritykset ovat ilmoittaneet keskimäärin yli kolmasosan suurempaa liikevaihtoa (178 milj.) kuin käytettyjen ajoneuvojen ilmoittajat (130 milj.). Kaikkia liikevaihtoluokkia tarkasteltaessa uusien ja käytettyjen ajoneuvojen ilmoittajien ero on vielä suurempi. Uusien ajoneuvojen ilmoittajien liikevaihton määrä on keskimäärin lähes kaksinkertainen käytettyjen ajoneuvojen liikevaihtoon verrattuna (115 milj./60 milj.).

6.5.2.3 Autoverotuksen käteisasiakkaat

Seuraavassa kuvassa esitetään autoverotuksen käteisasiakkaiden yhteen laskettu liikevaihto eri vuosina.

Kuvio 14. Autoveron käteisasiakkaiden liikevaihto yhteensä vuosittain

Uusista ajoneuvoista ilmoituksia antavista autoveroilmoituksen käteisasiakkaista pääosalla liikevaihto on yli kaksi miljoonaa euroa, kun käytettyjen ajoneuvojen maahantuojilla liikevaihto on pääosin 100 000 - 1 miljoonaa euroa. Liikevaihtoeurot kertyvät tässäkin yritysryhmässä suurimmista yli 10 miljoonan euron yrityksistä.

6.5.3 Arvonlisäveroilmoitukset

Jos yritys harjoittaa ajoneuvojen kauppaa, se on liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollinen, mikäli liikevaihton määrä ylittää arvonlisäverovelvollisuuden alarajan. Ulkomaisen yrityksen tulee olla arvonlisäverorekisterissä, jos sillä on Suomessa arvonlisäverollista toimintaa ja sillä on kiinteä toimipaikka Suomessa. Joissain tapauksissa ulkomaisen yrityksen on oltava arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, vaikka kiinteää toimipaikkaa ei muodostuisikaan.

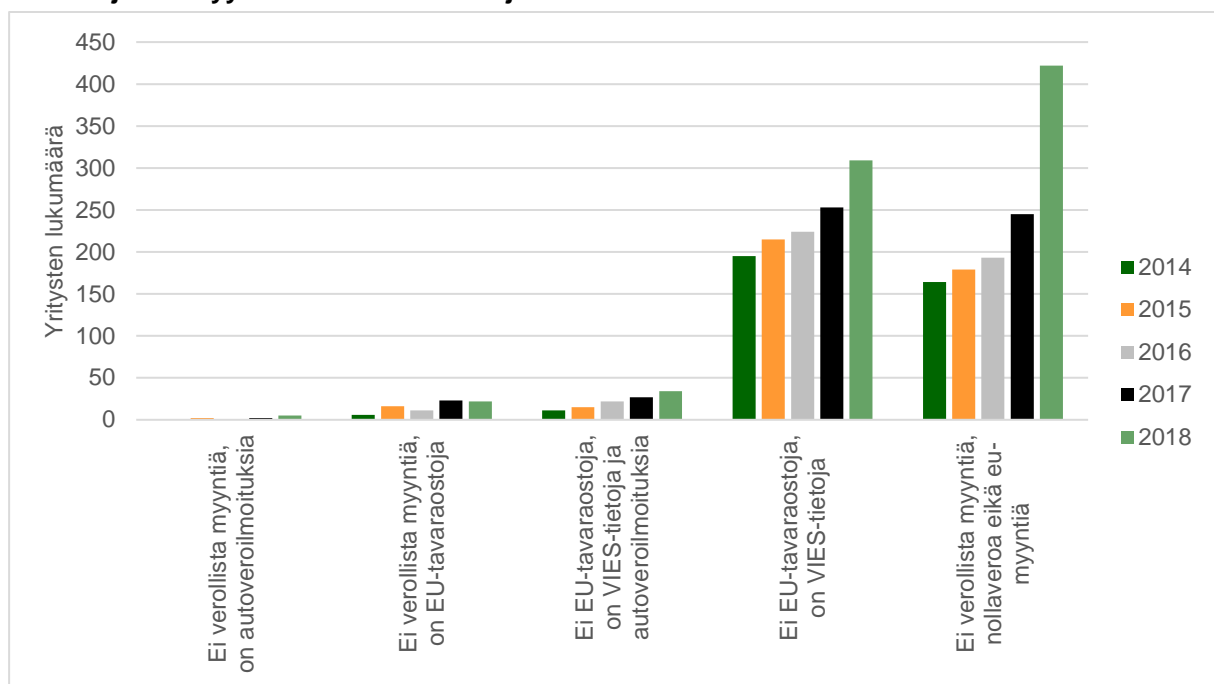
6.5.3.1 Toimialan yritykset

Lähes kaikki rekisteritietojen perusteella toimivat toimialan yritykset olivat myös liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollisia. Kaikki rekistereissä olevat yritykset eivät ole kuitenkaan aina ilmoittaneet arvonlisäveron veroilmoituksillaan myyntejä. Joukossa oli myös yrityksiä, jotka eivät olleet ilmoittaneet myyntiä useina peräkkäisinä vuosina. Tietojen hakuhetkellä toimiviksi rekisteritietojen perusteella määritetystä noin 2 500 yrityksestä 84 ei ollut liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollisten rekisterissä. Lähes kaikki näistä yrityksistä olivat kuitenkin

ennakkoperintärekisterissä. Jos tällaiset yritykset harjoittavat liiketoimintaa, täytyy toiminnan olla hyvin pienimuotoista, jotta arvonlisäverovelvollisuuden raja ei ylittyisi. Jos yrityksen liikevaihto on alle 10 000 euroa 12 kk:ssa, yrityksen ei tarvitse rekisteröityä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. On myös mahdollista, että liiketoimintaa harjoitetaan siitä Verohallinnolle ilmoittamatta.

Kun yritys on Verohallinnon rekistereissä, antaa se ulospäin kuvan toimivasta yrityksestä. On mahdollista, että yritys ei rekisteröinnistä huolimatta ole harjoittanut liiketoimintaa. Mahdollisuus pysyä rekistereissä ilmoittamatta liiketoimintaa, tai ilmoittamalla vain arvonlisäverovähennyksiä ja elinkeinotoiminnan tappiollista tulosta antaa myös mahdollisuuksia harjoittaa harmaata taloutta esimerkiksi pimeänä myyntinä ja peiteltynä osingonjakona yrityksestä.

Kuvio 15. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olleiden yritysten autoveroilmoitus, arvonlisävero- ja EU-myynti sekä EU-ostotietoja vuosittain

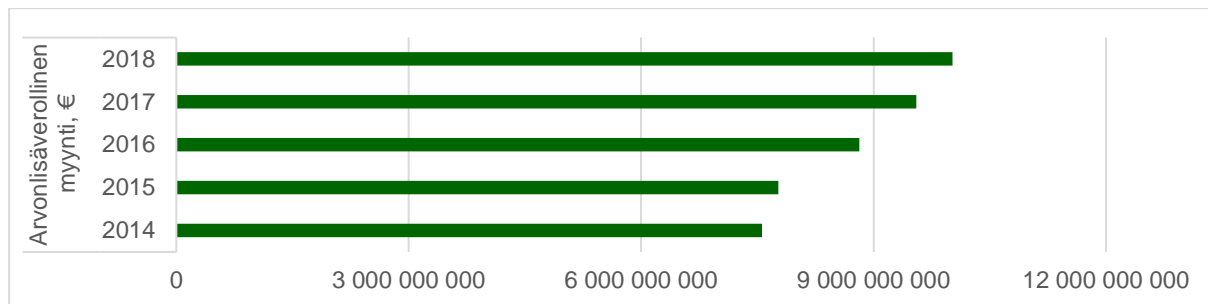

Autokaupan toimialalla oli 2 516 liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollista yritystä vuonna 2018. Näistä 417 ei ilmoittanut lainkaan myyntiä arvonlisäveron veroilmoituksilla. Osalla oli kuitenkin yhteisötavaraostoja (74 yritystä). Jos yritys on tehnyt EU-ostoja tai antanut autoveroilmoituksia, on yrityksellä ollut toimintaa. Myyntiä ilmoittamattomien yritysten määrässä on ollut huomattava kasvu vuoden 2016 jälkeen.

Joukossa oli myös yritys, joka on ilmoittanut täsmälleen saman määrän EU-ostoja ja myyntejä, mutta ei muuta myyntitoimintaa tai vähennettävää veroa. Normaalialueen liiketoimintaa harjoitetaan voittoa tavoitellen, joten myyntihinnat pyritään pitämään ostohintoja suurempina. Kun EU-ostot ja EU-myyntit kiertävät yrityksen kautta ilman, että yrityksellä on mitään muuta liiketoimintaa, ja ilman, että myynneistä saataisiin mitään tuottoa, EU-ostojen kierrättämisellä Suomen kautta voi olla perusteltu liiketaloudellinen syy. On kuitenkin myös mahdollista, että yritys toimii osana arvonlisäverotuksen ketjupetosta, jossa myyntejä ja ostoja pyritään häivyttämään.

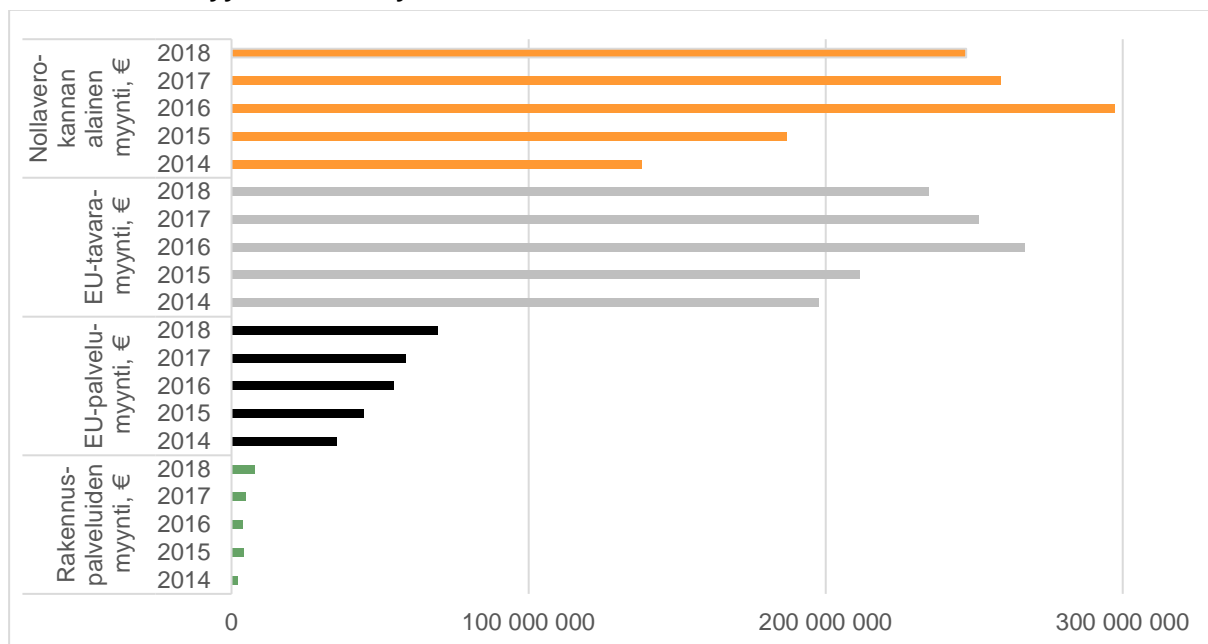
Seuraavissa kuvioissa esitetään toimialan yritysten arvonlisäveroilmoituksilla ilmoitetun myynnin jakautuminen ja ajallinen muutos.

Kuvio 16. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien yritysten kotimaan myynnin arvonlisäverosta muodostettu laskennallinen myynti euroissa yhteensä

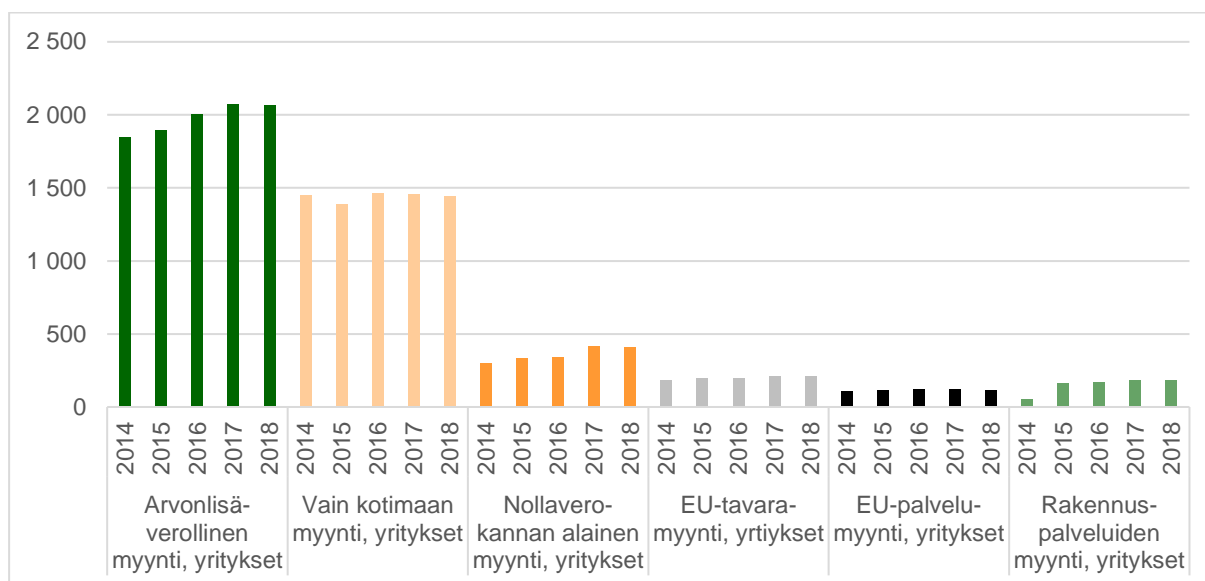
Laskennallinen arvonlisäverollinen myynti ei kerro todellista arvonlisäverollisen myynnin määrää, koska marginaaliveromyynnistä arvonlisäveron veroilmoituksilla ilmoitetaan vero vain katteen osuudesta. Edellisestä kuvioista on kuitenkin nähtävissä, että ilmoitetut myynnin arvonlisäveron määrät ovat olleet kasvussa, ja kasvu on ollut huomattavan suurta tarkastellulla aikavälillä. Myös arvonlisäveroilmoituksilla myyntiä ilmoittaneiden yritysten määrä on ollut kasvussa.

Kuvio 17. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien yritysten arvonlisäveroilmoituksilla ilmoitettu muu myynti euroissa yhteensä*

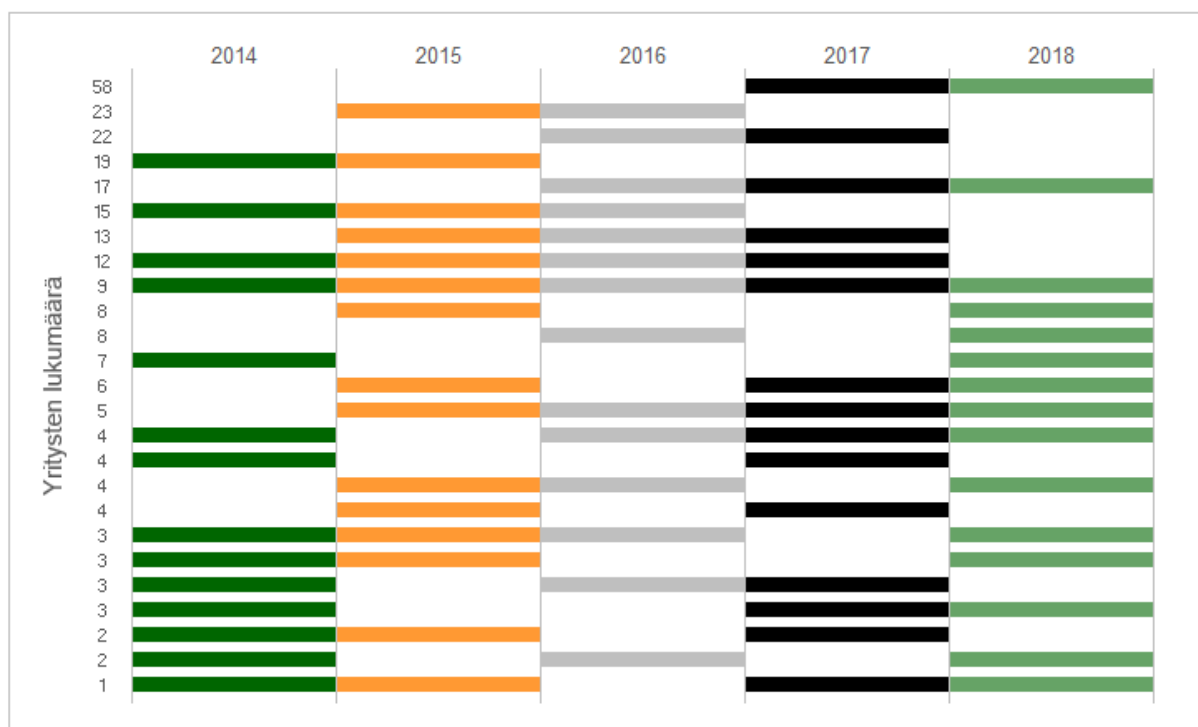

*Asteikko on eri kuin kotimaan myynnin arvonlisäverosta muodostettu laskennallinen myynti -taulukossa.

Toimialan yrityksillä ulkomaankauppa on vähäistä kotimaan kaupan määrään verrattuna. Ulkomaille tapahtuneessa myynnissä on ollut huippuvuosi vuonna 2016. Nollaverokannan alainen myynti on ollut tuolloin yli kaksinkertainen verrattuna vuoteen 2014. Määrät ovat kuitenkin kääntyneet sen jälkeen laskuun. Ulkomaan myyntiä ilmoittaneiden yritysten määrässä ei ole kuitenkaan havaittavissa samanlaista muutosta, vaan määrä on kasvanut edelleen vuoden 2016 jälkeen.

Kuvio 18. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien, myyntiä ilmoittaneiden yritysten lukumäärä

Seuraavassa kuviossa esitetään sellaisten yritysten määrät, jotka ovat olleet arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, mutta eivät ole tarkastellulla aikavälillä useampana vuotena ilmoittaneet arvonlisäveron veroilmoituksillaan lainkaan myyntiä.

Kuvio 19. Vuodet*, joina arvonlisäverorekisterissä olevat toimialan yritykset eivät ole ilmoittaneet myyntiä

* Kuviossa on yritykset, jotka eivät ole ilmoittaneet myyntiä useampana vuotena tarkastellulla ajanjaksolla. Yksittäisiä vuosia, joina ei ole ilmoitettu myyntiä, on 521 yrityksellä.

Toimialalla on erittäin runsaasti yrityksiä, jotka eivät ole arvonlisäverovelvollisina ilmoittaneet kahtena peräkkäisenä vuotena lainkaan myyntiä. Joukossa on myös suuri joukko yrityksiä, jotka eivät ole ilmoittaneet myyntiä kolmena, neljänä tai jopa viitenä peräkkäisenä vuotena.

Kun yritys on ollut arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, mutta ei ole ilmoittanut lainkaan myyntiä, on olemassa riski, että yritys harjoittaa liiketoimintaa pimeästi. Arvonlisäverovelvollisuus näyttää ulospäin, että yritys on toimiva ja luotettava, koska on rekistereissä. Asiakkaalla ja yhteistyökumppanilla ei ole mahdollisuutta arvioida luotettavuutta ilmoitettujen myyntien tai niiden puuttumisen perusteella. Usein toiminnan loppu- tai alkuvaiheessa voi myös olla aika, jolloin yritystoiminta ei ole vielä ehtinyt alkaa, vaikka rekisteröinnit ovat jo voimassa, tai yritystoiminta on jo lopetettu, ja rekisterit ovat jääneet edelleen voimaan.

Toimialalla liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollisten yritysten määrä on kasvanut vuosittain noin 3 - 7 % edellisvuoteen verrattuna. Negatiivista arvonlisäveroa ilmoittaneiden yritysten osuus liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollisten yritysten joukosta on ollut reilu 20 %, kunnes vuonna 2018 osuus on laskenut noin 17 %:iin. Negatiivista arvonlisäveroa voi muodostua yrityksille, joilla on 0-veromyyntiä, EU-myyntiä tai rakennuspalvelumyyntiä, joista myyjälle ei muodostu myynnin arvonlisäveroa. Negatiivisten arvonlisäverojen euromäärät ovat kasvaneet todella paljon tarkastellulla aikavälillä. Kasvua on ollut vuosittain 40 - 80 %. Muutokset myynneissä eivät selitä negatiivisen arvonlisäveron määrän kasvua, joten negatiivisuuden täytyy muodostua verollisten ostojen kasvusta suhteessa myynteihin.

Negatiivista arvonlisäveroa ilmoittavista yrityksistä on vuosittain 20 - 24 % ollut sellaisia, jotka eivät ole ilmoittaneet lainkaan myyntiä. Osa yrityksistä, jotka eivät ole ilmoittaneet lainkaan myyntiä, ovat juuri toimintansa aloittaneita tai toimintaansa päättäviä yrityksiä. Jos yritys toimii, ja sille muodostuu toiminnastaan kuluja, ei toiminta yleisesti ole kuitenkaan mahdollista pitkään, jos kuluja kattamaan ei saada tuloja. Tällaisiin yrityksiin voi liittyä riski siitä, että todellisia tuloja ei ilmoiteta veroilmoituksilla, tai ilmoitetaan kuluja, ja niiden perusteella vähennettävää arvonlisäveroa, vaikka todellista liiketoimintaa ei olisikaan.

6.5.3.2 Esittelyajoneuvoilmoituksia antaneet yritykset

Yritykset voivat antaa esittelyajoneuvoilmoituksia, jos ne haluavat käyttää ajoneuvoa ennen autoveron maksamista myyntiä varten esittelytarkoituksessa esimerkiksi asiakkaan koeajoilla. Esittelyajoneuvoilmoituksia ovat antaneet myös yritykset, jotka eivät saman vuoden kuluessa ole antaneet muita autoveroilmoituksia.

Esittelyajoneuvoilmoittajissa oli vuosien 2014 - 2018 kuluessa noin 20 sellaista yritystä, jotka ovat antaneet esittelyajoneuvoilmoituksen, mutta eivät ole saman vuoden kuluessa antaneet Verohallinnolle ilmoituksia liiketoiminnasta, eivätkä ole ilmoittaneet lainkaan arvonlisäverollista myyntiä. Muutamilla yrityksillä näin oli tapahtunut useampana peräkkäisenä vuotena.

Jos yritys antaa esittelyajoneuvoilmoituksen, on oletettavaa, että sen tarkoituksena on myydä kyseistä ajoneuvoa. Mikäli yritys ei ilmoita myyntejä tai muutakaan liiketoimintaa on olemassa riski siitä, että myyntitoiminnasta ei tosiasiallisesti ilmoiteta veroilmoituksilla.

6.6 Toiminnan kannattavuus

Vuoden 2017 Verohallinnon tilastossa toimialalla moottoriajoneuvojen kauppa (451) ostojen ja varaston muutoksen suhde liikevaihtoon oli noin 86 %, ja myyntikatteen määrä oli siten noin 14 %. Ostot muodostavat moottoriajoneuvojen kaupan alalla huomattavan suuren osan yritysten kuluista.

Tilastotietojen mukaan moottoriajoneuvojen kaupan alalla (451) toiminnan kannattavuus oli vuonna 2017 keskimäärin 1,7 %. Seuraavassa taulukossa esitetään selvityksessä tarkastelujen yritysten jakautuminen kannattavuusluokkiin vuonna 2018. Tarkasteluun on otettu mukaan vain yritykset, joilta oli saatavissa vuodelta 2018 tieto elinkeinotoiminnan tuloksesta tai tappiosta.

Taulukko 11. Yritysten kannattavuusluokittelu vuonna 2018

Kannattavuusluokka	Toimiala	Osuus	Autoveron käteisasiakkaat	Osuus	Rekisteröidyt asiamiehet	Osuus
Alle 5 %	1 338	45 %	375	59 %	104	78 %
5 - 10 %	278	9 %	80	12 %	8	6 %
Yli 10 %	435	15 %	64	10 %	6	5 %
Ei tietoa	946	32 %	122	19 %	15	11 %
Yhteensä kpl	2 997	100 %	641	100 %	133	100 %
Tappiollinen tilikausi	822	27 %	156	24 %	35	26 %
Ei liikevaihtoa	501	17 %	49	8 %	4	3 %

Kannattavuus = tilikauden tulos/liikevaihto, viimeisin saatavissa oleva kokonainen verovuosi
 Ei liikevaihtoa = liikevaihto alle 0,1 €

Pääosalla yrityksistä kannattavuus oli alle 5 %. Erityisesti autoverotuksen rekisteröityjen asiamiesten kannattavuusprosentti oli pieni. Koska yritysjoukko muodostuu suurella liikevaihdolla toimivista yrityksistä, ottavat nämä yritykset myynnistä ilmeisesti suhteessa pienemmän katteen, ja euromääräinen kate kertyy suuresta volyymista.

Tappiollista tulosta ilmoittaneiden yritysten osuus on vuonna 2018 ollut suuri. Kaikista toimialan yrityksistä osuus on suurempi kuin yrityksistä, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia ja ovat sillä perusteella harjoittaneet ajoneuvojen maahantuontia. Kannattavuudeltaan yli 10 % olevien yritysten osuus on selkeästi suurin toimialan yrityksistä. Toimialan yrityksillä, jotka eivät ole antaneet autoveroilmoituksia, hajonta on siten suurempaa tappiollisten ja erittäin kannattavien yritysten välillä.

Seuraavassa taulukossa autoverotuksen käteisasiakkaat ja rekisteröidyt asiamiehet on jaettu kannattavuusluokkiin sen perusteella, ovatko ne tehneet vuonna 2018 autoveroilmoituksia uusista vai käytetyistä ajoneuvoista.

Taulukko 12. Yritysten kannattavuusluokittelu autoverotuksen käteisasiakkaiden ja rekisteröityjen asiamiesten autoveroilmoitusten mukaan jaoteltuna vuonna 2018

	Autoveron käteisasiakkaat, n = 324			Rekisteröidyt asiamiehet, n = 97		
	Uudet	Käytetyt	Molemmat	Uudet	Käytetyt	Molemmat
Alle 5 %	16	183	20	26	44	13
5 - 10 %	3	46	1	1	4	
Yli 10 %	3	20		2		1
Ei tietoa	1	30	1	4	1	1
Yhteensä kpl	23	279	22	33	49	15
Tappiollinen tilikausi	1	78	2	10	11	5
Ei liikevaihtoa	1	12		4	1	

Yritykset, joista ei ole tiedossa liikevaihtoa, ja yritykset, joiden tilikauden tulos on ollut tappiollinen, ovat osittain samoja yrityksiä.

Autoverotuksen käteisasiakkaista käytettyjen ajoneuvojen maahantuoja ilmoittavat yleisemmin elinkeinotoiminnan tappiota. Yleisimmin hyvää yli 5 %:n positiivista tulosta ilmoittavat autoverotuksen käteisasiakkaat.

Yrityksen jatkuva tappiollinen toiminta voi olla merkki harmaasta taloudesta. Jatkuva tappiollinen yritystoiminta ei ole taloudellisesti järkevää tai mahdollista rahoitusmahdollisuuksien loppuessa. Niinpä jatkuva tappion esittäminen voi kertoa siitä, että yritys ei ilmoita kaikkia verotettavia tulojaan, tai yritys ilmoittaa perusteettomia kuluja. Harmaata taloutta harjoitettaessa yksi veronvälttämistapa on jättää osa mynnistä viemättä kirjanpitoon. Tällä tavoin on mahdollista saada yrityksen tulos ja siten tuloveron määrä vähäisemmäksi, ja pienentää tilitettävän arvonlisäveron määrää mynnin arvonlisäveron jäädessä pienemmäksi. Toiminta näkyy alhaisempana katteena tai jopa tappiollisena tuloksena.

Seuraavassa taulukossa esitetään, kuinka paljon toimialalla on vuosittain ollut yrityksiä, joiden elinkeinotoiminnan verotettava tulos on ollut tappiollinen. Vertailtavana ovat vain yritykset, joista on saatavissa kyseiseltä vuodelta tieto elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Taulukko 13. Toimialan yritysten elinkeinotoiminnan tulos ja tappiollisten osuus vuosittain

Tappiollinen tulos	2014	2015	2016	2017	2018
On (tulos < 0)	737 (37 %)	733 (36 %)	741 (35 %)	838 (37 %)	861 (36 %)
Ei (tulos > 0)	1 246 (63 %)	1 327 (64 %)	1 399 (65 %)	1 445 (63 %)	1 521 (64 %)
Yhteensä	1 983 kpl	2 060 kpl	2 140 kpl	2 283 kpl	2 382 kpl

Tappiollisten yritysten suhteellinen osuus on pysynyt vuodesta toiseen hyvin samana. Reilulla kolmasosalla yrityksistä elinkeinotoiminnan verotettava tulos on ollut negatiivinen, joten tällaisten yritysten osuus on toimialalla erittäin suuri. Elinkeinotoiminnan tulosta tai tappiota ilmoittaneiden yritysten lukumäärä on hitaasti kasvamassa.

Seuraavassa taulukossa esitetään autoverotuksen rekisteröityjen asiamiesten määrä, jolla elinkeinotoiminnan verotettava tulos on ollut tappiollinen.

Taulukko 14. Rekisteröityjen asiamiesten elinkeinotoiminnan tulos ja tappiollisten osuus vuosittain

Tappiollinen tulos	2014	2015	2016	2017	2018
On (tulos < 0)	27 (23 %)	22 (19 %)	23 (19 %)	23 (19 %)	33 (28 %)
Ei (tulos ≥ 0)	89 (77 %)	93 (81 %)	100 (81 %)	99 (81 %)	87 (73 %)
Yhteensä	116 kpl	115 kpl	123 kpl	122 kpl	120 kpl

Toimialan yrityksiin verrattuna huomattavasti harvempi autoverotuksen rekisteröity asiamies on ilmoittanut elinkeinotoiminnan olleen tappiollista. Vuosittain tappiollisten yritysten lukumäärä on pysynyt tasaisena, kunnes vuonna 2018 tappiollisten yritysten osuus on kasvanut huomattavasti.

6.7 Velvoitteiden hoito

6.7.1 Verovelat ja ulosottovelat

Jos halutaan tuoda esiin verovelan määrää suhteessa yrityksen liiketoiminnan kokoon, voidaan sitä suhteuttaa esimerkiksi liikevaihtoon. Kun velka on suuri suhteessa yrityksen liiketoimintaan, kyseessä on pienemmällä todennäköisyydellä lyhytaikainen tietojen hakuajankohdasta riippuva velka. Lisäksi velka on tuolloin yritykselle vaikeammin pois maksettava.

Toimialalla oli noin 40 sellaista yritystä, joiden verovelan määrä oli vähintään 20 % edellisen vuoden, eli vuoden 2018 liikevaihdosta. Lähes 35 % näistä yrityksistä oli arvioverotettuja, mikä kertoo siitä, että yritystoiminta on todennäköisesti jo päätynyt tai päättymässä. Verovelkaa on todennäköisesti syntynyt myös arvioverotuksen seurauksena.

Mikäli yrityksellä on ulosottovelkaa, kertoo se siitä, että velat ovat olleet maksamatta pidemmän aikaa, ja yritys on maksuvaikeuksissa. On myös mahdollista, että velat eivät ole enää ulosottoerinnässä, vaan ovat palautuneet ulosotosta velkojalle esimerkiksi varattomuusesteellä. Yksittäiset pienet ulosottoon päätyneet velat voivat johtua huolimattomuudesta laskujen maksamisessa, mutta merkittävät ulosottovelat kertovat vakavammista taloudellisista vaikeuksista. Ulosottovelat ja ulosoton varattomuus- tai suppean ulosoton estetieta voivat kertoa harmaan talouden kyseessä ollessa myös maksuhaluttomuudesta. Kun yritysten tai yrittäjien velat päätyvät ulosottoon, siitä aiheutuu lisäkuluja, ja yritystoiminta vaikeutuu. Yleensä yritykset pyrkivät maksamaan ulosottovelan viimeistään maksukehotuksella, mikäli yrityksellä on siihen taloudellisia mahdollisuuksia.

Nettiauto.com:ssa ajoneuvoja myyvistä yrityksistä 5,3 % oli jollain muulla kuin kaupan toimialalla. Näistä yrityksistä 12,6 %:lla oli ulosotossa avoimia asioita. Kaikilla ulosottovelkaisilla ei ollut kuitenkaan verovelkaa. Kaikista yrityksistä, joilla oli autoja nettiauto.com:ssa myynnissä, 7,2 %:lla oli ulosotossa avoimia asioita. Muulla kuin kaupan alalla olevat myyjät olivat huomattavasti useammin velkaantuneita. Onkin mahdollista, että osa näistä yrityksistä on myynyt ajoneuvoja juuri taloudellisten vaikeuksien vuoksi, ja kyseessä on voinut olla yrityksen omassa käytössä olleiden ajoneuvojen myynti. Myös autoverotuksen käteisasiakkaista ulosottovelkaisia oli huomattavan suuri osa; 12 %. Rekisteröidyistä asiamiehistä ulosottovelkaisia oli vain noin 5 % yrityksistä. Toimialan yritysjoukossa ulosottovelkaisten osuus oli hiukan yli 7 % yrityksistä.

Taulukko 15. Toimialan yritysten verotuksen maksupuutteet: verovelkaluokittelu vuonna 2018

Verovelkaluokittelu	Lkm	Lkm osuus	Euroa	Euroa osuus	Toimivat yritykset, lkm (% kaikista)	Toimivat yritykset, euroa
Ei verovelkaa	2 080	69 %			1 847 (89 %)	
Alle 5t€	511	17 %	669 954	2 %	438 (86 %)	535 588
5 - 10t€	116	4 %	831 356	3 %	90 (78 %)	592 912
10 - 20t€	105	4 %	1 487 798	5 %	74 (71 %)	963 991
20 - 30t€	50	2 %	1 191 359	4 %	32 (64 %)	712 751
30 - 100t€	89	3 %	4 923 719	18 %	40 (45 %)	2 026 695
Yli 100t€	47	2 %	18 275 459	67 %	11 (23 %)	5 535 268
Yhteensä	2 998	100 %	27 379 645	100 %	2 532	10 367 205

Organisaatioiden lukumäärät ja osuudet verovelkaluokittain
Luokiteltava tieto: verovelka, poimintahetken tieto

Toimialan yrityksiin, joiden verovelan määrä on yli 100 000 euroa, 53 %:iin oli suoritettu verotarkastus yritystoiminnan aikana. Yrityksiin, joiden verovelka on yli 30 000 euroa, lähes 40 %:iin oli suoritettu verotarkastus. Noin 15 %:lla yrityksistä, joilla verovelan määrä on yli 30 000 euroa, oli maksusuunnitelma. Maksusuunnitelman avulla veronmaksuja voi kertyä yrityksiltä. Toisaalta maksusuunnitelmia voidaan käyttää harmaan talouden työvälineinä viivyttämässä yrityksen rekisteripoistoa. Konkurssivaiheita oli noin 16 %:lla yrityksistä, joilla verovelan määrä oli yli 30 000 euroa.

6.7.2 Ilmoituspuutteet

Arvioverotus johtuu usein siitä, että yritys ei ole antanut veroilmoitusta tai verotarkastuksessa havaitaan, että kirjanpito ja veroilmoitukset ovat niin epäluotettavat, ettei niitä voi oikaistunakaan laittaa veron määrän laskemisen perusteeksi. Ilmoituspuute voi olla arvonlisäveroa tai työnantajamaksuja koskeva veroilmoitus tai elinkeinotoiminnan veroilmoitus. Veroilmoituspuutteet ja siitä seuraavat viranomaisen tekemät arvioverotukset voivat viitata harmaan talouden toimintaan. Yrityksellä on tarve olla rekistereissä, jotta se näyttää asiakkaan suuntaan kunnossa olevalta yritykseltä, mutta veroilmoitukset jätetään antamatta. Veroilmoitukset voivat jäädä antamatta myös esimerkiksi huolimattomuuden vuoksi, mutta usein ilmoitus annetaan siinä tapauksessa arvion jälkeen, kun määrätty vero halutaan korjata oikean suuruiseksi.

Arvioverotus tapahtuu usein toiminnan päättyessä. Yritys voi toimintaa päättäessään jättää veroilmoituksia antamatta ennen kuin on poistunut rekistereistä, tai yritys voidaan viranomaisaloitteisesti poistaa rekistereistä, koska yritys on jättänyt ilmoittamisvelvollisuutensa hoitamatta.

Taulukko 16. Eri joukkojen yritysten arvioverotettujen ja -verottamattomien (tulovero, arvonlisävero ja työnantajamaksut) osuudet 2018

Arvioverotus kaikki verolajit	Toimiala	Autoveron käteisasiakkaat	Rekisteröidyt asiamiehet
On arvioverotus (alv/ta/tulovero)	2,5 %	5,0 %	0,8 %
Tulovero	0,9 %	4,4 %	0,8 %
Arvonlisäverotus	2,5 %	2,3 %	
Työnantajamaksut	0,2 %	0,5 %	
Ei arvioverotusta	97,5 %	95,0 %	99,2 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Autoverotuksen käteisasiakkaista arvioverotettujen yritysten osuus oli suurin. Autoverotuksen rekisteröidyille asiamiehille taas arvioverotuksia on tehty hyvin vähän.

6.8 Henkilöiden antamat autoveroilmoitukset

Autoverotuksesta pyydettiin tiedot henkilöiden antamista autoveroilmoituksista niissä tapauksissa, kun henkilö oli antanut kalenterivuoden aikana vähintään viisi ilmoitusta. Yksityishenkilöt voivat maahantuoda ajoneuvoja omaan käyttöön. Kuitenkin jos ajoneuvoja tuodaan runsaasti lyhyenä aikana eivät ne todennäköisesti ole omaan käyttöön tarkoitettuja, vaan henkilö voi harjoittaa tosiasiasa elinkeinotoimintaa ilmoittamatta siitä Verohallinnolle.

Yhteensä 108 henkilöä oli vuosien 2014 - 2019 aikana antanut vähintään yhden kalenterivuoden aikana vähintään viisi autoveroilmoitusta autoverotuksen käteisasiakkaana. Näillä henkilöillä ei ollut y-tunnusta, joten henkilöt eivät ole ilmoittaneet elinkeinotoimintaa.

Seuraavassa taulukossa esitetään yksityishenkilöiden antamien autoveroilmoitusten kokonaismäärät. Yhteensä ilmoituksia oli 922 kpl, ja pääosa ilmoituksista oli tehty käytetyistä ajoneuvoista.

Taulukko 17. Vähintään viisi autoveroilmoitusta vuodessa antaneiden henkilöiden autoveroilmoitukset ajalla 1.1.2014 - 23.8.2019 jaettuna uusiin ja käytettyihin ajoneuvoihin sekä ajoneuvotyypeihin

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Yhteensä
Uusi			1				1
Käytetty	154	179	181	139	179	90	922
Moottoripyörä	12	13	14	1	12	8	60
Henkilöauto	142	152	162	131	143	80	810
Pakettiauto		14	6	7	24	2	53
Matkailuauto	7	7	19		4	6	43
Muuttoajoneuvo		1					1

Käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin lisääntyminen ei näy kalenterivuoden aikana vähintään 5 ilmoitusta antaneiden henkilöiden ilmoitusmäärissä. Muutoinkaan suurta ajallista muutosta ei ole tapahtunut. Vuodelta 2019 ilmoitustiedot ovat vajaalta vuodelta.

Pääosa henkilöistä on antanut yksittäisenä vuotena 5 - 6 autoveroilmoitusta. On mahdollista, että ilmoituksia on annettu lisäksi pienempiä määriä muina vuosina, mutta niitä tietoja ei pyydetty tähän selvitykseen. Jo 5 - 6 maahantuotua ajoneuvoa yhden kalenterivuoden aikana on suuri määrä, ja voi viitata siihen, että henkilö tosiasiasa harjoittaa pienimuotoista ajoneuvokauppaa, joka täyttäisi elinkeinotoiminnan tunnusmerkit. Yksityishenkilöt, jotka harjoittavat ajoneuvokauppaa ilman y-tunnusta, eivät välttämättä ilmoita myyntituloa Verohallinnolle.

Seuraavassa taulukossa esitetään, paljonko autoveroilmoituksia ovat antaneet henkilöt, joilla ilmoituksia on ollut enemmän kuin 5 - 8 yhden kalenterivuoden aikana. Tällaisia henkilöitä oli 28 kpl. Mukana on henkilöitä, joiden maahantuomien ajoneuvojen määrät ovat jo niin suuria, että toiminta voitaisiin jo hyvinkin katsoa elinkeinotoiminnaksi.

Taulukko 18. Yksittäisten henkilöiden, joilla on yli 5 autoveroilmoitusta yhden kalenterivuoden aikana, ilmoitusten määrät vuosittain ja yhteensä sekä peräkkäisten vuosien lukumäärä

2014	2015	2016	2017	2018	2019	Yhteensä	Peräkkäisiä vuosia
7	5	6	5	8	5	36	6
	5	7	7	7		26	4
8	5		6	6		25	4
			7	7	10	24	3
			7	12	12	31	3
5		5		5		15	3
5		5		5		15	3
		13	8	5		26	3
5	5					10	2
		6	6			12	2
	8	6				14	2
				5	5	10	2
5			5			10	2
			6		5	11	2
				5	5	10	2
8	7					15	2
13	6					19	2
		8			17	25	2
				7	5	12	2
	5	6				11	2
6	7					13	2
	9					9	1
			27			27	1
9						9	1
		9				9	1
36						36	1
		12				12	1
			9			9	1

7 Yritysten taustalla olevat henkilöt

7.1 Liiketoimintakielto

Yritysten vastuuhenkilöiden, osakkaiden ja elinkeinonharjoittajien liiketoimintakiellot käytiin selvityksessä läpi. Tarkasteltavana oli sellaisten henkilöiden yritysytteudet, joilla oli liiketoimintakielto voimassa tai päättynyt vuosien 2014 - 2019 aikana. Yrityksiä, joihin liittyi voimassa oleva liiketoimintakielto, ei ollut montaa; vain 15 kpl. Näistä yrityksistä edelleen rekisteritietojen perusteella toimivia oli kolmasosa ja loput olivat päättäneet toimintansa.

Yrityksen jäädessä rekistereihin, vaikka se ei ilmoittaisikaan toiminnastaan Verohallinnolle, antaa rekisteröinti mahdollisuuden siihen, että yritys voi jatkaa hetkellisesti toimintaansa:

- Liiketoimintakieltoinen henkilö oli jäänyt yrityksen vastuuhenkilöksi rekistereihin tai henkilö oli elinkeinonharjoittaja. Näistä yrityksistä osa oli edelleen Verohallinnon rekistereissä, mutta ei ollut ilmoittanut liiketoimintaa.

Mahdollisesti jo velkaantunut henkilö, joka on saanut liiketoimintakiellon, voi toimia yrityksessä saattohoitajana tai bulvaaniasemassa yritystoiminnan lopettamisvaiheessa:

- Liiketoimintakieltoinen oli rekisteröity yritykseen vastuuhenkilöksi heti liiketoimintakiellon päättymisen jälkeen. Yritys ei kuitenkaan tässä vaiheessa ollut enää Verohallinnon rekistereissä, ja se oli edellisenä vuotena arvioverotettu.

Päättäneitä liiketoimintakieltoja liittyi 10 yritykseen:

- Liiketoimintakieltoisen vastuuasema päättyi liiketoimintakiellon alkamisen aikaan, mutta henkilö rekisteröitiin vastuuasemaan uudelleen heti liiketoimintakiellon päätyttyä. On mahdollista, että tällaisessa tapauksessa henkilö on ollut yrityksen toiminnassa mukana koko ajan, ja toiminut myös tosiasiallisena vastuuhenkilönä. Vaikka yritys ilmoitti henkilön liiketoimintakiellon voimassaoloaikana liiketoimintaa, se ei kuitenkaan maksanut lainkaan palkkoja. Liiketoimintakieltoinen henkilö ei ole siten voinut olla yrityksen toiminnassa mukana palkansaaja-asemassa.
- Yritys vietiin Verohallinnon rekistereihin sen jälkeen, kun liiketoimintakieltoinen henkilö oli poistettu vastuuasemasta. Yritys ei rekistereissä ollessaan ilmoittanut juurikaan liiketoimintaa. Tällaisessa tapauksessa on voinut tapahtua siten, että liiketoimintakielto on estänyt yrityksen pääsyn rekistereihin. Vastuuhenkilöksi saataan tuolloin rekisteröidä bulvaanihenkilö.

Nettiauto.com:ssa autoja myyvistä yrityksistä kuuteen liittyi voimassa oleva, päättynyt tai keskeytetty liiketoimintakielto. Kaikki näistä yrityksistä olivat rekisteritietojen perusteella edelleen toimivia. Yrityksistä tehtiin seuraavia havaintoja:

- Liiketoimintakieltoisilla henkilöillä oli edelleen voimassa oleva vastuusuhde osaan yrityksistä.
- Liiketoimintakieltoinen oli rekisteröity vastuuhenkilöksi heti liiketoimintakiellon päätyttyä. Yritys oli ilmoittanut myyjä sen jälkeen, mutta oli verovelkainen.

- Vastuusuhteeseen oli päätetty liiketoimintakiellon alettua. Yritys oli kuitenkin jatkanut toimintaansa, oli ilmoittanut liiketoimintaa, ei ollut juurikaan maksanut veroja, oli verovelkainen, ja tulos oli ollut hyvin pieni tai tappiollinen.
- Yritys oli merkitty takaisin Verohallinnon rekistereihin pian liiketoimintakiellon päättämisen jälkeen. Yritys oli ilmoittanut EU-tavaraostoja, mutta ei yhtään arvonlisäverollista myyntiä, ja vain vähän verotonta myyntiä.

Vaikka liiketoimintakieltoisen virallinen vastuuasema yhtiössä päätetään, voi joissain tapauksissa yritykseen liittyä riski siitä, että henkilö kuitenkin edelleen jatkaa yrityksen tosiasiallisena toimijana.

Liiketoimintakieltoisia henkilöitä tai sellaisia, joilla liiketoimintakielto on päättynyt vuosien 2014 - 2019 aikana, ei ollut lukumääräisesti montaa. Kun yritysten rekisteri- ja ilmoitustietoja tarkasteltiin tarkemmin yksittäisten yritysten tasolla, oli kuitenkin huomattavissa, että yrityksiin, jossa oli tai oli ollut vastuuasemassa liiketoimintakieltoinen henkilö, liittyi riski harmaan talouden harjoittamiseen.

7.2 Yrityksistä jaettava tulo

Ajoneuvokaupassa tyypillinen harmaan talouden harjoittamistapa on pimeä ja mahdollisesti käteisellä rahalla tapahtunut myynti. Toimintatavan voidaan ajatella olevan yleisempää pienemmissä yrityksissä, joissa yrittäjä itse suorittaa konkreettista automyyntiä. Pimeän myynnin tuloksena varat voivat päätyä toiminnassa osallisina oleville henkilöille, joita voivat olla vastuuhenkilöt, yrittäjä, osakas tai yrityksen työntekijät. Harmaata taloutta harjoitettaessa usein yrittäjä, osakas tai taustalla oleva toimija pyrkii saamaan oman henkilökohtaisen tulonsa mahdollisimman suureksi, mutta samalla oman verotettavan tulonsa mahdollisemman pieneksi. Vähäinen tulonjako yrityksistä voi kertoa riskistä, että yrittäjä saa osan tai kaiken henkilökohtaisista tuloistaan pimeästi.

Vaikka yritys ei maksaisi palkkoja, on yrittäjän saatava toiminnasta jollain tavalla tuloa. Muussa tapauksessa liiketoiminnan harjoittamiseen ei ole perustetta. Yrittäjä tarvitsee tuloa elantokulujensa kattamiseen. Yritys voi olla lyhyen aikaa tappiollinen, mutta jos yhtiö ei pidemmällä aikavälillä jaa lainkaan osinkoja tai maksa palkkoja, tai tulon jakaminen on erittäin vähäistä suhteessa liikevaihtoon, kertoo se riskistä harmaan talouden harjoittamiseen. Osa-kehtiöstä tulisi olla nähtävissä jonkinlaista tulonjakoa osakkaille ja vastuuhenkilöille; joko palkkana tai osinkona, mikäli henkilöillä ei ole muuta tuloa. Varojen siirto voi näkyä osakeyhtiöllä myös osakkaalle annettuna osakaslainana, joka on lainan saajalle verotettavaa tuloa.

Myöskään toiminimi ei voi toimia pitkäaikaisesti tuottaen hyvin vähäisesti tai toimien tappiolla, mikäli kyseessä on yrittäjän ainoa elanto. Mikäli toiminimen tulos jää erittäin pieneksi tai tappiolliseksi vuodesta toiseen herää kysymys, miten yrittäjä pystyy maksamaan elantokulunsa, ja mikä on liiketoiminnan motiivi.

Vuonna 2017 toimialalla moottoriajoneuvojen kauppa (451) keskimääräinen maksettujen palkkojen määrä suhteessa liikevaihtoon oli noin 5 % (Verohallinnon tilastotietokanta). Kaupan alalla palkkakustannusten osuus yritysten kustannusrakenteesta ei ole suuri. Lukuun

vaikuttavat myös elinkeinonharjoittajat, jotka saavat henkilökohtaiset tulonsa yrityksen tuloksesta, sekä osakeyhtiöt, jotka jakavat tuloa osinkoina.

Taulukko 19. Toimialan yritysten palkkojen ja palkkioiden suhde liikevaihtoon vuosittain

	2014	2015	2016	2017	2018
Palkat ja palkkiot	5,8 %	5,8 %	5,5 %	5,4 %	3,8 %
Palkat ja palkkiot + Jaettavaksi päätetty osinko + Ulkopuoliset palvelut	7,5 %	7,4 %	7,1 %	7,1 %	5,0 %
Elinkeinoharjoittajan elinkeinotoiminnan tulos	5,3 %	6,5 %	6,4 %	5,5 %	6,0 %

Edellisestä taulukosta voidaan havaita, että vuosittain maksettujen palkkojen määrät ovat olleet 5 - 6 % liikevaihdosta, mutta vuonna 2018 luku on pienentynyt. Osakeyhtiöillä palkkojen suhde liikevaihtoon on jopa hiukan kasvanut, joten koko toimialalla vuonna 2018 rekistereissä olleiden elinkeinonharjoittajien määrän kasvu suhteessa osakeyhtiöihin selittää ainakin osan muutoksesta.

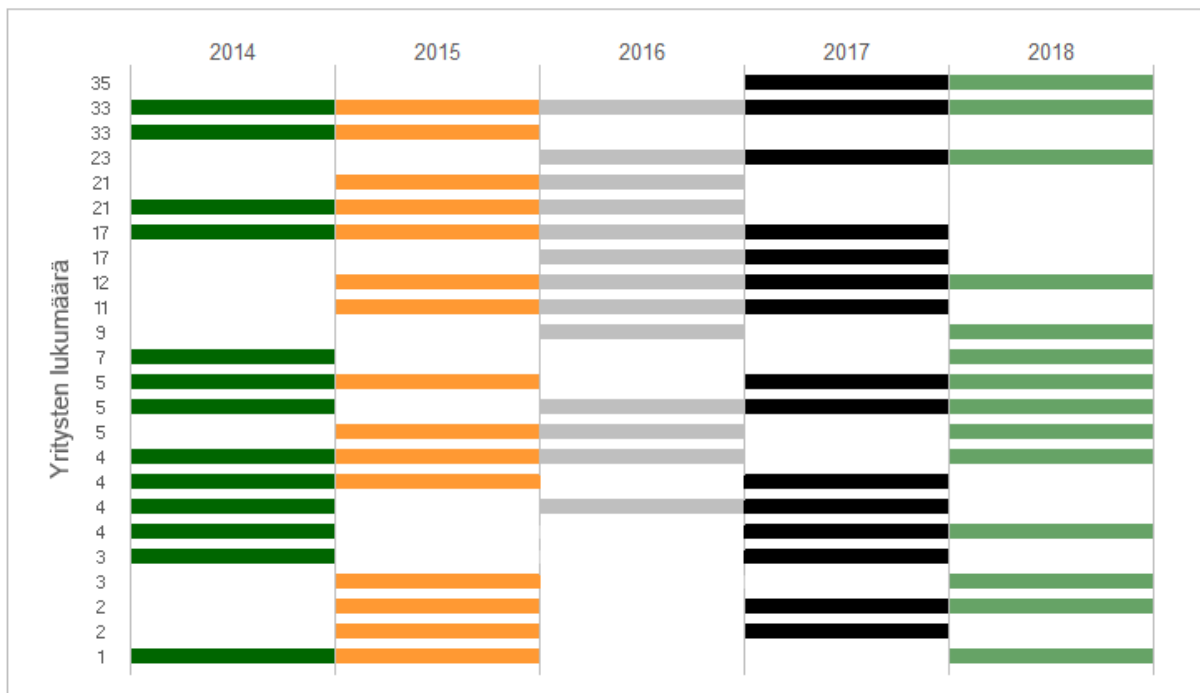
Toimialalla kokoluokaltaan pienimpien yritysten, joilla liikevaihto oli alle 40 000 euroa, lukumäärä oli suuri; 833 kpl vuonna 2018. Kun kyseessä on kaupan ala, liikevaihdosta jää tyypillisesti pieni kate, koska muun muassa myytävien tavaroiden ostohinnat vähentävät katetta. Pienistä yrityksistä elinkeinonharjoittajia oli noin kolmasosa ja osakeyhtiöitä lähes 60 %. Pientä liikevaihtoa ilmoittaneista osakeyhtiöistä lähes 55 %:lla tilikauden tulos oli negatiivinen ja yli neljäsosa yrityksistä ilmoitti tilittävän arvonlisäveron olleen negatiivinen. Pienet elinkeinonharjoittajat ovat todennäköisesti monessa tapauksessa yhden henkilön yrityksiä. Elinkeinonharjoittajilla, joiden liikevaihto oli vuonna 2018 alle 40 000 euroa, tilikauden tulos oli keskimäärin noin 650 euroa. Lähes 45 % näistä yrityksistä oli tappiollisia, ja positiivisen tilikauden tuloksen tehneiden yritysten keskimääräinen tulos oli noin 6 200 euroa.

Kaikista vuonna 2018 rekistereissä olleista 754 elinkeinonharjoittajasta yli 50 % ilmoitti elinkeinotoiminnan tuloksen olleen negatiivinen tai alle 5 000 euroa, tai ei ilmoittanut tulosta ollenkaan, vaikka oli aloittanut toiminnan jo ennen vuotta 2018. Elinkeinonharjoittajan henkilökohtainen tulo muodostuu yrityksen tuloksesta, joten pieni tai tappiollinen tulos voi kertoa riskistä harmaan talouden harjoittamiseen.

Toimialalla on ollut vuosittain noin 500 - 700 kpl rekisteritietojen perusteella toimivaa osakeyhtiöitä, jotka ovat ilmoittaneet vuoden aikana alle 2 000 euroa osingonjakoa, osakaslainoja tai palkanmaksuja. Lukumäärä on ollut jatkuvasti kasvussa, ja tällaisten yritysten määrä onkin ollut vuonna 2018 lähes 20 % suurempi kuin vuonna 2014.

Seuraavassa kuviossa esitetään sellaisten yritysten määrä, joista tuloa on jaettu ulos yrityksestä hyvin vähäisessä määrin tarkastellulla aikavälillä useampana vuonna.

Kuvio 20. Rekisteritietojen perusteella toimivat ja arvonlisäverollisia myyntejä ilmoittaneet toimialan osakeyhtiöt, jotka ovat ilmoittaneet vuodessa alle 2 000 € osingonjakoa, osakaslainoja tai palkanmaksuja, esiintyvyys peräkkäisinä vuosina*

* Yrityksiä, joilla ehdot täyttyvät yhtenä vuonna, on 328.

Toimialalla on osakeyhtiöitä, joista ulos jaettu tulo on tarkastellulla aikavälillä ollut useampana vuotena alle 2 000 euroa. Lähes 17 % kaikista toimialan osakeyhtiömuotoisista yrityksistä oli tällaisia. Jos yritys on harjoittanut liiketoimintaa ja toiminnasta on muodostunut liikevaihtoa, on mielenkiintoista, että osa yrityksistä ei jaa tuloa ulos yrityksestä. Sen perusteella kukaan ei ole tehnyt yrityksessä töitä, tai yrityksessä olisi suoritettu töitä ilman vastiketta. Joukossa on useita yrityksiä, joissa vähäinen tulonjako on jatkunut jopa neljä tai viisi vuotta peräkkäin.

8 Verotarkastuksissa havaitut harmaan talouden tekotavat

8.1 Harmaan talouden tarkastuksiksi luokitellut verotarkastukset

Verotarkastustiedot haettiin yrityksistä, jotka valikoituivat selvityksen kohdejoukoksi toimialan tai autoveroilmoitustietojen perusteella. Verotarkastuksista rajattiin tarkempaan tarkasteluun vain Verohallinnon tilastoissa harmaan talouden tarkastuksiksi luokitellut tarkastukset vuodesta 2014 eteenpäin. Luokitteluperusteet ovat muuttuneet vuoden 2017 alusta. Vuosina 2017 ja 2018 valmistuneet verotarkastukset luokitellaan harmaan talouden tarkastuksiksi, mikäli yrityksen tai henkilön toiminta on tarkastuksen seurauksena viety rikosilmoitusharkintaan. Vuosien 2014 - 2016 tilastoinnissa kohde oli harmaan talouden tarkastus, jos siihen liittyi:

- havaintoja puuttuvasta tulosta
- havaintoja vääränsisältöisistä tositteista tai kuittikaupasta
- yritykselle ennalta ilmoittamaton toimenpide
- yhteistyö poliisihallinnon kanssa.

Tarkastuksilla tehtyjä havaintoja kuvattiin vain yrityksistä, jotka laaditun tarkastuskertomuksen perusteella ovat todellisuudessa harjoittaneet ajoneuvokauppaa tai ajoneuvojen maahantuontia. Tarkastuksissa oli havaittu myös yrityksiä, joiden ilmoitustiedot eivät perustuneet mihinkään todelliseen toimintaan.

On mahdollista, että verotarkastuksia ajoneuvokauppaa tai ajoneuvojen maahantuontia harjoittaneisiin yrityksiin on tehty enemmän kuin nyt pystyttiin selvittämään. Yritysten toimiala voi olla jokin muu kuin selvitykseen rajatut toimialat, ja yritykset eivät ole antaneet riittävän suurta määrää autoveroilmoituksia, joten ne eivät ole osuneet tarkastelun kohteena olleeseen yritysjoukkoon.

Harmaata taloutta on voinut esiintyä myös tarkastuksissa, joita ei ole luokiteltu harmaaksi taloudeksi. Harmaata taloutta on tahallinen veron välttäminen tai tahallinen perusteettoman verohyödyn kuten veronpalautusten saaminen. Käsitteenä harmaa talous ei siten ole riippuvainen vältetyn veron määrästä. Tähän selvitykseen valittiin kuitenkin tarkastukset, joissa johtopäätöksenä on ollut epäily toiminnan tahallisuudesta.

Seuraavassa taulukossa esitetään vuosittain valmistuneiden harmaan talouden tarkastusten määrät ja niistä tähän selvitykseen luettaviksi otettujen tarkastusten määrät.

Kuvio 19. Vuosittain valmistuneiden harmaan talouden tarkastusten ja selvitykseen tarkasteltavaksi otettujen tarkastusten lukumäärät

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä
Valmistuneet tarkastukset (kpl)	5	8	14	13	18	58
Tarkasteltavaksi otetut tarkastukset (kpl)	5	8	7	6	14	40

8.2 Havaintoja verotarkastuksista

8.2.1 Puuttuva myynti

Yleisin verotarkastuksissa havaittu veronvälttämistapa oli pimeä myynti. Tätä oli havaittu 65 %:ssa tarkastuksista (26 kpl). Pimeä myynti saattoi olla käteismyyntiä, tai useissa tapauksissa maksusuoritukset pimeästä myynnistä vietiin yrittäjän pankkitilille. Osakkaan tai hänen lähipiirinsä pankkitileillä saattoi olla runsaita käteispanoja, jotka kertoivat käteistuloista. Ajoneuvoja saatettiin myös myydä osakkaan toimesta siten, että tarkastuksessa toiminnan katsottiin olleen todellisuudessa yrityksen liiketoimintaa.

Puuttuvan myynnin seurauksena yritysten tulos ja tilittävä arvonlisävero muodostuivat liian pieneksi, tulos jopa tappiolliseksi, ja myyntituloja oli saattanut ohjautua osakkaalle peiteltyinä osinkona. Pääosin tarkastetuissa yrityksissä myytiin ajoneuvoja Suomessa, mutta mukana oli myös toimijoita, jotka harjoittivat autojen vientiä EU:n ulkopuolelle. Tuolloin myyntitulot kotiutettiin Suomeen ulkomaisilla pankkikorteilla, joilla raha nostettiin käteiseksi automaattisesti.

8.2.2 Ostojen virheet

Ostojen kirjaamisessa oli havaittu tarkastuksilla virheitä. Ostoja saattoi puuttua kirjanpidosta, jolloin ajoneuvon myynti tapahtui kokonaisuudessaan kirjanpidon ulkopuolella. Useissa tarkastetuissa yrityksissä autoja tuotiin muista EU-maista. Myös yhteisöostoja saattoi puuttua kirjanpidosta kokonaan. Yrityksen arvonlisäverotunnuksella oli voitu tehdä yhteisöhankintoja arvonlisäverottomasti yksityishenkilön kuten osakkaan puolesta. Ostoa ei tällöin oltu viety yrityksen kirjanpitoon kuluksi, eikä arvonlisäveroa yhteisöhankinnasta maksettu.

Havaintoina oli myös tekaistuja perusteettomia ostolaskuja useamman yrityksen kirjanpidossa. Käteistä saatettiin nostaa yrityksen tililtä, ja tällä rahalla voitiin tehdä käteisostoja, joita vastaan tehtiin pimeitä käteismyyntejä. Toisaalta käteisnostoja saatettiin kirjata ostoiksi, mutta rahat saattoivat mennä tosiasiasa yrittäjän käyttöön.

8.2.3 Yhteisöostot

Melko yleinen havaittu virhe oli yhteisöostojen kirjaaminen kirjanpitoon marginaalivero-ostoiksi. Kun marginaaliveromyynneissä myynnin arvonlisävero lasketaan voittomarginaalista, saatiin veron määrä pienemmäksi verrattuna siihen, että autot olisi myyty yleisten arvonlisäverosäännösten mukaisesti, kuten olisi kuulunut. Yhteisöostoja oli kirjattu marginaalivero-ostoiksi 30 %:ssa tarkastuksista. Yleisimmin yhteisöostot kirjattiin marginaalivero-ostoiksi suoraan maahantuojayrityksen kirjanpidossa. Tarkastuksissa havaittiin myös omistusten siirtoa välikäsien kautta, joilla pyrittiin kätkemään keinotekoista avoimella verolla ostettujen autojen muuttamista marginaaliverollisiksi ostoiksi.

Tarkastuksilla havaittiin toisessa EU-maassa sijaitsevan yhtiön käyttämistä etäbulvaanina ja marginaaliverotusmenettelyn väärinkäyttöä, jossa maahantuonti suoritettiin näennäisesti yksityishenkilön toimesta. Autoja maahantuoneet yksityishenkilöt saattoivat olla yrityksen vastuuhenkilöitä, tai ulkopuolisia henkilöitä, jotka toivat runsaasti autoja tarkastetulle yritykselle siten, että yksityishenkilön omistusaika jäi hyvin lyhyeksi. Henkilöt olivat jättäneet ostot ja myynnit ilmoittamatta, ja toimivat autojen maahantuonnissa niin sanotussa missing trader - ominaisuudessa. Yritysten petosketjussa missing trader on yritys, joka ei ilmoita eikä maksa arvonlisäveroa. Yhteisöostossa havaittiin kahdessa tapauksessa myös ketjupetos, jossa autot ostettiin toisen yrityksen arvonlisäverotunnisteella, joka jätti arvonlisäverot maksamatta.

8.2.4 Kirjanpidon puutteet, vastuuhenkilöt ja rekisteritiedot

Useissa tarkastuksissa kirjanpidon havaittiin olevan puutteellinen ja epäluotettava tai kirjanpito oli jätetty pitämättä. Lasku- ja tositemerkinnöissä oli puutteita, ja ostojen ja myyntien kohdentamisessa oli tarkastuksissa vaikeuksia. Autojen yksilöinti kirjanpidon puutteiden vuoksi oli useissa tapauksissa vaikeaa.

Arvonlisäveron kirjaamiseen liittyi virheitä. Arvonlisäverovähennys saatettiin tehdä myös autoveron osuudesta tai negatiivinen marginaalivero vähennettiin myynnin avoimesta verosta.

Kahdessa eri tarkastuksessa havaittiin, ettei yhtiön vastuuhenkilöksi rekisteröity henkilö ollut tosiasiallinen toimija vaan bulvaani. Osakkaan tai hänen lähipiirinsä elantokuluja maksettiin useista eri yhtiöistä kirjaamalla niitä yhtiön kuluiksi.

Maahantuotu ajoneuvo saatettiin rekisteröidä suoraan asiakkaalle, ja asiakas maksoi ajoneuvoveron. Yritys saattoi olla ajoneuvoveroilmoituksella ilmoitettu asiamieheksi. Yhdessä tarkastuksessa havaittiin yrityksen harjoittavan välitysmyyntiä, jolloin autojen ostot tehtiin asiakkaiden nimissä. Maahantuonnin, rekisteröinnin ja autoverotuksen hoiti tässä tapauksessa yritys.

8.2.5 Esimerkkejä tarkastuksilla tehdyistä havainnoista

Seuraavaksi on esitetty kaksi esimerkkiä tarkastuksilla tehdyistä havainnoista, jotka liittyvät yhteisöostoihin, autojen maahantuontiin ja siinä vältettyyn veronmaksuun.

Esimerkki 1.

Yhtiö osti autoja yksityishenkilöiltä. Osa ostoista oli normaaleja vaihtoautojen ostoja, mutta joissain tapauksissa samalta henkilöltä tehtiin ostoja runsaasti. Autot ostettiin toisesta EU-maasta toisen yhtiön alv-tunnisteella, jonka jälkeen ne rekisteröitiin yksityishenkilön omistukseen ja heti samana tai seuraavana päivänä tarkastetun yhtiön omistukseen. EU-ostoja tehneet yritykset eivät ilmoittaneet tai maksaneet ostoja tai myyntejä (missing trader). Sen jälkeen omistus kierrätettiin yksityishenkilöllä, jotta auto saatiin marginaaliverolliseksi. Tapahetumaketjussa vältettiin veroa, kun yritys, jonka alv-tunnisteella maahantuonti tehtiin, ei maksanut veroa.

Tarkastuksessa havaittiin, että autojen maahantuonnissa käytettiin etäbulvaanina toisessa EU-maassa olevaa yhtiötä, jonka alv-tunnisteella autojen ostoja tehtiin kolmannelle EU-maasta. Autot kuitenkin tuotiin suoraan suomalaiselle yritykselle, jonka kirjanpidon mukaan

autot oli ostettu yrityksen vastuuhenkilöltä. Tarkastettu yhtiö osti autoja tältä suomalaiselta yritykseltä. Koska välissä käytettiin toisessa EU-maassa sijaitsevaa etäbulvaania, suomalaisista yrityksistä ei ollut saatavissa yhteisöostotietoja. Etäbulvaani ei ilmoittanut yhteisömyyntiä.

Tarkastettu yhtiö oli myös tehnyt yksityishenkilöiltä ns. tax free -ostoja. Tuolloin yksityishenkilö toi maahan toisesta EU-maasta ostetun auton, jota henkilö ei rekisteröinyt itse, vaan möi suoraan eteenpäin. Henkilö ei kuitenkaan ilmoittanut elinkeinotoimintaa. Kun samoilta henkilöiltä tehtiin useita tällaisia epätavanomaisia ostoja, katsottiin tarkastuksessa, että autot oli keinoitekoisesti muunnettu marginaaliverollisiksi, jotta tilitettävän veron määrä saatiin pienemmäksi.

Esimerkki 2.

Toisessa esimerkkitapauksessa yritys harjoitti sekä rakennusalan toimintaa, että autojen maahantuontia. Yritys ilmoitti EU-tavaraostot EU-palveluostoina. Ilmoittamalla rakennuspalvelumyyntiä, veroilmoituksilla olevat EU-palveluostot näyttivät loogisilta, koska olisi mahdollista, että yritys ostaisi alihankintaa ulkomaisilta yrityksiltä. Rakennuspalvelumyynti on käännetyn arvonlisäveron alaista, jolloin siitä ei muodostu myyjälle tilitettävää veroa. Samanaikaisesti yritys ilmoitti huomattavasti todellisuutta vähemmän palkanmaksuja ja myynnin arvonlisäveroa.

Ajoneuvokauppaa tehtiin täysin pimeästi ilmoittamatta myyntejä tai ostoja. Ajoneuvon ostohinta maksettiin useissa tapauksessa eri yrityksestä, johon ajoneuvon myyntihinta maksettiin. Ajoneuvoja myös rekisteröitiin ristiriitaisesti kauppahintojen maksun kanssa. Siten auton maksaja ei ollut välttämättä yritys, jonka nimiin auto rekisteröitiin. Sekoittamalla toimintaan useita yrityksiä ja sekoittamalla rekisteröintitietoja asian selvittämistä sekä vältetyn veron ja verovelvollisen selvittämistä pyrittiin vaikeuttamaan.

9 Johtopäätökset

Ajoneuvojen maahantuontia harjoittavat yritykset ja toimialalla olevat yritykset, joista ei ole tietoa maahantuonnin harjoittamisesta

Osa moottoriajoneuvojen kauppaa harjoittavista yrityksistä on pieniä toimijoita, jotka eivät harjoita ajoneuvojen maahantuontia. Maahantuontia harjoittavat yritykset olivat liikevaihdoltaan huomattavasti suurempia kuin yritykset, jotka eivät olleet antaneet autoveroilmoituksia, eivätkä siten todennäköisemmin ole ajoneuvojen maahantuojia. Käytettyjen autojen maahantuojien havaittiin olevan liikevaihdoltaan pienempiä kuin uusien ajoneuvojen maahantuojat. Myös autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet ja käteisasiakkaat eroavat toisistaan huomattavasti. Rekisteröidyt asiamiehet ovat käteisasiakkaita keskimäärin huomattavasti suurempia yrityksiä, joiden toiminnan volyyymi on suuri ja toiminta keskittyy ajoneuvojen maahantuontiin.

Toimialan yrityksistä vuosittain hieman alle 20 % toimintansa päättäneistä on toiminut alle puolitoista vuotta, joka on hyvin lyhyt yrityksen elinkaari. Autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet ovat käteisasiakkaisiin ja toimialan yrityksiin verrattuna huomattavasti vanhempia yrityksiä. Jos autoverotuksen käteisasiakkaana ollut yritys päättää toimintansa, tapahtuu se yleisimmin alle kolmen vuoden toiminta-ajan jälkeen. Yrityksen lyhyt elinkaari voi kertoa riskistä harmaan talouden harjoittamiseen, jos yrityksen veroilmoituksia tai veronmaksuja jätetään tahallisesti hoitamatta.

Käytettyjen autojen maahantuonnin kasvun vaikutus yritysten liiketoimintaan

Vastausta kysymykseen, miten käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin kasvu on vaikuttanut autokaupan alaan, ei pystytty antamaan tämän selvityksen puitteissa. Seuraavissa kappaleissa kerrotaan kuitenkin havainnoista, joilla voi olla yhteyttä maahantuonnissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Autoverotuksen rekisteröidyt asiamiehet tuovat yleisemmin maahan uusia ajoneuvoja, mutta pääasiassa käytetyistä ajoneuvoista ilmoituksia antaneiden yritysten määrä on yli kolminkertaistunut vuodesta 2014. Samanaikaisesti yritykset, jotka ovat antaneet ilmoituksia pääasiassa uusista ajoneuvoista ovat vähentyneet huomattavasti. Käytetyistä ajoneuvoista annettujen autoveroilmoitusten määrä on kasvanut merkittävästi vuonna 2018. Lisääntynyt käytettyjen ajoneuvojen maahantuonti voi näkyä näissä muutoksissa.

Kun maahantuonti on ollut kasvussa ja ihmiset ostavat autoja ulkomailta, voisi se heikentää suomalaisten autoliikkeiden toimintamahdollisuuksia myyntitulojen vähentyessä. Heikentynyt taloudellinen tilanne ja maksuvaikeudet voivat lisätä yrityksessä harmaan talouden houkuttelevuutta. Toimialalla olevien yritysten määrä ja liikevaihto ovat olleet kuitenkin kasvussa. Liikevaihdon kasvu ei viittaa siihen, että lisääntynyt käytettyjen ajoneuvojen maahantuonti olisi heikentänyt tilannetta autokauppa-alalla. EU-ostojen ja EU-ostoja tehneiden yritysten määrän kasvun perusteella on myös mahdollista, että yhä useampi yritys maahantuo uusia arvonlisäverollisia ajoneuvoja.

Autoverotuksen rekisteröidyillä asiamiehillä, jotka ovat pääasiassa suuria, uusia ajoneuvoja maahantuovia yrityksiä, liikevaihto on kääntynyt kuitenkin laskuun vuonna 2018. Sen sijaan

autoverotuksen käteisasiakkaat, jotka harjoittavat pääosin käytettyjen ajoneuvojen maahantuontia, ovat kasvattaneet liikevaihtoa tasaisesti vuosittain ja edelleen myös vuonna 2018. Tiukentunut taloudellinen tilanne on havaittavissa rekisteröidyillä asiamiehillä myös tappiollista tulosta esittäneiden yritysten suurempana määränä vuonna 2018 verrattuna aiempiin vuosiin. Myös kannattavuus oli heikompi verrattuna toimialan yrityksiin ja autoverotuksen käteisasiakkaisiin. Kannattavuuden muutosta ei kuitenkaan selvitetty, joten ei ole mahdollista sanoa, onko tilanne muuttunut käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin lisääntyessä.

Toimialan yrityksillä, jotka ovat antaneet autoveroilmoituksia ja tehneet yhteisöostoja, ja harjoittavat siten mahdollisesti uusien ajoneuvojen maahantuontia, keskimääräinen liikevaihto on pienentynyt vuodesta 2014 vuoteen 2018. Samalla kokonaisliikevaihto ja yritysmäärä ovat kasvaneet. Tässä joukossa olevat yritykset harjoittavat myös käytettyjen ajoneuvojen maahantuontia, joten käytettyjen ajoneuvojen maahantuonnin kasvu voi näkyä siten, että yritysmäärä on tässä joukossa kasvanut.

Yritykset, jotka eivät ilmoita Verohallinnolle toiminnastaan

Selvitystä tehtäessä koottiin Internetistä joukko autoja myyvistä yrityksistä. Osa yrityksistä ei ollut Verohallinnon rekistereissä, eivätkä siten olleet rekisteritietojen perusteella toimivia. Osa yrityksistä ei ollut ilmoittanut myyntejä edellisenä vuonna, vaikka oli tuolloin Verohallinnon rekistereissä. Yritykset olivat kuitenkin tosiasiasa toimivia, koska myivät autoja. Näihin yrityksiin voi liittyä riski myyntitoiminnan harjoittamisesta pimeästi. Tällaisten yritysten osuus koko yritysjoukosta oli vain noin kaksi prosenttia. Voi olla kuitenkin yleisempää, että osa autokaupasta tapahtuu pimeästi, kuin että kaikki myynti jätettäisiin ilmoittamatta.

Henkilöt, jotka tuovat maahan runsaasti ajoneuvoja, mutta eivät ilmoita elinkeinotoiminnasta Verohallinnolle

Viitteitä täysin pimeästi harjoitettavasta liiketoiminnasta havaittiin myös yksityishenkilöiden antamista autoveroilmoituksista. Useat henkilöt, joilla ei ollut toimivaa yritystä, olivat antaneet runsaasti autoveroilmoituksia, eli henkilöt olivat maahantuoneet ajoneuvoja. Maahantuotujen autojen määrät olivat useissa tapauksissa niin suuria, että on epätodennäköistä, että autot olisivat tulleet henkilön omaan käyttöön. Todennäköisesti kyse on tuolloin liiketoimintana harjoitettavasta autojen myynnistä. On mahdollista, että myynnit tapahtuvat näissä tapauksissa pimeästi. Autoveroilmoitustiedot ovat hyvää vertailutietoa yrityksen tai henkilön harjoittamasta liiketoiminnasta ja sen laajuudesta. Tietojen yleisempi käyttö muussa verovalvonnassa olisi hyödyllistä.

Puutteet EU-ostojen ilmoittamisessa

Ajoneuvokaupan alalla ero yritysten ja yhteisömyyjien antamien ilmoitustietojen välillä voi kertoa marginaaliverotusmenettelyyn kohdistuvasta väärinkäyttöriskistä. Eroa voi syntyä myös myytäessä ajoneuvoja pimeästi. Tällöin ei kaikissa tapauksissa edes ajoneuvon ostoa viedä kirjanpitoon tai ilmoiteta. Vuonna 2018 lähes 30 % toimialan yrityksistä, jotka olivat ilmoittaneet tehneensä EU-tavaraostoja, olivat yhteisömyyjien ilmoittamien myyntitietojen perusteella tehneet enemmän ostoja kuin olivat itse ilmoittaneet. Joukossa oli myös yrityksiä, joiden omat ilmoitukset ostojen määrästä olivat useina perättäisinä vuosina pienemmät kuin

VIES-tietojen mukaiset euromäärät. Yhteisöostoja tehneiden ja niistä kokonaan ilmoittamatta jättäneiden yritysten määrä on kasvanut runsaasti vuodesta 2014.

Alan valvontaa on vaikeuttanut ajoneuvon omistajaketjutiedon katoaminen maahantuonnin yhteydessä. Ennen vuotta 2017 Tulli keräsi omistajaketjusta tietoa Traficomille autoveroilmotusvaiheessa. Autoverotuksen siirryttyä Tullilta Verohallinnolle vuonna 2017, omistajaketjutien kerääminen päättyi. Myöskään Traficom ei aloittanut laskutusketjutietojen keräämistä. Omistajaketjut ja siirtyminen verollisesta myynnistä marginaaliverolliseen myyntiin voivat jäädä siten pimentoon. Marginaaliverotuksen väärinkäytösten valvonnassa tiedot ajoneuvojen omistajaketjuista ovat olennaisia.

Verotarkastuksilla havaitut autokauppaan ja autojen maahantuontiin liittyvät harmaan talouden tekotavat

Yleisin tarkastuksilla havaittu harmaan talouden tekotapa on kirjanpidosta puuttuva myynti. Käteiskauppa on harmaata taloutta harjoitettaessa yleistä, ja myyntituloja voidaan ohjata myös yrityksen omistajien pankkitileille. Myös koko liiketoiminto ostosta myyntiin voi tapahtua kirjanpidon ulkopuolella. Kun myös ostot jätetään kirjanpidon ulkopuolelle, on harmaan talouden harjoittamisesta saatu rahallinen hyöty pienempi, mutta toimimalla näin pienennetään riskiä kiinni jäämisestä.

Lähes kolmasosassa verotarkastuksista oli havaittu, että yhteisöostoja oli kirjattu marginaalivero-ostoiksi. Tämä on pimeän myynnin ohella ajoneuvokaupan alalle tyypillinen harmaan talouden tekotapa. Autokaupan ala on erityisen altis marginaaliveron väärinkäytöksille, koska marginaaliverotusta käytetään käytettyjen ajoneuvojen kaupassa.

Marginaaliverotusmenettelyssä käytetyn myyntihintatiedon ja maksettavan marginaaliveron puuttuminen arvonlisäveron veroilmoituksilta vaikeuttavat huomattavasti yritysten liiketoiminnan analysointia ja harmaan talouden riskiyritysten löytämistä. Mikäli arvonlisäveroilmoituksilla otettaisiin käyttöön tarkempi transaktiokohtainen ilmoittaminen ja marginaaliverotusmenettelyä käytettäessä tarkempi erittely myyntitiedoista, edesauttaisi se huomattavasti harmaan talouden torjuntatyötä. Transaktiokohtaisesta ilmoittamisesta voisi olla hyötyä myös pimeän myynnin havaitsemisessa.

Havaitut harmaan talouden riskit

Tätä selvitystä laadittaessa ei ole pystytty selvittämään kaikkia ajoneuvokauppaan, ajoneuvojen maahantuontiin ja tarkasteltavaan yritysjoukkoon liittyviä harmaan talouden riskejä. Edellisissä kappaleissa on mainittu joitain havaittuja riskejä. Seuraavissa kappaleissa kerrotaan, mitä muita havaintoja tässä selvityksessä tehtiin.

Harmaan talouden riskinä voidaan pitää arvonlisäverovelvollisten, mutta myyntiä arvonlisäveron veroilmoituksilla ilmoittamattomien yritysten määrän kasvua toimialalla. Osan tällaisista yrityksistä voitiin havaita kuitenkin toimineen, koska yritykset olivat tehneet yhteisötavaraostoja tai antaneet autoveroilmoituksia. Yli 250 arvonlisäverovelvollista yritystä ei ollut tarkastellulla aikavälillä ilmoittanut useina peräkkäisinä vuosina myyntiä. Jotta mahdollisuus pimeän liiketoiminnan harjoittamiseen pystyttäisiin estämään myös rekisteröinnin keinoin, vaatisi se

mahdollisimman nopeita rekisteripoistoja siinä vaiheessa, kun ilmoitettu yritystoiminta näyttää päättyvän. Ollessaan rekistereissä yritys näyttää ulospäin toimivalta ja luotettavalta.

Selvityksessä havaittiin pieni joukko yrityksiä, jotka eivät ole olleet enää arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, kun yhteisömyyjä on antanut tietoja tavaramyynneistä. Yhteisömyynnin verottomuuden edellytyksenä on ostajan voimassa oleva arvonlisäverotunniste muussa kuin tavarantoimittajan lähtöjäsenvaltiossa. Tätä perusedellytystä on kuitenkin ollut mahdollista kiertää, mikä luo mahdollisuuksia harmaalle taloudelle. Kun myynti tapahtuu ilman arvonlisäveroa, ja ostaja ei ole arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, voi arvonlisävero jäädä ilmoittamatta ja maksamatta.

Toimialalla oli vuonna 2018 yli 830 yritystä, joiden liikevaihto oli alle 40 000 euroa. Yli puolella pientä liikevaihtoa ilmoittaneista osakeyhtiöistä tilikauden tulos oli negatiivinen. Kaikista vuonna 2018 rekistereissä olleista elinkeinonharjoittajista yli puolet ilmoitti elinkeinotoiminnan tuloksen olleen negatiivinen tai alle 5 000 euroa, tai ei ilmoittanut tulosta ollenkaan, vaikka oli aloittanut toiminnan jo ennen vuotta 2018. Rekisteritietojen perusteella toimivien, alle 2 000 euroa osingonjakoa, osakaslainoja tai palkanmaksuja ilmoittaneiden osakeyhtiöiden lukumäärä oli kasvanut lähes viidenneksen vuosien 2014 ja 2018 välillä. Vähäinen tulonjako yrityksistä ja elinkeinonharjoittajilla pieni tai tappiollinen elinkeinotoiminnan tulos voi kertoa riskistä, että yrityksessä tapahtuu myyntiä pimeästi. Näin saatuja tuloja päätyy yrittäjälle, tai yrityksen kuluina maksetaan yrittäjän henkilökohtaisia elantokuluja. Elinkeinonharjoittajan henkilökohtainen tulo muodostuu yrityksen tuloksesta. Koska yrittäjän tulee pystyä kattamaan elantokulujensa maksut, pieni tai tappiollinen tulos voi kertoa riskistä, että yrityksessä harjoitetaan harmaata taloutta.

Tarkasteltaessa tarkemmin yrityksiä, joihin liittyi liiketoimintakiellossa oleva tai ollut henkilö, oli havaittavissa viitteitä riskistä harmaan talouden harjoittamiseen. Yritykset eivät harjoita harmaata taloutta, vaan yritystoiminnan taustalla olevat henkilöt. Vaikka henkilö on saanut talousrikostuomion, voi henkilöön edelleen liittyä keskimääräistä suurempi riski harmaan talouden harjoittamiseen. Verovälvonnassa tieto henkilön rikostaustasta voisikin antaa lisää tietoa yritykseen liittyvän riskin määrästä.

10 Lähteet

Helsingin hovioikeus, Tuomio 14/146039, R 14/377 (Helsingin hovioikeus 30. 10 2014).

Noudettu osoitteesta

<https://www.edilex.fi/uutiset/42052?allWords=marginaalivero&offset=21&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=627889>

Hirvonen, M.;Lith, P.;& Walden, R. (2010). *Suomen kansainvälistyvä harmaa talous*. Espoo: Kopijyvä Oy.

Itä-Suomen hovioikeus, 18/140738, R 17/1164 (Itä-Suomen hovioikeus 27. 9 2018).

Noudettu osoitteesta

<https://www.edilex.fi/uutiset/57446?allWords=Tuomio+18%2F140738&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=692767>

Juanpere, B. A. (2019). Action plan on VAT: Creating a single VAT area in EU. *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 9-10. Noudettu osoitteesta

<http://eurasianpublications.com/Eurasian-Journal-of-Economics-and-Finance/Vol.7%20No.1%20-%202019/EJEF%20-%201.pdf>

Kesko. (16. 10 2019). *Mustread*. Noudettu osoitteesta Suomesta tuli vanhojen ruotsalaisten autojen kaatopaikka – ja me maksamme siitä hyvin kalliin hinnan:

https://www.mustread.fi/artikkelit/suomesta-tuli-vanhojen-ruotsalaisten-autojen-kaatopaikka-ja-me-maksamme-siita-hyvin-kalliin-hinnan/?utm_source=Uutiskirjeen+tilaajat&utm_campaign=dee9f879a7-UUTISKIRJE_2019_10_16_08_37&utm_medium=email&utm_term=0_a4425c0

Ristola, K.;& Mäki, J. (2018). *Sisäkauppapetokset, selvitys 1/2018*. Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö.

Taloustaito. (24. 9 2019). *Miksi käytetty auto haetaan nyt Ruotsista?* Noudettu osoitteesta

<https://www.taloustaito.fi/vapaalla/miksi-kaytetty-auto-haetaan-nyt-ruotsista/>

Teknavi. (16. 9 2019). *Kuluvan vuoden ensirekisteröinnit selkeästi viime vuotta jäljessä – käytettyjen tuonti nousemassa uuteen ennätykseen*. Noudettu osoitteesta

<https://teknavi.fi/autot/kuluvan-vuoden-ensirekisteroinnit-selkeasti-viime-vuotta-jaljessa-kaytettyjen-tuonti-nousemassa-uuteen-ennatykseen>

Tiira, E.;& Hannula, T. (2012). *Verovelat*. Harmaan talouden selvitysyksikkö. Noudettu osoitteesta https://www.vero.fi/globalassets/harmaatalous/selvitykset/valmistuneet-selvitykset/selvitykset-2012/2012-_017-verovelat-osaraportti-1-.pdf

Tilastokeskus. (18. 10 2019). *Liikevaihdon vuosimuutos kaupan eri aloilla % (TOL 2008) 2018 joulukuu*. Noudettu osoitteesta

https://www.stat.fi/til/klv/2018/12/klv_2018_12_2019-02-14_tau_001_fi.html

Tilastokeskus. (18. 10 2019). *Liikevaihdon vuosimuutos kaupan eri aloilla, % (TOL 2008) 2017 joulukuu*. Noudettu osoitteesta

https://www.stat.fi/til/klv/2017/12/klv_2017_12_2018-02-14_tau_001_fi.html

- Tilastokeskus. (18. 10 2019). *Työpäiväkorjatun liikevaihdon ja myynnin määrän vuosimuutos kaupan toimialoilla, % (TOL 2008) 2019 elokuu*. Noudettu osoitteesta https://www.stat.fi/til/klv/2019/08/klv_2019_08_2019-10-14_tau_001_fi.html
- Traficom. (22. 10 2019). *Käytettynä maahantuodut ajoneuvot tuontimaittain 2014-2019*. Noudettu osoitteesta http://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi__Kaytettyna_maahantuodut/020_yksmaah_tau_102.px/table/tableViewLayout2/?loadedQueryId=343426bb-dcc8-4139-b2f0-f76f038f861d&timeType=from&timeValue=2014M01
- Traficom. (22. 10 2019). *Uusien henkilöautojen ensirekisteröinnit laskussa – sähköautojen ja käytettyjen ladattavien hybridien määrät kasvussa*. Noudettu osoitteesta <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/uusien-henkiloautojen-ensirekisteroinnit-laskussa-sahkoautojen-ja-kaytettyjen>
- Vaasan hovioikeus, 18/129678, R 17/863 (Vaasan hovioikeus 30. 8 2017). Noudettu osoitteesta <https://www.edilex.fi/uutiset/56748?allWords=%E2%80%A2%09Tuomio+18%2F129678+Asianro+R+17%2F863&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=688250>
- Verohallinto. (23. 10 2019). *Autoverotuksen rekisteröidyksi asiamieheksi hakeutuminen*. Noudettu osoitteesta https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/autoverotus/rekisteroity_asiamies/autoverotuksen_rekisteroidyksi_asiamieh/
- Verohallinto. (23. 10 2019). *Autoverotus – kun tuot tai ostat ajoneuvon, jota ei ole rekisteröity Suomeen*. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/autoverotus/>
- Verohallinto. (22. 10 2019). *Harmaa talous & talousrikollisuus*. Noudettu osoitteesta <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/verotus/>
- Verohallinto. (23. 10 2019). *Kun tuot käytetyn ajoneuvon Suomeen*. Noudettu osoitteesta https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/autoverotus/kaytetyn_ajoneuvon_maahantuonti/
- Verohallinto. (29. 11 2019). *Miten EU-maiden välistä tavara- ja palvelukauppaa valvotaan*. Noudettu osoitteesta https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/miten_eumaiden_valista_tavara_ja_palvel/
- Verohallinto. (16. 8 2019). *Suomessa myytäväksi tarkoitetun ajoneuvon autoveroton esittelykäyttö*. Haettu 23. 10 2019 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/77727/suomessa-myyt%C3%A4v%C3%A4ksi-tarkoitettun-ajoneuvon-autoveroton-esittelyk%C3%A4ytt%C3%B6/>

Verohallinto. (23. 10 2019). *Yritysassiakkaiden autoverotus*. Noudettu osoitteesta
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/autoverotus/>

11 Lista kuvioista ja taulukoista

Kuvio 1. Yritysten esiintyminen selvityksen eri yritysjoukoissa.....	13
Kuvio 2. Toimialan EU-tavaraostot ja VIES-ostot euroissa vuosina 2014 - 2018	15
Kuvio 3. Toimialan VIES-ostojen vertailu EU-tavaraostoihin ja arvonlisäverollisiin myynteihin, yritysten lukumäärät vuosittain	17
Kuvio 4. Ilmoitettujen EU-tavaraostojen ja VIES-ostojen ero, yritysten lukumäärät vuosittain	18
Kuvio 5. Ajoneuvoveroilmoittajien sekä toimialan yritysten jakautuminen oikeudellisen muodon mukaan, ilmoituksen tehneet eroteltuna uusien ja käytettyjen ajoneuvojen ilmoitusten mukaan, ajalla 2014 - 8/2019, %	20
Kuvio 6. Toimialan yritysten osuudet toiminta-aikaluokissa	23
Kuvio 7. Verohallinnon rekisteritietojen mukaan toimivat toimialan yritykset vuosittain	24
Kuvio 8. Autoverotuksen käteisasiakkaiden jakautuminen toiminta-aikaluokkiin rekisterissä toimivuuden mukaan	25
Kuvio 9. Rekisteröityjen asiamiesten ilmoitukset* uusista, käytetyistä tai molemmista ajoneuvoista sekä jako yrityksiin, jotka ovat antaneet ilmoituksia pääasiassa uusista tai käytetyistä ajoneuvoista vuosittain.	26
Kuvio 10. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevat yritykset, jotka eivät ole tehneet autoveroilmoituksia (esittelyautoilmoituksia ei ole huomioitu) ja joilla ei ole VIES-tietoja. Yritysten liikevaihto ja elinkeinotoiminnan tulos/tappio yhteensä vuosittain.....	29
Kuvio 11. Toimialan* liikevaihto vuosittain	31
Kuvio 12. Toimialan yritysten* lukumäärä ja liikevaihto yhteensä vuosittain jaettuna autoveroilmoitusten mukaan.....	32
Kuvio 13. Rekisteröityjen asiamiesten liikevaihto* yhteensä vuosittain	32
Kuvio 14. Autoveron käteisasiakkaiden liikevaihto yhteensä vuosittain.....	33
Kuvio 15. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olleiden yritysten autoveroilmoitus, arvonlisävero- ja EU-myynti sekä EU-ostotietoja vuosittain	34
Kuvio 16. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien yritysten kotimaan myynnin arvonlisäverosta muodostettu laskennallinen myynti euroissa yhteensä.....	35
Kuvio 17. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien yritysten arvonlisäveroilmoituksilla ilmoitettu muu myynti euroissa yhteensä*	35
Kuvio 18. Toimialan arvonlisäverorekisterissä olevien, myyntiä ilmoittaneiden yritysten lukumäärä	36
Kuvio 19. Vuosittain valmistuneiden harmaan talouden tarkastusten ja selvitykseen tarkasteltavaksi otettujen tarkastusten lukumäärät	49

Taulukko 1. Yritykset luokiteltu vuosittain ilmoitettujen EU-tavaraostojen ja VIES-tietojen euromääräisen eron mukaan.....	16
Taulukko 2. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla ei ole VIES-tietoa eikä annettuja autoveroilmoituksia.....	18
Taulukko 3. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla on VIES-tietoja ja annettuja autoveroilmoituksia.....	19
Taulukko 4. Rekisteritietojen mukaan toimivat yritykset, joilla ei ole VIES-tietoja, mutta on annettuja autoveroilmoituksia	19
Taulukko 5. Yritysjoukkojen jakautuminen toimialoihin yrityksittäin	21
Taulukko 6. Yritysten toiminta-aikaluokittelu, 2019	22
Taulukko 7. Kaikkien vähintään 5 ilmoitusta vuodessa tehneiden yritysten autoveroilmoitukset vuosittain.....	26
Taulukko 8. Yritysten ja liikevaihdon osuudet eri liikevaihtoluokissa vuonna 2018.....	28
Taulukko 9. Toimialan yritykset, joista ei ole autoveroilmoitustietoja, liikevaihtoluokittain vuonna 2018	30
Taulukko 10. Toimialan yritykset, joista on autoveroilmoitustietoja, liikevaihtoluokittain vuonna 2018	30
Taulukko 11. Yritysten kannattavuusluokittelu vuonna 2018.....	38
Taulukko 12. Yritysten kannattavuusluokittelu autoverotuksen käteisasiakkaiden ja rekisteröityjen asiamiesten autoveroilmoitusten mukaan jaoteltuna vuonna 2018.....	38
Taulukko 13. Elinkeino toiminnan tappio kpl (%), toimiala	39
Taulukko 14. Elinkeino toiminnan tappio kpl (%), rekisteröity asiamies.....	39
Taulukko 15. Verotuksen maksupuutteet: verovelkoluokittelu.....	40
Taulukko 16. Eri joukkojen yritysten arvioverotettujen ja –verottamattomien (tulovero, arvonlisävero ja työnantajamaksut) osuudet 2018	41
Taulukko 17. Henkilöiden antamat autoveroilmoitukset ajalla 1.1.2014–23.8.2019.....	42
Taulukko 18. Yksittäisten henkilöiden, joilla on yli 5 autoveroilmoitusta yhden kalenterivuoden aikana, ilmoitusten määrät vuosittain ja yhteensä sekä peräkkäisten vuosien lukumäärä.....	43
Taulukko 19. Palkkojen ja palkkioiden suhde liikevaihtoon toimialalla vuosittain	46